

ПОЛИТИКИН

Немачка 2,50 DEM, Француска 4,50 FRF, САД 1,25 USD,
Швајцарска 1,80 CHF, Шведска 10,00 SEK, Норвешка 11,00 NOK,
Данска 11,50 DKK, Аустрија 13,00 ATS, Грчка 200 GRD

ЗАБАВНИК

16. XI 1990. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LII • 15 ДИН. • БРОЈ 2029

ХРАБРИ ПОГЛАВИЦА

ПОНИ ИНДИЈАНАЦА
ЈЕ ТРИДЕСЕТИХ ГОДИ-
НА ДЕВЕТНАЕСТОГ
ВЕКА ДАО ДА СЕ НА
ЊЕГОВИМ ГРУДИ-
МА НАСЛИКАЈУ
РУКЕ КАО ЗНАК
ДА ЈЕ ПОБЕДИО
У БОРБИ ПРСА
У ПРСА.

НАЈГЛЕ- ДАНИЈА КРАЈИЦА

ЛИК ЕЛИЗАБЕТЕ
ОД ЈОРКА/1465-1503/
ЖЕНЕ ЕНГЛЕСКОГ
КРАЉА ХЕНРИЈА VII,
НАЛАЗИ СЕ НА
КАРТАМА ЗА
ИГРАЊЕ ВЕК
500 ГОДИНА.

НИМ, ШИМПАНЗА КОЈУ ЈЕ ПОДУЧА-
ВАЛА СУЗАН КВИМБИ / SUSAN
QUIMBY / СА КОЛУМБИЈА УНИВЕР-
ЗИТЕТА, УСПЕО ЈЕ ДА САВЛАДА
95 ПОЗМОВА И
ДА СЕ СПОРАЗУ-
МЕВА ЗНАЦИМА.

NANOMIA CARA

МЕДУЗЕ, ЖИВЕ У ОГРОМ-
НИМ СКУПИНАМА У КО-
ЈИМА ЈЕДНЕ ЛОВЕ ХРА-
НУ ЗА КОЛОНИЈУ, ДРУГЕ
ЈЕ ВАРЕ ЗА СВОЈЕ СУ-
СЕДЕ, ТРЕЋЕ ДАЈУ ПО-
ТИСНУ СНАГУ КОЈА
ПОКРЕКЕ ГРУПУ, А
ЧЕТВРТЕ ПОЛАЖУ
ЈАЈА.

Пирот Ферис Марш

ИЗ ОНТАРИЈА/КАНАДА/
ПЛИВАО ЈЕ 500 МЕТРА
БЕЗ ОДМОРА И БЕЗ ИЧИЈЕ
ПОМОГИ КАДА ЈЕ ИМАО
САМО 4 ГОДИНЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● амерички астроном
Френсис Моултен са чикаш-
ког универзитета изјавио је
једном приликом 1932. годи-
не: „Не постоји никаква
нада да се фантастична идеја
о стицању на Месец било кад

оствари, и то због непремо-
тивних препрека да се савлада
Земљина гравитација”.

●●● када бебе почну да
уче да стоје и ходају, изгубе
око 2,5 центиметра од своје

висине. Због тога не треба
бринути јер се пршљенови
кичменог стуба слежу и по-
дешавају за нове животне ус-
лове.

●●● један банкарски чи-
новник из индијског града
Итангара купио је на пијаци
живу кокошку у чијем је же-
луцу – док је спремао за ру-
чак – нашао грумен злата те-
жак седам грама. Лист „Ин-
дијан трибјун” забележио је
следеће његове речи: „Било

би боље да је остала у живо-
ту, можда би почела да носи
златна јаја.” Најбоље је,
ипак, прошао продавац: све

кокошке које изнесе на
тржницу распродају се док
трепнеш.

●●● у многим шведским
школама на одмору се међу
ђацима може видети робот

који се изгледом не разлику-
је од осталих тинејџера само
што има провидан грудни
кош. Кад се Сему, како су га
ђаци назвали, стави у уста
запаљена цигарета, он почи-
ње с уживањем да увлачи ди-
мове, а сви око њега могу
лепо да прате како му се у
плућима таложе никотин и
смоле, а чисте бронхије по-
стају прљавожуте. Кажу да

Сем има значајну улогу у
смањењу броја пушача међу
малолетницима.

●●● многи људи сматрају
да им мисли лете брзином
светлости, што није тачно.
Најбржи нервни импулси
крећу се кроз човечије тело
једва половином брзине зву-
ка – а то је 597 km/h. Најспо-
рији се „вуку” брзином од
свега 1,6 km/h.

●●● један комад пите
садржи исто толико калори-
ја колико мушкарац средњег
раста утروши трчећи 35 ми-
нута, а жена 50.

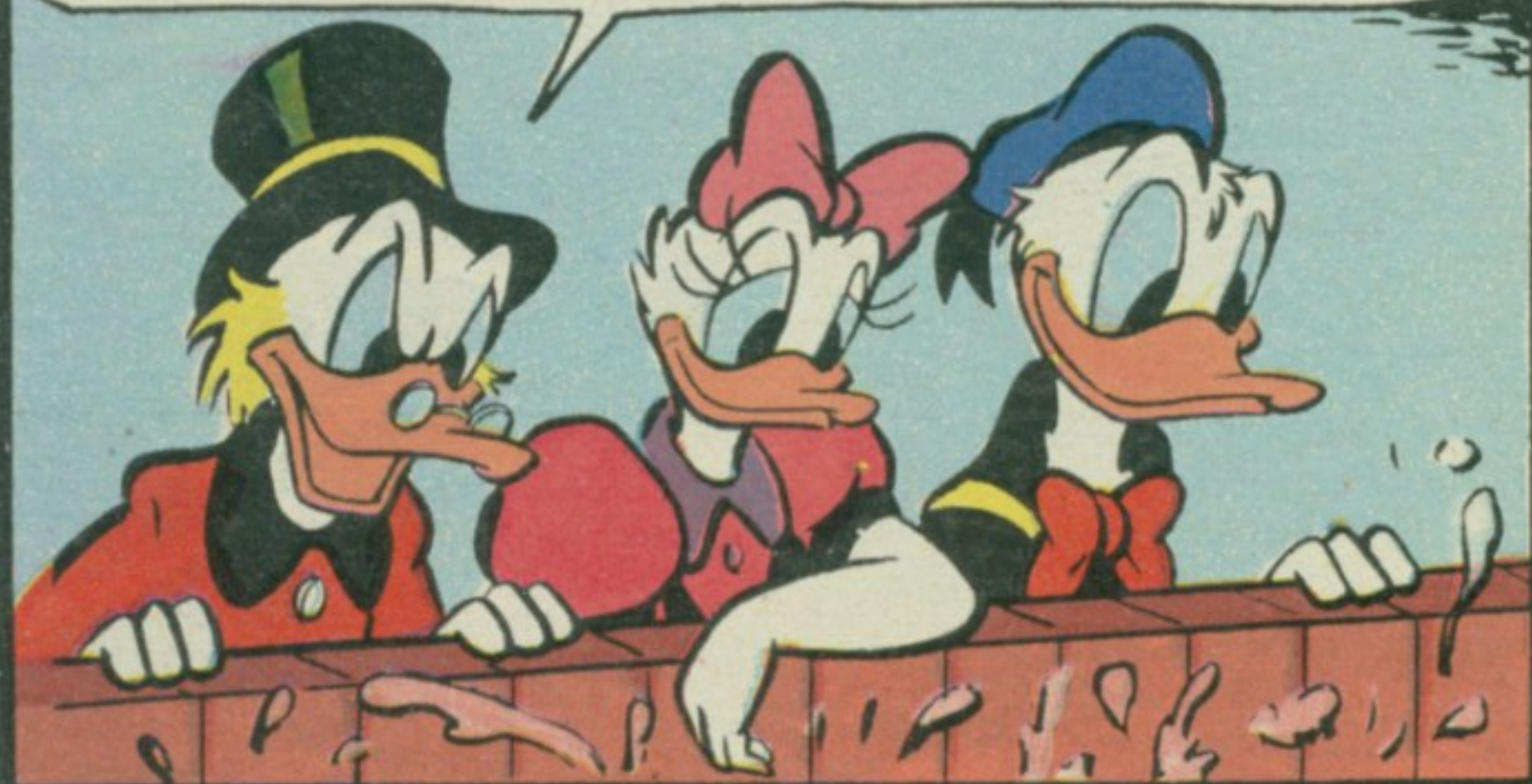

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

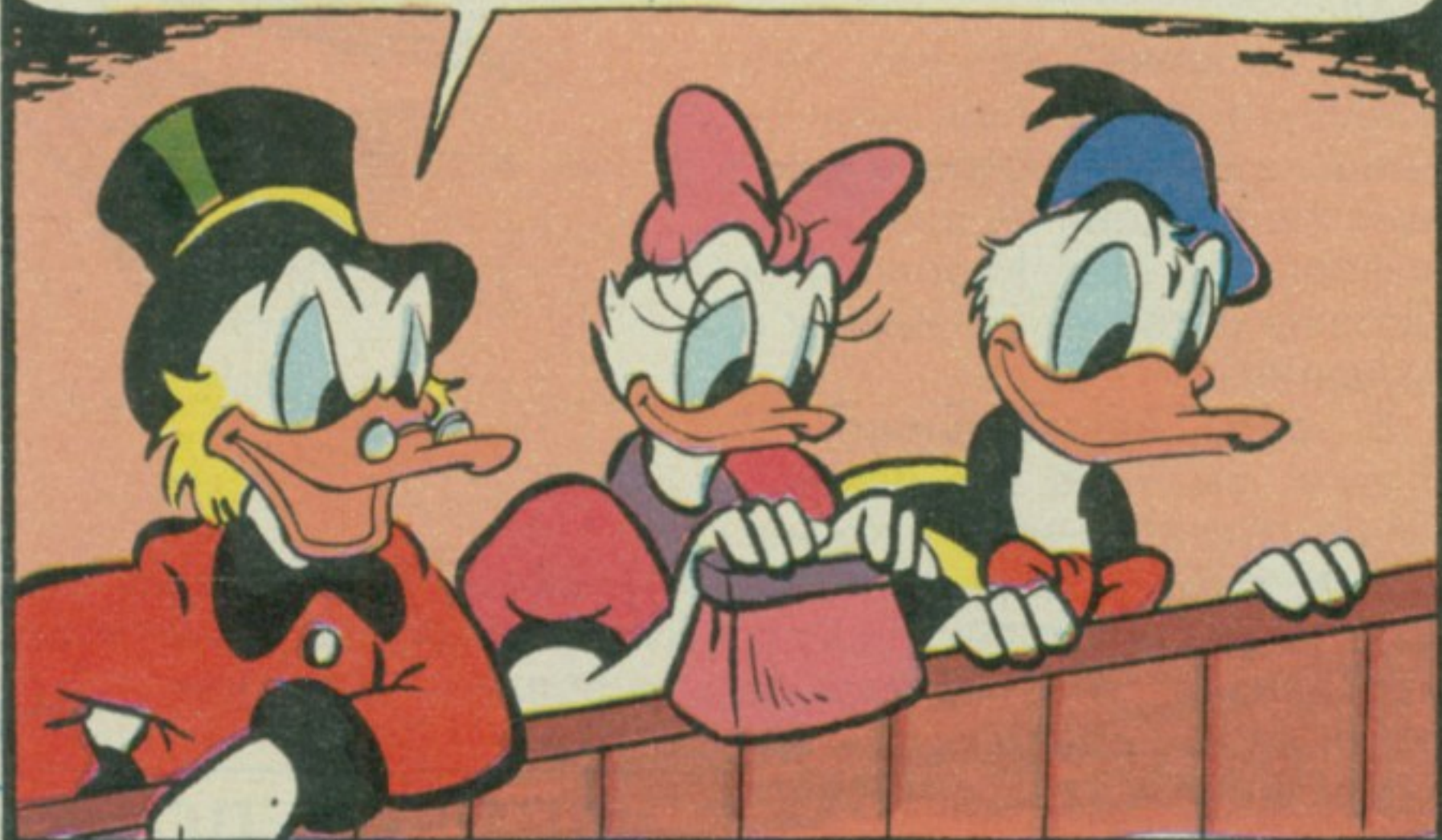
ПА ОВО ЈЕ НАЈВЕКА ГЛУПОСТ КОЈУ
САМ ВИДЕО У ПОСЛЕДЊЕ ВРЕМЕ!

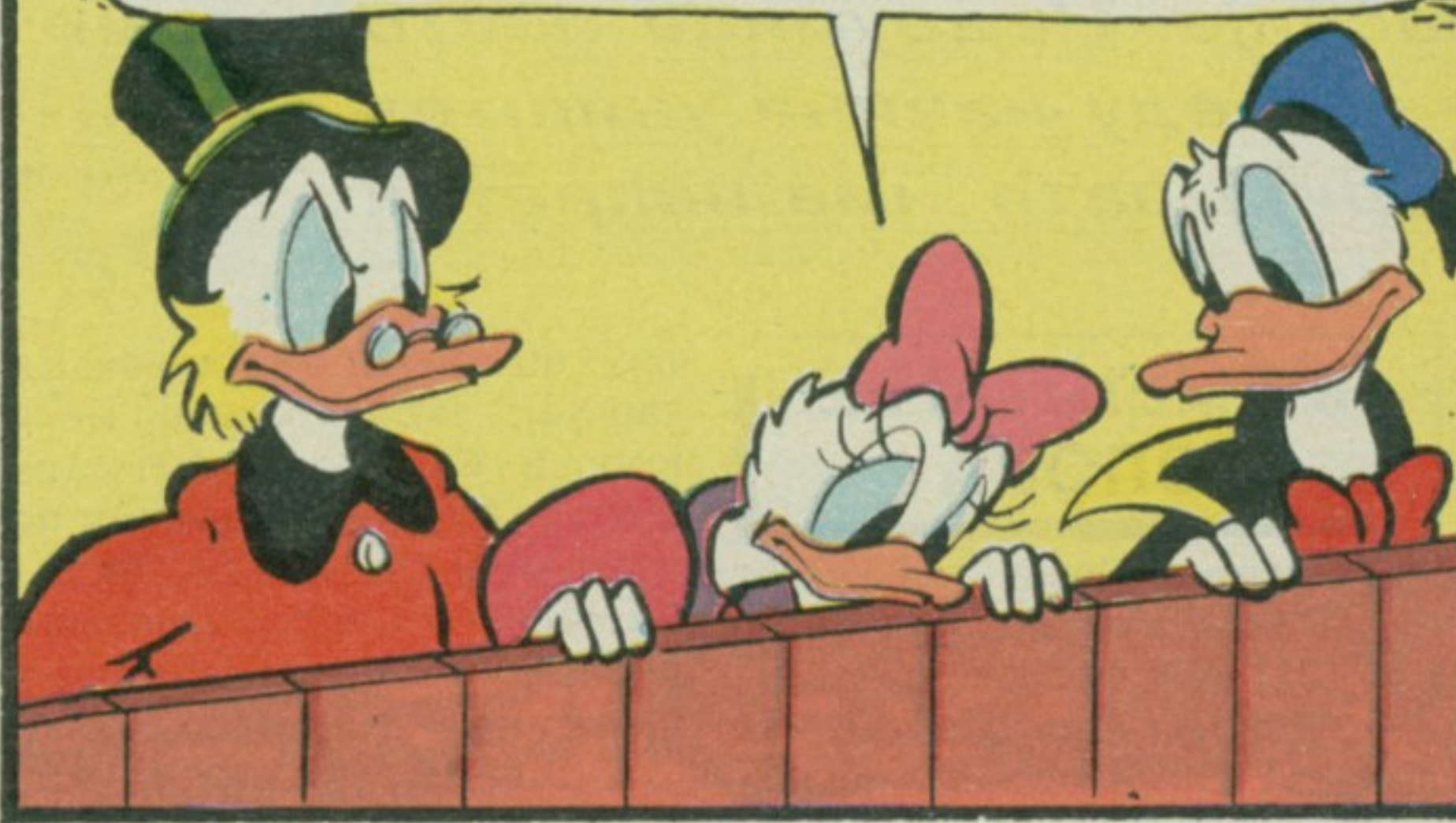
ЗАМИСЛИ! МАТОРИ ЛОУДИ СЕ ИГРАЈУ
К'О ДЕЦА!

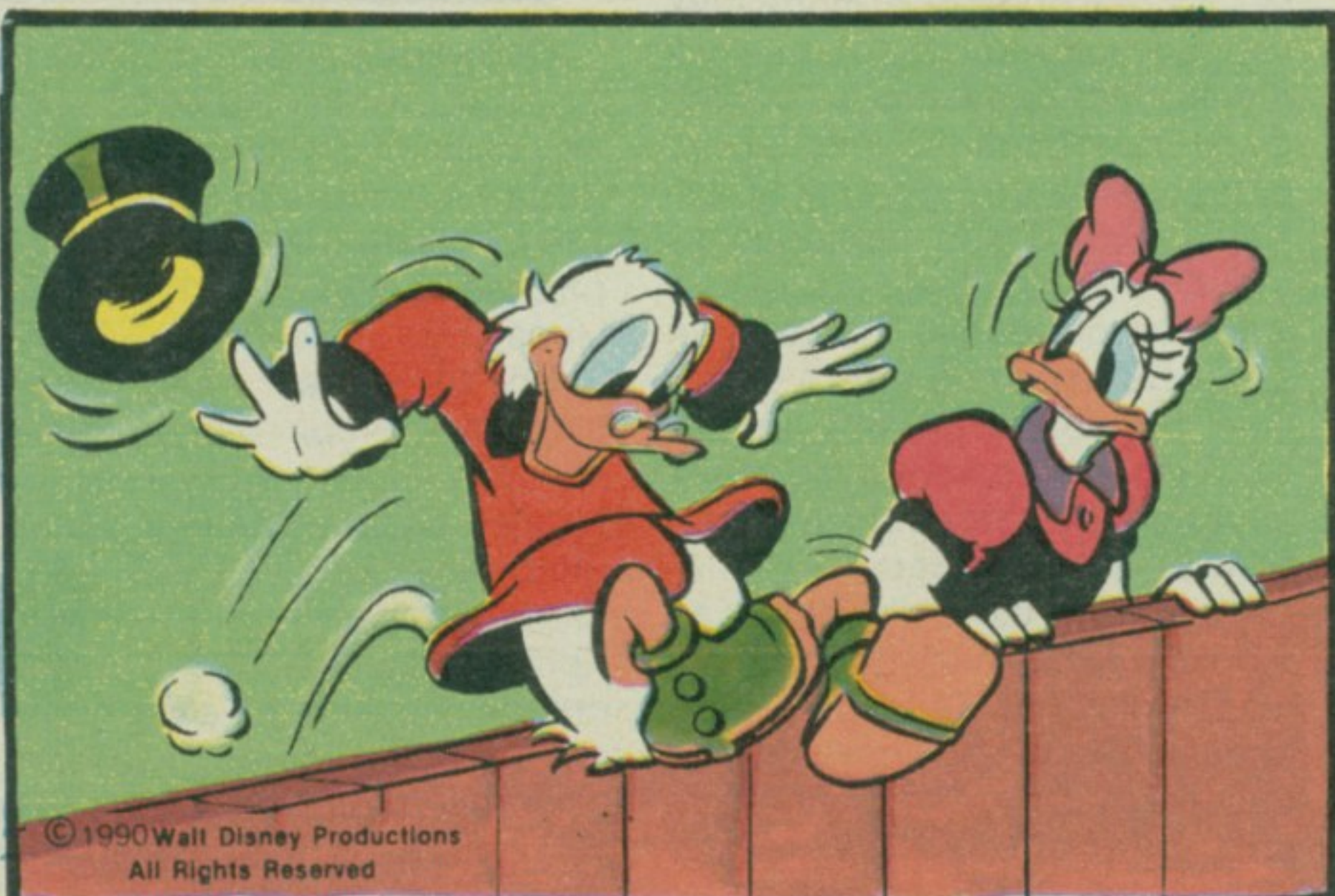
А СВЕ ТО ЗБОГ ПАРА!

ОХ! ПАДЕ МИ ПЕТСТО ДИНАРА!

ПОНЕКАД И НИЈЕ ЛОШЕ ПОДСЕТИ-
ТИ СЕ НА ДЕТИЊСТВО!

СМАК СВЕТА, САМО 2000. ГОДИНУ? ШТО НИЈЕ!

ГДЕ ПРОСЛАВИТИ НОВУ

2000.

уопозоравају како је крајњи час да кренемо да градимо барке јер ћемо ускоро сви бити врло мокри. На смрт ће нас оквасити опаки цунами таласи.

Ко то каже? Рецимо, већ поменути Едгар Кејс који је предсказао земљотресе у којима ће градови на обали Калифорније, обе Каролине и Џорџије потонути у Пацифик и Атлантук.

Е сад, најозбиљније: У ствари, ово није без основа. Општи Потоп и није тако немогућ, само што је вероватноћа да га изазове земљотрес далеко мања од могућности да нас среди појава новијег датума звана ефекат стаклене баште. Ради се о томе да сагоревање фосилних горива изазива повећање угљен-моноксида који атмосферу претвара у неку врсту стаклене баште. (Ми му ту дођемо нешто као парадајз из стакленика). Угљен-диоксид упија ултрацрвене зраке и не допушта им да се врате у космос. Нуспојавица овог процеса било би отапање ледених покривача на половима услед тога што ће на Земљи у следећем веку бити у просеку за 9 степени Целзијусових топлије него што је сада. Ниво океана би у том случају порастао за два и нешто метра, што ће рећи да би таласи прогутали делту Нила, делту

По мишљењу многих апокалиптичара нема никакве сумње да ће се смак света догодити две хиљаде или коју годину касније. Недоумице постоје само у погледу начина уништења. Сценарија зато има напретек

ПРЕМЕШТАЊЕ ПОЛОВА

Сценарио: Земаљска кугла витла кроз свемир брзином од 107 километара на час. Размислите мало. Шта би било када бисте свој (рецимо) „југо“ возили истом брзином аутопутем? А када бисте на кров још натрпали превише пртљага? Гарантовано бисте се преврнули (наглавачке) како улетите у прву оштрију кривину. То нам, у основи, обећавају и предсказивачи премештања Земљиних полова. Тачније, главе ће нам доћи гомилање леда на половима. Ово ће изазвати превртање земаљске кугле, а то замену полова (Јужни ће отићи на место Северног и обрнуто). Све ово одиграће се, можда, за неколико сати, а можда и брже. Као што вам је свакако јасно, то би било веома, веома лоше по нас.

Ко то каже? Између оста-

лих, амерички видовњак Едгар Кејс, затим Имануел Великовски. Од осталих, Нострадамус. Алузије на замену полова могу се наводно наћи и у Библији и у пророчанствима северноамеричких Индијанаца.

Е сад, најозбиљније: наука је већ запазила појаву померања полова, али је потпуна замена мало вероватна. А уколико до тога и дође, за сада још нема потребе да везујемо куће за земљу. Све кад би и кренули да измењују места, полови би се кретали брзином која би нас пообарала с ногу. „То се неће десити преко ноћи. У геолошком смислу, чак би и милион година било пребрзо“, објашњава Доналд Теркот, геолог са Корнел универзитета.

ПОТОП

Сценарио: Сећате се Ноје? Е па, апокалиптичари нас

Луизијане, и тако даље. Другим речима, још једна глобална поплава „а ла Ноје“.

ЛЕДЕНО ДОБА

Сценарио: Ледено доба ће се вратити. Чак и ако се живи не смрзнемо, ново ледено доба ће у најмању руку, драстично смањити површину обрадиве земље. Сви ћемо поумирати од глади.

Ко то каже? Кажу многи апокалиптичари међу којима калифорнијски стручњак за питање Судњег дана и радио-водител Нобијус Рекс, као и видовњакиња и НЛО-везиста Ерлин Чејни. Овако стоје ствари. Чејни верује да ће ледено доба бити изазвано ефектом стаклене баште. Ви сте вероватно мислили како ће последица ефекта стакле-

деног доба, он га очекује кроз двадесетак хиљада година.

ВЕЛИКЕ СТРАШНЕ СТВАРИ С НЕБА

Сценарио: Нека комета или астероид судариће се са Земљом и све нас поубијати.

Ко то каже? Нема им броја. На пример Нострадамус који је предсказао пад (с неба) „велике, кружне планине од седам стадија (око 1,5 километар) која ће уништити све народе.“

Е сад, најозбиљније: Прошлог марта нас је један астероид промашио за тричавих 800.000 километара. О комети тешкој готово милион тона која је 1908. пала у Сибир зна се све, а била је, у ствари, осредње величине. Небеско тело исте врсте, само уистину велико, направило би прави дар-мар.

Какви су, дакле, изгледи да нам нека од тих грозних ства-

ри падне с неба око 2000. године? У овоме се стручњаци не слажу са апокалиптичарима. Математичка вероватноћа да ће се Земља сударити с неком кометом износи један у 100 милиона година. То не значи да бисмо обавезно морали да заузмемо став блазиране оншалантности у односу на астероид који нас је управо мимоишао. Ова колекција свемирског камења и прашине обилази Сунце једном годишње и при том редовно прошиша крај наше планете. „Пре или касније, требало би да се судари или са Земљом или са Месецем.“ Ко то каже? Каже Хенри Холт, научник који је открио астероид о коме је реч.

ЗЕМЉОТРЕС

Сценарио: Земља ће се трести и препући напола. Градови ће нестати у прашини. Обале континента склизнуће у океане и нестати заувек. Чарлтон Хестон ће шкргутати зубима, баш као на филму.

Ко то каже? Готово свако ко је неко у апокалиптичарском друштву. Рецимо Нострадамус и Едгар Кејс сложено су предвидели како ће ту негде око 2000. многобројни земљотреси погодити земаљску куглу. Такође и извесна Хилдегарда од Бингена. Земљотрес који ће уништити планету Земљу описан је и у „Књизи откровења“, а тако је говорио и пророк Исаија: „Земља ће се тетурати као пијаница и заносити... све док се не сруши, да се више никад не уздигне.“

Е сад, најозбиљније: Градови који нестају у океанима? Може бити да ће ово бити шок за већину апокалиптичара, али континенти нису сплавови који плутају на води. То су врло стабилне творевине

чији подводни гребени сежу до дна океана. Или, другачије речено, ове огромне земљане масе чврсто су прикачене за планету. Шта онда са предсказањима о одламању повећих комада континента и њиховом нестанку у морима? Готово ништа. У најјачем земљотресу који је икада забележен, оном који је 1960. погодио Чиле, погинуло је три хиљаде људи, а 12.500 квадратних километара површине пропало је за готово два метра. И поред свега, нити једно парче чилеанске територије није склизнуло у океан.

НУКЛЕАРНИ РАТ

Сценарио: Ово већ сигурно знате. Џорџ Буш гине у трагичном несрећном случају везаном за електричну гитару. Новоизабрани председник Квејл каже: „Хеј, Мерилин! Шта ће се догодити ако притиснем ово црвено дугмеце?“ Следи размена нуклеарних ракета, много људи гине. Остали умиру у мукама од радијације.

Ко то каже? Хопи Индијанци, Маје, Нострадамус, видовњакиња из Прага и Фатима пророчанство. Хопи Индијанци предсказали су „тикве дима“ које ће пасти с неба и које ће посејати неизлечиву болест. Нострадамус ужас „смештен у сандуке“ који ће на земљу бити бачен из ваздушних бродова, а који ће у једној јединој ноћи претворити градове у прах и пепео. Седamnaестовековна видовњакиња из Прага која је предсказала појаву краљице Викторије и Хитлера описала је рат у коме ће људи „посејати Печурку чије ће Семе пасти с Неба... Живот на Земљи биће уништен.“ Фатима пророчанство из 1917. године предсказује велики рат средином 20. века у коме ће „ватра и дим пасти с неба и воде и океани претвориће се у пару... Милиони и милиони ће умрети... Они који преживе завидеће мртвима.“

Е сад, најозбиљније: Тешко да израченом има шта да се приговори. Али, велика научна новост ове деценије је теорија о нуклеарној зими која каже да тамо где има ватре има и дима, а тај дим ће нам у ствари доћи главе. Према Марку Харвелу, директору Глобалног програма за заштиту човекове средине на универзитету Корнел, када би свега 100 нуклеарних бојевих глава експлодирало у већим градовима Северне хемисфе-

не баште бити да ће се све страшно загрејати. И ми. Гђа Чејни, међутим, мисли отприлике овако. Угљен-диоксид ће задржати сву ту силну топлоту на Земљи. Океани ће од толике јаре испарити, а добијени вишак влаге ће у облику водене паре отперијати до полова. Тамо ће се испарени океани замрзнути, што ће рећи да ће се глечери силно увећати. Све то требало би да се догоди или сваког трена или најкасније до 1999. године.

Е сад, најозбиљније: Без панике. Чејнијева је мало пожурила. Мада и физичар Џорџ Гамов верује у повратак ле-

Илустровао: Добросав БОБ Живковић

ре, добили бисмо толику количину дима да би то изазвало ефекат супротан ефекту стаклене баште. Земља би се охладила, и то поштено, можда за читавих 15 степени Целзијусових, а то би уништило усеве. Другим речима, већи су изгледи да помремо од глади него од врућинштине.

Оних који нам предсказују крај је толико да их је просто немогуће набројати. Буквални тумачи „Библије“ кажу нам да у „Светом писму“ већ одавно све пише црно на бело, то јест да ће краја гарантовано бити. Древне Маје су за пропаст света одредиле 2012. годину, са чим се, богам, многи слажу. До истог датума дошао је помоћу компјутра и дипломац са Берклија Теренс Мекена. Две хиљаде дванаесте смо готови.

СУДЊИ ДАН: КАКО ДА СПАСЕМО СЕБЕ

Док по белом свету деле брошурице под насловима као што су „Смак света“, „Трећи светски рат“, апокалиптичари – активисти су обично насмејани. Откуд ведрина? Отуда што ће свет пропасти, али они неће.

Хришћански фундаменталисти нашли су у „Библији“ клаузулу за одбране, а по којој ће се Бог спустити с Неба да их листом пренесе у Рај небески. Већина верује да ће се ово догодити најмање седам година пре смака света. Када је то тачно? Не зна се.

Има и варијација на ову тему. Видовњак с базом у Аризони по имену Ка Рене је у сталној и доброј вези са ванземаљским бићем Солтеком. Ка Рене има много следбеника, а сви заједно План егзодуса познат и као Светски пројекат евакуације. Најкраће речено, ванземаљци који су последњих деценија комуницирали са земаљцима знају да се ближи Судњи дан или нешто веома слично. А када пропаст света дође, свемирска браћа поседаће у свемирске бродове и пакупити оне који су с њима у вези.

ХОЋЕ ЛИ СУТРА ИКАДА ОСВАНУТИ?

Док чекамо да нас не буде, не би било згорега да се прisetимо како на ивици опште пропасти нисмо први пут.

1033 н.е.

Судњи дан

Према бројним европским пророцима

Непосредно пре 1033. Европом је харала глад. Људи су масовно поверовали у повратак Хаоса и скори смак света. Чим су усеви боље родили, заборавило се на пропаст света – извесно време.

3. април 1843.

Судњи дан

Према Вилијаму Милеру

Један од најутицајнијих апокалиптичара новијег датума био је Вилијам Милер, протестант из државе Њујорк. Пошто је добро проучио пасус из старозаветне књиге пророка Данијела у коме се говори о „2300 дана и ноћи“ после уништења Јерусалима, простом рачуницом добио је 1843. као датум смака света (узео је да је Јерусалим уништен 457. пре н.е. додао 2300 година и добио судњу 1843). Стотине и стотине његових присталица запоселе су брда широм Нове Енглеске у очекивању краја који је у првобитној варијанти најављен за 3. април. Свет је, међутим, остао на свом месту што „милеровце“ ни најмање није збунило. По други пут су се попели на брда 21. марта, а онда богам и 22. октобра следеће, 1844. године.

1910.

Комета уништава живот на Земљи

Према светској штампи

Пошто су научници предвидели да ће крај Земље проћи Халејева комета, неке новине су објавиле вест да ће отровни гасови уништити живот на читавој планети.

Фебруар 1962.

Смак света

Према хинду-астролозима

Фебруара 1962. године осам планета праволинијски се постројило у сазвежђу Јарца што су индијски астролози протумачили као предсказање смака света. Милионе Индијаца захватила је паника.

1988.

Судњи дан

Према библијским фундаменталистима

Не мали број протестантских фундаменталиста – апокалиптичара везало је Судњи дан за 1988. годину из разних недокучивих разлога. То смо преживели, можемо да одахнемо.

Бивша предсказања из истих извора нас се, разуме се, мање тичу мада је, тврди се, паника била невиђена, нарочито 1988. На реду је 1999. Дилема је миленијумска. Је ли да за Нову 2000. китимо јелке или да не сечемо шуме бабава?

Приредила: Мина Илић

КОМПЈУТЕР ПОМЕРА ПИРАМИДЕ

Добро погледајте фотографије на овој страници. То нису три девојке разних раса већ лице једне једине. Оно је снимано без икакве шминке, а није се умешао ни техничар фото-лабораторије. Трик ипак постоји, али искључиво компјутерски

Фотографија девојке је, у ствари, дигитализована, то јест, преведена на нумерички језик компјутера, смештена у његову меморију и уметнички измењена: да би се лепотица беле расе претворила у зајосну црнкињу, компјутеру су дата упутства да потамни кожу, косу, обрве, трепавице, повећа нос и усне и томе слично. Неколико десетина минута било је довољно да се измени или, боље речено, фалсификује стварност.

Овакво манипулисање фотографијама постало је могуће захваљујући најмодернијим оптичким, електронским и компјутерским уређајима. Издавачке куће, савршено опремљене фотографске лабораторије, рекламне агенције у западним земљама користе свакодневно ове системе да би добили фантастичне слике, сцене које се никада нису одиграле, али делују као да јесу.

Људи који се никада нису срели

У Сједињеним Америчким Државама све се више расправља о томе треба ли закон

да забрани манипулисање сликама које се често граничи с фалсификовањем. Још 1988. године познати амерички недељни часопис „Лајф“ приказао је својим читаоцима колико је постало лако фалсификовати стварност.

Компјутерски техничар узео је фотографије тадашњег председника САД Роналда Регана, палестинског лидера Јасера Арафата и израелског председника владе Шамира – три личности које се дотад никада нису среле – и после два и по сата рада добио је слику на којој ова три државника међусобно ћаскају.

Техничар је узео три „тела“ са сваке од фотографија, подесио им димензије, позадињу је позајмио с неке друге погодне слике, променио тонове боје коже, применио игру светлости и сенке. И добио савршено убедљив резултат.

Сам процес је муњевит. Фотографију коју ће променити компјутер, претходно анализира ласер апарат који се зове оптоелектронички скенер: тада се слика подели на хиљаде пиксела, нумерисаних електронских тачака, које се убацују у меморију компјутера. Компјутер ради баш на

тим пикселима: узима их, премешта, брише, даје им различиту боју према упутствима којима га је нахранио оператер.

Могућности су, тако рећи, безграничне. На овај начин лако се добијају разне нијансе боја, разни тонови сенки; жељени део слике може да се окрене за жељени број степени, могу да се убаце делови неке друге слике или делови те слике на неку другу; да се у први план поставе предмети и особе из позадине; да се избришу особе или да постану провидне...

Улепшане сузе Мери Декер

— До пре пар година око 80 процената нашег посла састојало се од стварања нарочитих ефеката, објашњава Стивен Мејер, председник калифорнијске фирме „Digital F/X”. Радили смо, на пример, омоте за плоче с фантастичним сценама за које нико живи није ни помислио да су узете из стварности као што и нису биле. Сада, међутим, углавном подешавамо или мало мењамо стварност. Ако фризура фотографисаног глумца не би испала како ваља, ту смо ми да га лепо „очешљамо”.

У САД се увелико продају програми за домаће компјутере за подешавање фотографија, али то је узгредни посао. Постоје системи за манипулисање сликама, рецимо израелски „Scitex”, огромних

могућности који коштају на милијарде.

Финансијске предности компјутерске манипулације су ван сваке сумње. Уместо да баца паре на фотографске лабораторије, уметнички директор ће сести за компјутер и у року од неколико минута исправити или изменити оно што му се на фотографији не допада. Поступак може да се примени и код филмских слика, али тада процес траје много дуже.

Слике које се свакодневно појављују у часописима, нарочито модним, углавном су прошле кроз процес компјутерског дотеривања. Лица и тела фото-модела постају савршена јер им компјутер уклања флеке на кожи, младеже који нису лепо, боре... Очи постају блиставе и боја им се слаже с одећом коју приказују. Мршаве манекенке постају облије док се пунијим скидају обрве или се другачије распоређују.

Чак је и фотографија на насловној страни „Тајмза”, чувена слика која приказује тркачицу Мери Декер како плаче после пада у финалу Олимпијаде у Лос Анђелесу, била мало дотерана.

Смрт новинарске репортаже

Године 1982. часопис „Нешенал Џеографик Магазин” оптужен је зато што је приближио две египатске пира-

То се ради овако. Слика у горњем десном углу, смештена у меморију компјутера, мења се, тачка по тачка, помоћу електронског пера. Резултат процеса су три различита лица једне исте девојке (на нашој слици).

миде да би могле да стану у оквир насловне стране. Тадашњи директор Вилбер Гарет је одговорио: „Фотограф би постигао идентичан ефекат да се померио неколико метара. С друге стране, зар употреба телеобјектива, филтера у боји и томе сличног не значи такође да је стварност измењена?”

Ово што је рекао Вилбер Гарет стоји. Невоља је у томе што се још не зна где треба поставити границу између мало шминке и правог фалсификата. Постоји опасност да компјутерско дотеривање или мењање слика убије новинар-

ску репортажу чија је често највећа снага баш фотографија која више говори него десетине страна текста.

Јер, како ће читаоци знати да ли се нешто што им нуди слика стварно тако догодило или је плод силицијумског чипа неког суперкомпјутера?

Невоља је што технологија убрзава крај документарног. Већ су у употреби дигиталне видео камере које ће постепено заменити фотографске апарате и директно снабдевати новине и часописе електронским сликама које не треба развијати и штампати.

Б. Дожић

Невероватно,
али
истинито

ЛУТАЈУЋИ КОВЧЕГ

Оно што обично називамо случајношћу директан је производ људске свести, кажу познаваоци – сазнање које су наша чула забележила и које нам постаје јасно кад за то дође време... Али, изгледа да се при том заборавља на низ других појединости које с догађајима сврстаним у ову категорију често немају неку нарочиту везу. Јер, како бисмо онда уопште могли да схватимо причу о лутајућем мртвачком ковчегу Чарлса Коглена...

Овај човек рођен је пред крај прошлог века у Канади, у острвској покрајини Принц Едвард. Живео је у Галвистону, тада најлепшем граду на обалама Тексаса и био члан друштине путујућих глумаца.

Године 1899. Коглен се разболео и умро од тропске грознице. Сахранили су га на локалном гробљу у добро закованом ковчегу.

Осим што је био најлепши, Галвистон је био и најнасељенији град у Тексасу, али је лежао на огромној пешчаној висоравни и био веома изложен тајфунима и дејству плиме и осеке.

Осмог септембра 1900. ветар брзине преко сто километара на сат узбуркао је море и огромни таласи поплавили су све осим оних највиших делова... Град је био потпуно разорен. У несрећи је погинуло седам хиљада његових становника. Вода је за собом повукла чак и умрле – гробља су разрушена и бројни ковче-

зи нашли су се на пучини, а водене струје носиле су их даље.

Пуних осам година сандук с посмртним остацима Коглена лутао је морем ношен Голфском струјом, заобишао Флориду и ушао у Атлантски океан. Струје су га понеле ка северу, дуж обала Јужне и

Северне Каролине и обала Нове Енглеске.

Октобра 1908. посада малог рибарског брода у водама Острва принца Едварда приметилa је на површини сандук и извукла га на палубу. На месинганој плочици било је исписано име умрлог и тако су сазнали ко се налази у ков-

чегу који су влага и со већ прилично нагризли.

Сандук су затим изнели на обалу – непун километар од цркве где је Чарлс Коглен крштен. Кости су му затим пренели у нови ковчег и поново сахранили – тамо где је пре толико година и започео своје посмртно путовање.

7 векова инфлације

КРАЉ ФАЛСИФИКАТОР

Иако је девалвација стара колико и новац, први владар који је званично увео био је француски краљ Филип IV Лепи (владао је од 1285. до 1314). Овај монарх је своју владавину углавном провео ратујући. За то су му, разумљиво, била потребна велика средства и краљ се потрудио да их добије, али на својствен начин. Најпре је приморао племство да му позајми велике суме новца који уопште није враћао, али пле-

мићи се нису усуђивали да не удовоље краљевим захтевима јер им је овај припретио да ће морати да иду у војску. То све ипак није било довољно, па је завео општи порез на сваку продају у краљевству. Најзад је из Француске прогнао Јевреје и конфисковао им добра. Међутим, ни једна од ових мера није напунила касу Филипа Лепог. Тада је дошао на идеју да измени вредност новца.

Под изговором да жели да смањи лук-

суз племића обавезао их је да златно и сребрно посуђе донесу у краљевску ковницу. Од тог метала израђене су различите врсте новца, али без назначене вредности и потребне тежине. Говоркало се да је у тим металним новцима било доста бакра, а да је краљ присвојио већи део сребра и злата. Онда је поново искован стари новчић од злата звани „ован“ јер је на једној страни имао утиснут лик ове животиње. У доба Луја IX

ЧУДНИ МАРСОВИ ПРАТИОЦИ

Године 1877. астроном Асаф Хол први пут је инструментама са Земље угледао два небеска тела која се okreћу око планете Марс. Дакле, био је први астроном који је успео да открије постојање Марсових сателита.

Међутим, Џонатан Свифт, аутор „Гуливерових путовања“, књиге која је претеча научне фантастике, писао је о овим сателитима много раније дајући чак и податке о њиховој величини и орбитама. Било је то 1726, сто педесет година пре него што је Асаф Хол званично објавио свету своје научно откриће.

„... Два мања небеска тела или сателити окрећу се око Марса“ – писао је Свифт. „Један је удаљен од центра пла-

нете тачно за три дужине сваког пречника, а други за пет дужина. Први се окрене око своје осе за десет, а други за двадесет један и по сат...”

Како је то Свифт могао да зна? Није ли то можда нашао у неком старом тексту који је био непознат науци и књижевности? Или је све било производ његове маште? То, вероватно, никада нећемо сазнати.

Постојање Марсових сателита данас више није никаква новост. Асаф Хол их је назвао Фобос и Дејмос (Страх и Трепет), по коњима бога Марса, по коме је и сама планета добила име.

Али, постоји још једна занимљивост о Марсовим сателитима. Претпоставља се да су они, у ствари, свемирске станице. Уколико се истраживања васионе наставе досадашњим темпом, и ова тајна биће ускоро разјашњена.

ЧОВЕК ГРОМОБРАН

Рој Кливленд Саливен, шумар из места Вејнсборо у Вирџинији, добио је надимак „Човек громобран“ зато што је за 36 година седам пута преживео удар грома.

Први пут се то догодило 1942. и тада је изгубио само нокат на палцу леве ноге. Двадесет седам година касније гром му је спржио обрве, а већ следећег лета, 1970. док је возио аутомобил, поново га је ударио у главу – прогорео капу, запалио косу, избацио га из возила, прошао му кроз обе ноге и „скинуо“ му једну ципелу.

Од следећег удара, 5. јуна 1976, страдао му је плећањ десне ноге, а 25. јуна те исте године гром га је погодио и седми пут док је био у риболову.

Овог пута завршио је у болници с тешким опекотинама груди.

Саливен, наравно, није знао зашто толико привлачи громове, а ни стручњаци се о томе нису изјаснили. Али, како је уопште успео да преживи сва та електрична пражњења између облака и земље кад знамо да човек обично умире од грома, а ако и преживи, остају тешке последице – поремећаји вида, слуха и нервног система?!

Крајем септембра 1983. седамдесетдвогодишњи Саливен је пиштољем сам себи одузео живот. Две његове прогореле шумарске капе налазе се у музејима – једна у Гинисовом музеју у Њујорку, друга у Миртл Бичу, у Јужној Каролини.

С. И.

Илустровала: Ивана Швабић

(1235–1270) овај новчић је вредео 12 шкуда, али пошто у новој емисији није била назначена вредност, монарх је могао да је одреди према потреби.

У току 12 година (1295–1306) смањена је вредност новца за 60 до 70 процената. Због такве, и толике, променљивости његове вредности дужници су могли да отплате свој дуг за мање од трећине вредности коју је новац имао у тренутку када су га узимали на зајам. Зајмодавци

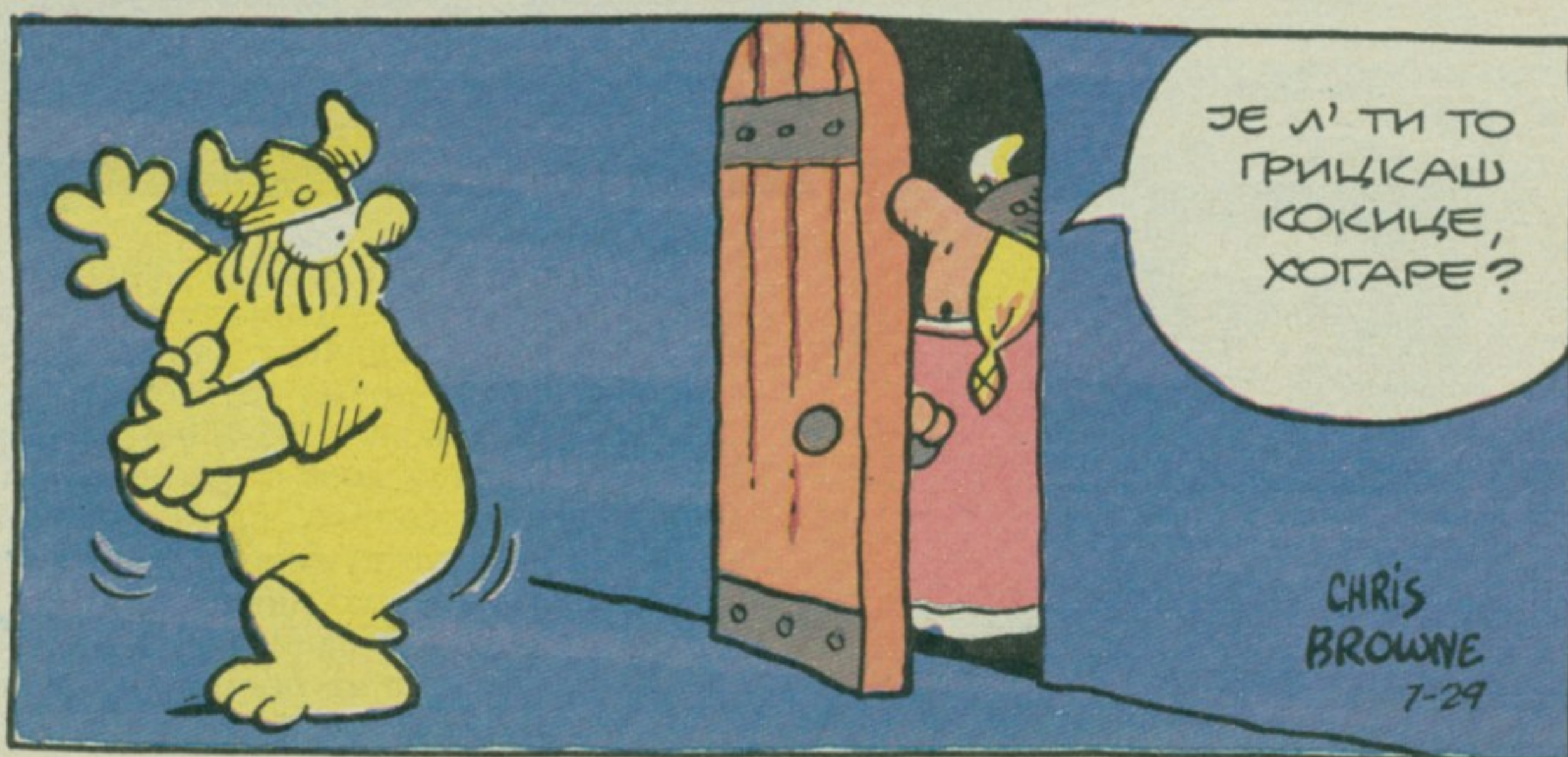
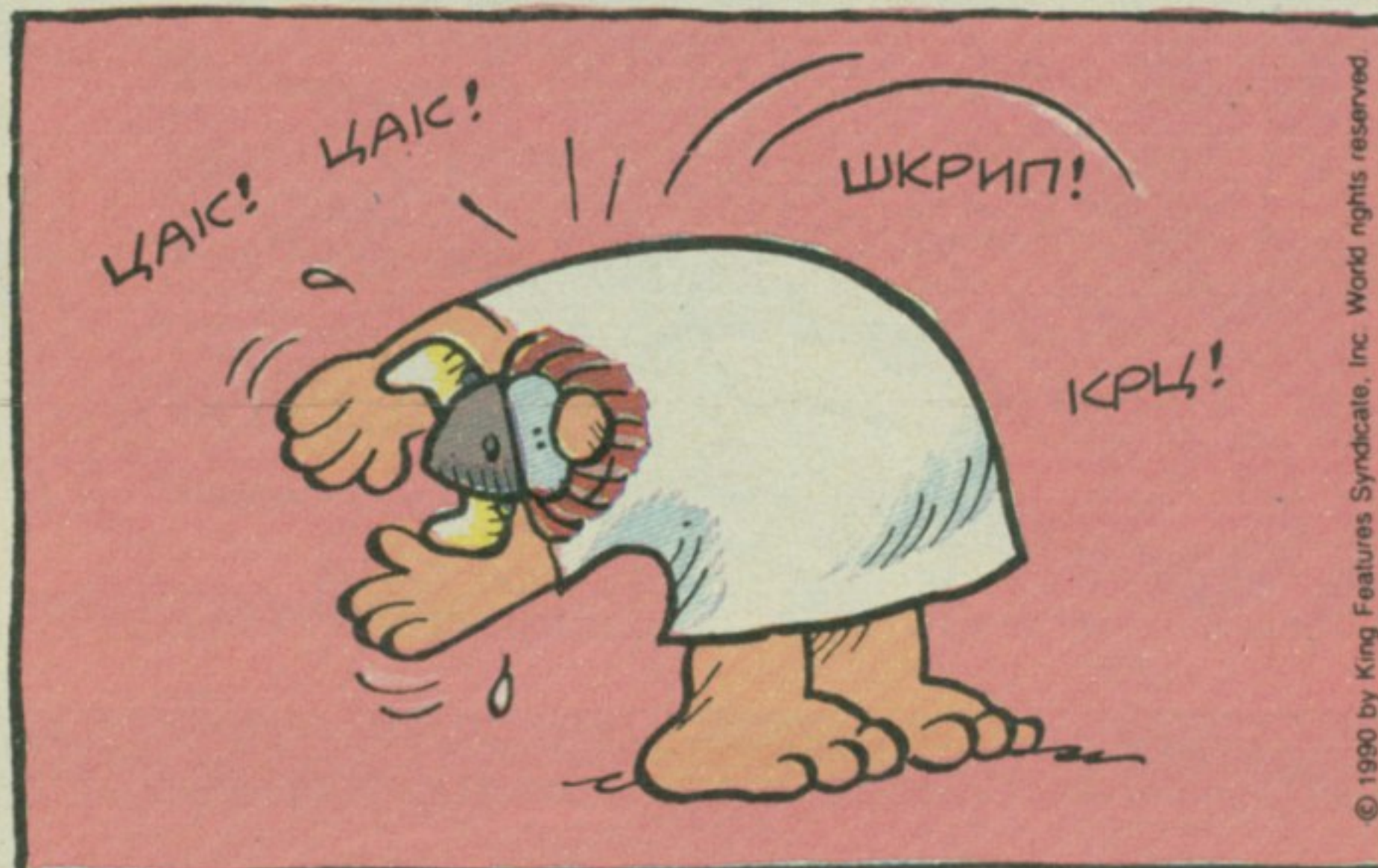
су били на великом губитку. Док се смањивала вредност новца, трговци су повећавали цене робе и инфлација (израз који у то доба није био познат) прелазила је 1000 процената, тако да остале европске државе нису признавале француску монету.

Ето, таква је била монетарна политика монарха који је с правом ушао у историју под надимком „Краљ фалсификатор“.

ВЕМ

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

НАЈВАЖНИЈИ
АМЕРИЧКИ
АВИОН

ЛЕТЕЋА

Нови „Air Force One“ прелеће америчку обалу у близини Вашингтона

„ВУЧЈА ЈАМА“

Командно место америчког председника у случају новог светског рата налази се 12 километара изнад Земље у потпуно новом џамбо-цету који личи на „боинг 747“ – али само споља!

Собе за спавање у „авиону број један“ имају само председник САД и његова супруга. Остали могу да спавају – али у столицама!

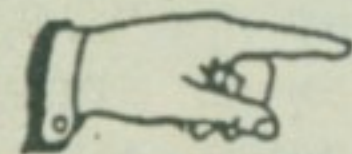
Док су Џими Картер и Роналд Реган путовали широм света у преправљеном авиону типа „боинг 707“, Џорџ Буш се ових дана „поновио“ новим увелико измењеним широкоtrupним „боингом 747“ серије 200 – „Б 747-200“. Њиме је летео у Хелсинки на последњи сусрет са Горбачовим. Ваља запазити да је, без обзира на то дали се ради о „боингу 707“ или „боингу 747“, у питању авион кога у Америци зову, сасвим природно: „Air Force One“. То би, у слободном преводу, требало да значи да је у питању најважнији авион САД.

Наравно, ради се о нарочито опремљеном авиону спо-

собном да издржи разноврстне недаће укључујући и мањи нуклеарни удар у близини. То

подразумева и његову изолацију од радиоактивног зрачења. Са обичним „боингом 747-200“, којим „обични“ пут-

ници већ годинама лете широм Земљине кугле, овај авион нема, осим „каросерије“ и мотора, ама баш ништа заједничко. Ова летелица, која носи војну ознаку VC-25A, први

Овако изгледа чувени Овални кабинет у авиону

Према правилима Светске шаховске федерације – FIDE – шаховска партија се завршава без одлуке, споразумом између играча, троструким понављањем исте позиције или када краљ играча на потезу није у шаху, али овај нема могућности да повуче ниједан регуларан потез. Тада се каже да је краљ „у пату“, а сваки од играча добија по пола поена. Наравно, постоје још неки случајеви и нарочите позиције када до ремија долази и после одређеног броја потеза који су повучени – а није постигнута победа.

На основу истраживања холандског историчара Антонинуса Ван дер Линдеа (1833–1897) „пат“ се први пут помиње у арапском шаху у 9. и 10. веку. То је потврдио и Енглеz Мареј (1868–1955), ша-

ховски историчар а у приватном животу школски инспектор, наводећи правило: шахиста коме је краљ у пату губи партију. То је правило сачувано у многим европским државама до средине 15. века, а од тада се пат сматра ремијем (Италија, Француска). У Енглеској је, пак, у 17. и 18. веку пат вредео колико и победа. Али, 1808. године тамо су прихваћена нова правила Лондонског шаховског клуба, која је написао Сарат. У њима се наводи правило које важи на континенту – да се пат рачуна као реми, дакле, као пола поена.

Правила за играње шаха Београдског шах клуба из 1886. године (то је прва шаховска публикација на Балкану) помињу пат као један од начина „неодлучне игре“ (реми партија).

Пат није омиљен начин завршетка шаховске партије и данас се дешава ретко, мање-више случајно. Једном је велемајстор др Савелиј Тартаковер играо против партнера са којим је имао лош резултат. Хтео је пошто-пото да га матира, али када је видео да му то не успева, довео му је краља у пат положај. Стари шаховски козер је рекао: „Кад не могу да га матирам, бар ћу да га патирам!“ У новијој пракси познато је да се једна партија меча Карпов – Корчној, у Багију 1978, пета по реду, завршила патом. Корчној је имао фигуру више, био је то кривоугли ловац, па је у 124. потезу, после 12 часова и 15 минута игре, по Тартаковеровом рецепту, патирао шампиона света.

На тему пата има много студија. Следеће две показују неисцрпност мотива за

пут је полетела јануара 1990. године. После тога је имала око 40 пробних летова све док 23. августа није и званично предата на употребу америчком председнику. Занимљиво је да је то учињено са скоро две године закашњења и то зато што су америчка војна команда и кабинет председника непрестано постављали нове захтеве произвођачу.

Строго чувана тајна

Опрема и летне особине новог „Air Force One“ најстроже су чуване војне тајне, али су стручњаци са великом сигурношћу већ израчунали да му је долет, у односу на стари „авион број један“, повећан са 9.600 на готово 11.000 километара. VC-25A има могућност да се снабдева горивом у ваздуху тако да, практично, данима може да лети без

спуштања на Земљу. Уз све то опремљен је – најбољим комуникацијским уређајима.

Посебним конструкцијским захватима на ваздухоплову дужина писте потребна за слетање скраћена је чак за трећину у односу на потребе старог „Air Force One“. Осим тога, VC-25A је, мимо обичаја за класичан „боинг 747-200“, снабдевен посебним степеницама у труп. Оне омогућавају излазак и улазак у авион и на оним летелиштима која нису опремљена аеродромским покретним степеницама за велики „боинг 747“. То умањује зависност посаде од величине и опремљености аеродрома на који се слеће јер ко зна у коју ће недођију летети председник САД у случају нуклеарног сукоба.

Други, веома сличан авион за потребе председника САД и најуже свите већ се прави и биће испоручен у јуну 1991.

године. Оба авиона покрећу мотори са прилично сложеном ознаком CF6-80C21B1, које производи чувени „Џенерал-Електрик“. Међутим, ваља запазити да познаваоцима авионских мотора свака бројка и словце тачно говоре о чему се ради и по чему се та машина разликује од осталих из „фамилије“ „Џенерал-Електрикових“ мотора CF6. Иначе, авионе „број један“ ретко можете срести на неком цивилном аеродрому у Америци јер се, када их председник САД не користи, обично налазе у 89. транспортној ескадрили Америчког ратног ваздухопловства на аеродрому војне базе Ендрјус.

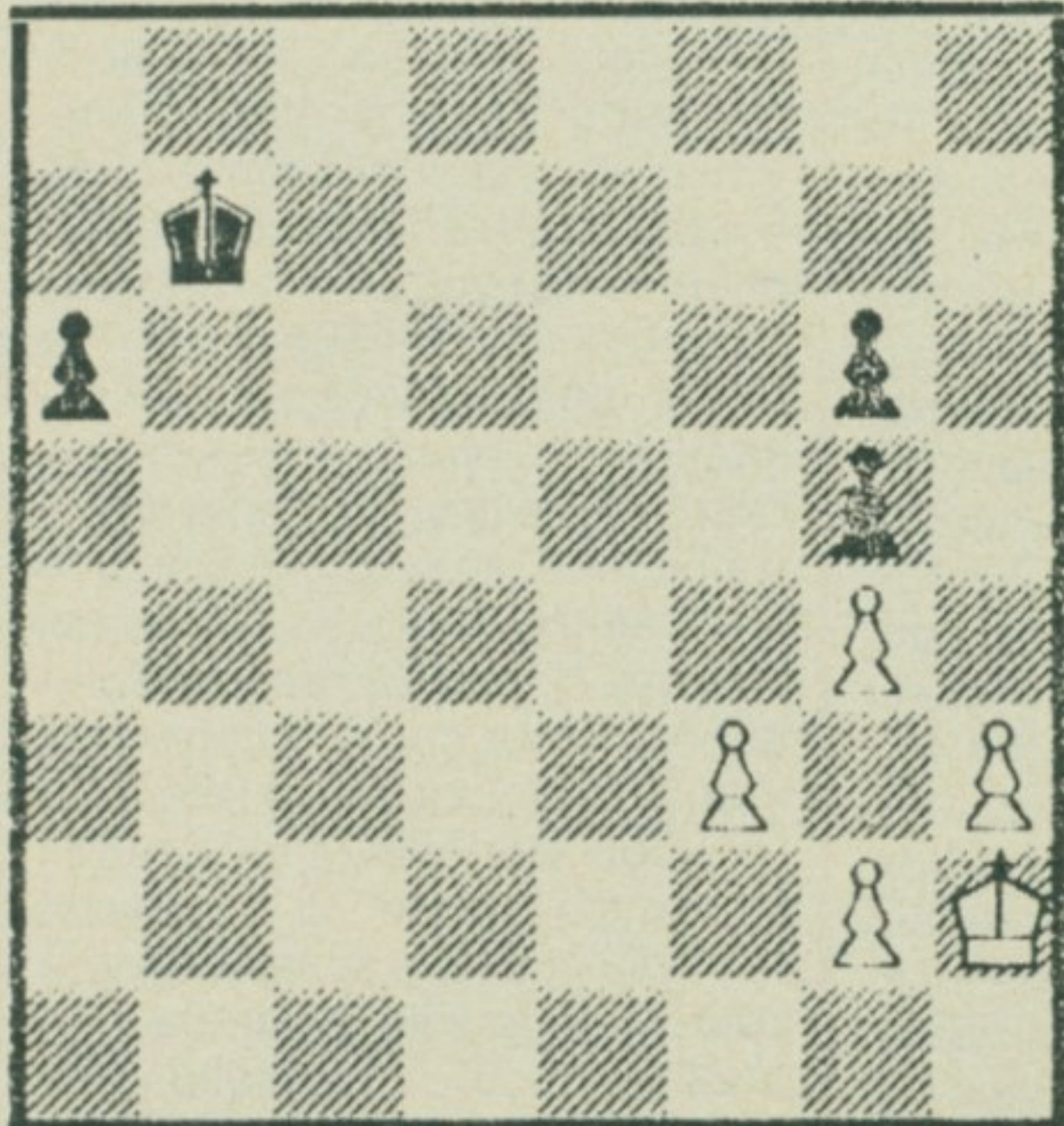
Чист рачун – дуга љубав

Занимљиво је да овим авионом управља неколико посада пилота, механичара и осталог особља. Капетани су аме-

рички официри највишег ранга, али им то много не помаже када је у питању летење по цивилним процедурама по којима мора да лети и овај авион. Велика америчка цивилна путничка ваздухопловна компанија Trans World Airlines (TWA) пристала је зато да обучи све те силне генерале како да, као и сав други, „обичан“ свет, лете на „боингу 747-200“. Школовање се састоји од 69 часова „земаљске“ обуке и 16 сати лета на симулатору и на правим џамбо-цетовима са аеродрома „Кенеди“ у Њујорку. Цео овај посао обухваћен је једногодишњим уговором који је компанија потписала са америчком владом. TWA ће за обуку будућих пилота авиона „Air Force One“ добити новац од владе САД. Чист рачун – дуга љубав, па макар у питању био и сам амерички председник. **Александар Павић**

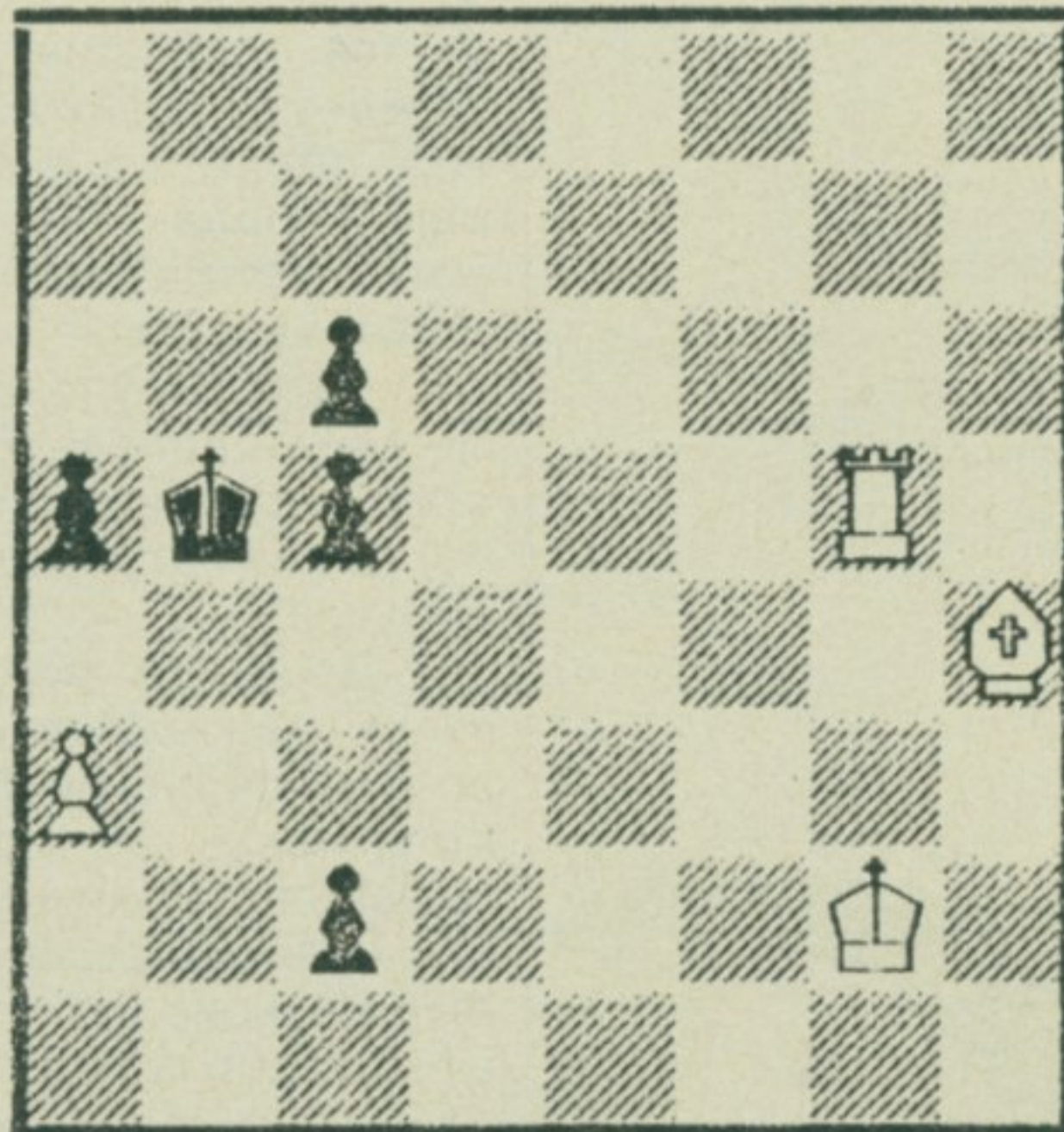
мајсторско обликовање завршетка партије.

У првом примеру Јохан Бергер, аустријски шаховски мајстор и проблемиста (творац „Бергеровог система“, по којем се одређују парови на турнирима) сачинио је на тему пата студију у којој бели има задатак да ремизира.

Решење: f4! а5 (изнуђено, јер црни губи после 1. g4 2. h4 а5, 3. h5 а4 4. h6 а3 5. h7 а2 6. h8d) 2. f5 а4 3. Kf3 а3 4. Kf4 а2 5. g3 и бели је сам себе натварао.

Први аматерски шампион света у шаху Херман Матисон био је познат као творац шаховских проблема и студија. У позицији на дијаграму црни пешак само што није претворен у даму, а задатак белог је да ремизира.

Решење: 1. а4! Kb6 2. Lf2 c1d 3. Tc5 Dc5 4. Kh1! Df2 пат.
Изгледа да се нешто немогуће ипак збило на шаховској табли!

ХРИЗАНТЕМА

Велика шаховска такмичења одвијају се у цветном декору. Играчи се пријатније осећају када се између њих и публике налази простор освежен зеленилом и разнобојним цветовима. Када се извлаче бројеви пре почетка такмичења, нарочито ако играју шахисткиње, њима се дарује по цвет са сакривеним турнирским бројем. Или, ако је неком од учесника шаховског такмичења рођендан, он уз честитке добија и цвеће.

„КАРПОВ“

Цвеће је неизбежно и на завршетку шаховских приредби. У Багију 1978. године Карпов је одбранио титулу првака света у мечу са Корчнојем и био овенчан венцем тропског цвећа. То шампионско знамење стављено му је, сходно филипинским обичајима, на главу.

Уобичајено је да се шампиону света у шаху дарује лаворов венац који је трајан. Изузетно, онај први, Ботвиников из 1948. године, освојен победом на Меч-турниру

петорице, налазио се на тераси његовог стана. Једне ноћи је страдао од оштрог московског мраза и распао се! А после победе над Спаским у Рејкјавику 1972. године Фишер је, као шампион света, овенчан венцем од листа холандског хрasta.

Познато је да шахисти имају свој нарочит, прави шаховски цвет – коцкавицу (латински: *Fritillaria meleagris*), који расте у мочварама западне, средње и јужне Европе. То је луковица из фамилије љиљана са витком стабљиком од 15 до 30 центиметара и цветом који сачињавају јасно изражена квадратна шаховска поља (отуда и име: коцкавица) наизменично беле и светлоцрвене боје.

У Холандији, земљи лала, на крају Трећег меморијалног турнира посвећеног успомени на др Макса Евеа, појавио се нови шаховски цвет. На турниру одржаном 1987. године четири учесника одиграла су двокружни турнир. Победили су, заједнички, Карпов и Тиман, али је за победника проглашен Карпов. Онда је уследила нарочита промоција. Холандски стручњаци за хортикултуру осам година су покушавали да одгаје хризантему са цветом ружичасте боје, која не постоји у природи. Пред овај турнир њихов труд се исплатио – појавила се дуго очекивана хризантема са цветом ружичасте боје. Још раније је било објављено да ће цвет добити име победника турнира и тако је на свечан начин представљена хризантема „Карпов“. Њен одгајивач је Гук Брејдинг из холандског градића Шравензаде.

Занимљиво је да је и име Ноне Гаприндашвили, пошто је постала шампионка света у шаху, отишло у свет воћа. У њеној родној Грузији име „Нона“ добила је једна врста јабука. То име добили су и женски штоф и један мирис. Пошто је била реч о шампионки света, шаховској краљици, и паковање мириса било је шампионско. Свака бочица имала је облик шаховске краљице!

Славко В. Домазет

Илустровао: Растко Ћирић

БАТИНА ЈЕ ИЗ

ПАКЛА ИЗАШЛА

Многе изреке заједничке су различитим језицима и културама. Преношене с колена на колено и стотинама година провераване у животу, постале су део народне мудрости у чију веродостојност мало ко сумња. Јесу ли баш све те општеприхваћене истине заиста – истините?

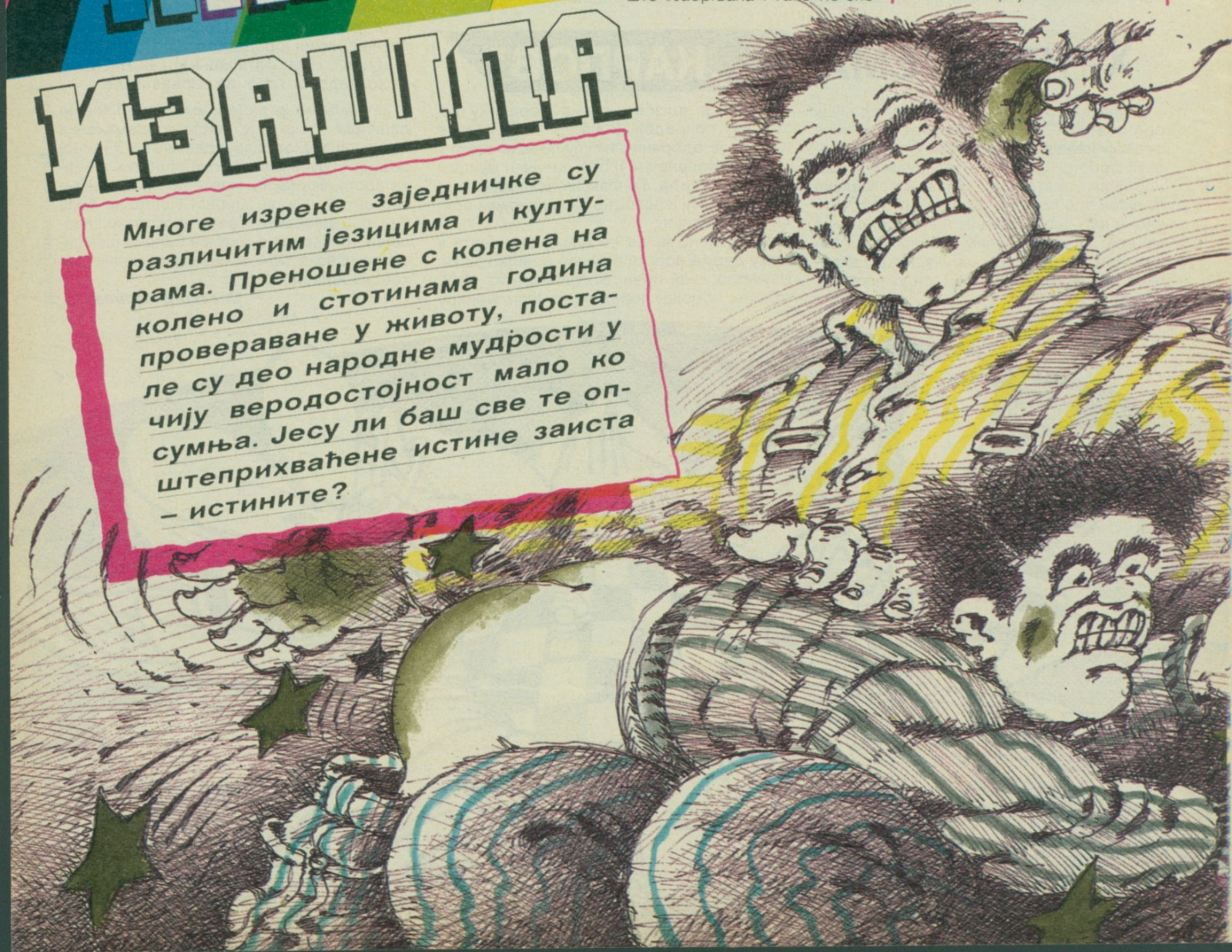
Верујете ли у пословице?

Родитељи који верују да децу батинама најбоље уче памети, оправдање за овај „васпитни“ метод налазе и у пословици која изричито тврди да је **батина из раја изашла**. А управо је супротно. Истраживачи већ најмање четрдесет година, махом – узалуд, упорно доказују да деца одрасла уз шибу постају знатно агресивније особе од оних које родитељи нису тукли.

– Деца коју родитељи физички кажњавају временом почињу да верују да је то најбољи начин којим се решавају невоље – истиче Леонард Ерон, психолог са универзитета Илиноис из Чикага. – Децу не треба тући већ их одмалена учити да размишљају о својим погрешним поступцима. Треба их наводити да сама закључе где су, како и зашто „забрљала“. Тако ће сле-

дећи пут, у сличној прилици, више водити рачуна да не понове исту грешку. Уколико дете избијемо чим не уради нешто како треба (или како ми очекујемо да би требало), само ћемо га тренутно „преваспитати“. А оно ће, у суштини, извући само један закључак: Други пут ћу добро pazити да ме не ухвате на делу!

Да би доказао да је батина изашла, заправо, из пакла, Леонард Ерон је 1960. започео обиман експеримент. Одабрао је 870 деце из различитих друштвених слојева Њујорка и поделио их у три групе: децу коју родитељи никада нису тукли, ону коју би само понекад „шљепнули“ и малишане које су и мајка и отац непрекидно васпитавали шибом. После 22 године Ерон је потражио своје испитанике и дошао до поразних чињеница. Све девојчице и дечаци који су одрасли на батинама постали су агресивни људи који, што је још важније, настављају с „продужењем врсте“. Сада и они туку своју децу, стварају нове агресивце који ће опет... Прича без почетак и краја.

Што је лепо и добро је

Народне изреке углавном врло јасно тврде да није важна лепота него доброта „у човјека”: **Не живи се о љепоти, него о доброти, Лијепе коло воде, а ружне кућу куће, љепота из човјека зрачи...** Да ли је тачно да нам изглед није важан? На жалост, није.

Психолози Керин Дион, Елен Берсчајлд и Елејн Херфилд још 1972. издале су обимну студију „Што је лепо и добро је”. Наиме, после дугогодишњег истраживања, завиривања у статистике, експериментисања дошле су до резултата који се директно супротстављају „народној памети”.

Већина људи, вероватно сасвим несвесно, од особа лепе спољашности као да очекује више него од оних које природа није подарила богзна каквим изгледом. Лепотани су одмалена навикнути да им је живот доделио главну улогу и сходно томе се и понашају. Пре свега, сигурнији су у себе, махом и срећнији, мање су подложни депресивним стањима и лакше подносе ударце било које врсте. Било да се ради о привлачним женама или мушкарцима, и једни и други имаће већи утицај на околину, лакше ће склапати познанства, чак ће им и колеге више веровати. Утицају лепог подложни су и ђаци и студенти. Више ће волети неког згодног професора (или професорку, наравно) и биће му наклоњенији.

Реч и сузе

Тереза Емебил, заједно са студенткињом психологије Лорин Кебет, „уживо” је проверавала пословицу **По делу се човек познаје** (или: **Реч без дела, мртво дело**). Прво су на видео траци снимиле жене које су имале задатак да се представе или као отворене и веселе или као затворене у себе, сумњичаве, а потом су снимке приказивале студентима.

Сто шездесет студената требало је да оцени какве су те жене у ствари. Иако им је задатак био отежан чињеницом да су то за њих биле непознате особе, готово сви студенти доносили су свој суд 20 пута више по ономе како су се те жене понашале, него по ономе шта су говориле.

Дела заиста гласније говоре него речи не само кад оцењујемо карактер одраслих особа него и кад покушавамо да васпитавамо млађе. Деца ће много више опраштају старије сходно њиховим поступцима него пукој причи. Ако, рецимо, мајка или отац саветују своју кћерку или сина да увек треба говорити истину, а при том сами врло често слажу, и њихова деца ће теоретски заступати идеју истине, али ће на сваком кораку гледати да и она слажу.

Плачи и плакаћеш сам, изрека је за коју углавном сви знамо да је тачна. Воле нас кад смо безбрижни и весели, сустигну ли нас невоље – разбеже се сви главом без обзира.

Џејмс Којн, психолог са Мајами универзитета, проверавао је тачност ове пословице. Замолио је педесет студената да 20 минута проведу у телефонском ћаскању са њима непознатим особама. Сви су касније изјавили да им је било знатно теже да причају са људима који су им се жалили и јадиковали, него са незнанцима који их нису оптеретили својим бригама.

Код несрећних људи ствара се такозвани затворени круг. Њихово понашање одбија особе од којих они очекују подршку и „топлу људску реч”, а онда их тај недостатак односа са околином гура у још дубљи чемер. Управо зато депресивним људима који кажу да свет на њих реагује негативно треба веровати.

Брак на брзину и мач као опредељење

Ко се на брзину жени, на-тенане се каје, изрека је чија тачност има статистичку подлогу. Обично се млађи људи брзо заљубљују, брзо венчавају и брзо – разводе. Ово није пуко придиковање забринутих родитеља већ доказано истраживање спроведено током десет година у Великој Британији. Брачни парови који су у „свету заједницу” ушли на брзину два пута више се растављају од оних који су рекли „да” тек после дужег размишљања.

То не важи само за млађе брачне парове. И они који су прешли двадесет пету а „пред олтар” стали само после неколико месеци забављања, двадесет пута лакше раскидају ту заједницу него они који су имали дужи предбрачни стаж.

Ако пословицу **Ко од мача живи, од мача и погине** схватимо модерно и мач заменимо пиштољем или пушком, и та изрека одражава право стање ствари. Наиме, истраживачи су проучили 700 убистава у граду Сијетлу од 1978. до 1983. године и дошли до закључка да су се готово у 100 одсто случајева догодила у оним кућама или међу оним особама које су и саме носиле оружје. И још нешто: само у два случаја од ватреног оружја погинуо је нападач, у свим осталим страдале су нападнуте особе.

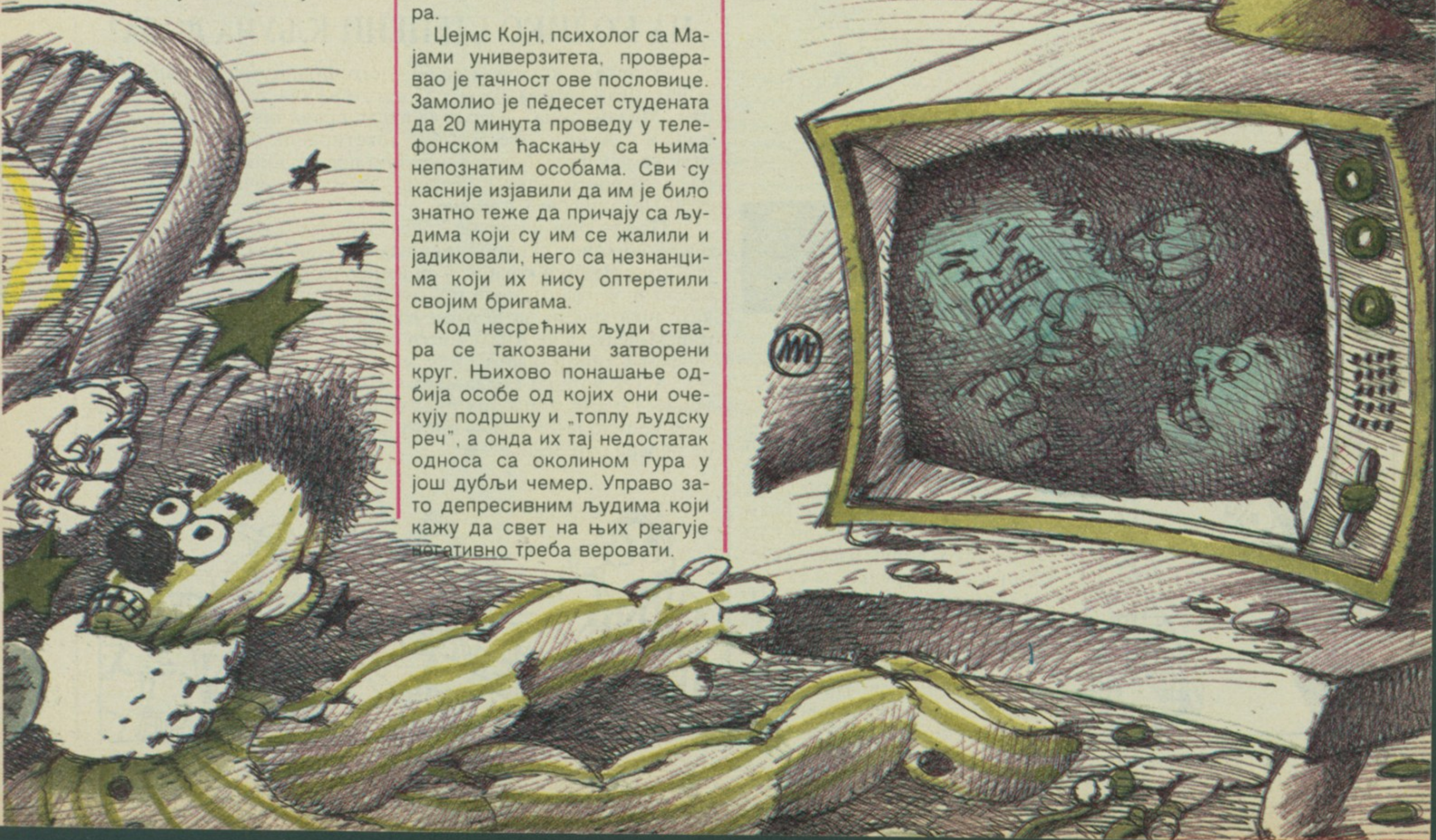
Која је изрека тачна?

Постоје и пословице које су међусобно супротне. Да ли онда треба веровати оној која каже **Свака птица својејату лети** или другој која тврди **Супротности се привлаче**? Изгледа да су људи, ипак, сличнији птицама него магнетима. Наиме, Ричард Ливек, клинички психолог из калифорнијске психијатријске болнице „Дел Мар”, доказује да смо сви ми склонији да се везујемо за особе које имају слично социјално, религиозно, чак и политичко порекло него за оне које су „класно” различите.

– И брачни партнери се несвесно „проналазе” по сличним квалитетима – каже Ливек. – Истраживања која смо спровели доказују да су муж и жена углавном и сличних интелектуалних способности, односно да им је QI (кофицијент интелигенције) обично на истом нивоу. Многи маштају како ће се венчати с неким ко има ко зна какве особине, а кад ступе у брак, обично је то са особом која им је у свему прилично слична.

Пословице јесу суштина народне мудрости. Ко каже да и народ понекад не погрешити?

Весна Софреновић

БЕКСТВО СА ТИБЕТА ОЛУЈА, БОЖАНСКИ ЗНАК

Кинеску инвазију Тибетанци су прихватили покорно, али када је опасност запретила Далај Лами, дошло је до побуне

Жестока пешчана олуја беснела је око Ласе, светог града Тибета. Замрачила је поподневно сунце присиливши хиљаде будистичких ходочасника да чучну и покрију се својим дугачким огртачима. И кинески војници који су опколили Летњу палату шћућурили су се у својим шињелима, немоћни да виде даље од неколико метара у било ком правцу.

Али, за будистичке калуђере и званичнике тибетанске владе који су одржавали састанак са Далај Ламом у палати изненадна олуја била је величанствен знамен. Она је пружала сјајну прилику Далај Лами – њиховом богу-краљу – да побегне од кинеских трупа које су окупирале земљу и

покориле његове поданике. За милионе Тибетанаца Далај Лама није био обичан двадесетчетворогодишњи монарх, већ оживљење првог Далај Ламе.

Концерт у штабу

Далај Лама и његови саветници покорно су се предали када су 1951. године кинеске снаге напале њихову земљу. Били су свесни да би рат значио катастрофу. На несрећу, то мирољубиво држање није спречило њихове завојеваче да им преотму земљишне поседе и наметну велике порезе због којих су будистички манастири морали да се затворе. А онда је Андручанг, млади поглавар племена Камс-па, отпочео герилски отпор против Кинеза, окупивши за свега неколико месеци армију од 12.000 бунтовника.

Герилски подухвати постали су толико успешни да су Кинези донели план да из земље уклоне Далај Ламу, рачунајући да ће без његовог присуства и утицаја побуњеници постати малодушни и престати с ратом. Кинески гувернер Тибета генерал Тан Куансан покушао је да наговори Далај Ламу да посети Пекинг, али високи свештеници и министри тибетанске владе толико су чували свога бога-краља да ниједан

кинески функционер није могао да му се приближи без званичног позива.

Тибетанци су сазнали за кинеске планове. Страховали су за Далај Ламин живот. Није смео да остане без њихове заштите. А онда је један од тибетанских калуђера, који се спријатељио са Кинезима, позвао Далај Ламу да присуствује концерту у кинеском главном штабу, напоменувши да се очекује да он дође у пратњи само два или три ненаоружана послужитеља. Далај Лама је учтиво прихватио позив, али када су његови саветници сазнали за то, разгневили су се и почели да наговарају свог бога-краља да побегне у Индију.

Изгубљено стрпљење

Далај Лама је био одважан млад човек са снажним осећањем за дужност. Није хтео да бежи из Тибета само да би спасао сопствени живот. Морали су најпре да га убеди да ће бити од веће користи у изгнанству него ако остане у Тибету или оде у заточеништво у Кину. Неколико дана одлагао је посету кинеском штабу, а онда почео да припрема бекство.

На крају, генерал Куансан је изгубио стрпљење и наредио својој артиљерији да испали неколико упозоравајућих хитаца у вртове Летње палате и истера Далај Ламу. У подне 15. марта 1959. две гранате су експлодирале у близини палате. Мада су причиниле малу штету, Далај Лама се најзад сагласио да побегне чим падне мрак. Неколико тренутака касније почела је пешчана олуја. Високи свештеници видели су у томе божански знак.

Коњички пук герилаца био је у приправности ради обезбеђења Далај Ламиног бекства. Мање групе коњаника сместиле су се на стратешким положајима између палате и реке Ки-чу (Срећне реке). Главнина се спремила да превари непријатеље и наведе их на помисао да је Далај Лама са својом пратњом побегао према северу.

МА ШТА КАЖЕШ

СПОРТСКА ХИПНОЗА

Аустралијски пливач Гари Винрем био је убеђен да ће му учинак на Националном првенству 1956. године бити далеко већи уколико он сам буде што више изван себе. Због тога је уредио да га пре старта тајно хипнотишу. И, Гари је пливао као никада раније, борећи се за голи живот, јер га је у води јурила ајкула из хипнозе. На циљ је стигао други, успех који се од њега није очекивао. ■

НА КОЛИКО СТЕПЕНИ КЉУЧА ВОДА?

Анкета је показала да 60 одсто Француза нема појма ко је насликао „Мона Лизу“, 57 одсто не зна да је Молијер писац „Мизантропа“, а само 48 одсто правилно је сместило Акропољ у Атину. Две трећине анкетираних није могло да се сети ко је у француској влади био претходник Мишела Рокара, а 36 одсто живи у убеђењу да вода кључа на 90 или на 1000 Целзијусових степени.

Професори историје треба дубоко да се замисле јер 56 одсто њихових сународника нема ни најблажу представу да је Карло Велики крунисан за императора 800. године, а биће посла и за свештенике пошто 69 одсто француских верних католика мисли да је отац Каина и Авеља био или Аврам или Мојсије, а не Адам – што се види на самом почетку библиског Старог завета.

А тек колико посла чека математичаре и физичаре! Четрнаест одсто одраслих писмених Француза не уме да израчуна колико је 7 x 6, а 44 одсто још живи у заблуди да се Сунце окреће око Земље! ■

Те седмице више хиљада будистичких ходочасника стигло је у Ласу да одају пошту своме вођи. Док су чекали шћућуре-ни под огртачима очекујући да олуја прође, нико од њих није препознао свог Далај Ламу кад се искрао из палате у пратњи двојице дворана преобучен као сељак. И деведесет других људи, званичника и чланова Далај Ламине породице, неопажено је прошло у мањим групама кроз пешчану олују. За само два сата сви су прешли реку и одјахали кроз олују према далеким Хималајима.

Уточиште у Индији

Око поноћи одбегла дружина већ је јахала уз планину према кланцу Чела, на висини од 4.800 метара: опасна, стрма стаза која је водила до територије племена Камс-па. Рано ујутро спустили су се у долину реке Брампутре, где их је сачекао већи одред коњаника да их отпрати до Индије. Четири стотине тих најпробранијих ратника биле су заштитница. Сви су се заветовали да ће радије изгинути до последњег него дозволити Кинезима да се домогну њиховог вољеног Далај Ламе. Срећом, нису морали да испале ни један једини метак јер је бекство било тако вешто изведено да је прошло пуних 65 часова пре него што су Кинези открили да им је Лама умакао.

Путујући што пешке, што на коњима, мало познатим планинским стазама, често и ноћу да их не би опазили из авиона, он и његова дружина стигли су после четири недеље у северну Индију, где је влада дозволила Далај Лами да мирно живи у изгнанству.

Кад су Тибетанци сазнали да је њихов бог-краљ био присиљен да побегне, избила је побуна – дводневни покољ у коме је 10.000 људи изгубило живот. Тибет је тада постао провинција Кине.

Г. В.

Илустровао: Петар Радичевић

КО СЕ БОЛИ ПАУКА ЈОШ?

Чак се и најхрабрији међу храбрима плаше паука. Чврст момак Јон Флинч, који је пет година провео у елитном армијском одреду, морао је да оде из војске због страха од паукова када је по дужности послат у џунгле Борнеа.

А када је Роуз Бентли угледала паука у својој соби, добро је знала шта треба да уради. – Био је велик и длакав, величине новчића од 50 пенија – каже ова седамдесетчетворогодишња домаћица из Лејтона у Енглеској. – Одувек сам се плашила паукова, па сам позвала ватрогасну бригаду. – Бригада је дошла и нашла Роуз буквално укочену. На столици крај њеног кревета био је паук кога су избацили кроз прозор.

Код неких људи тај страх је још већи. Бил Аденс, директор једне фабрике, одселио се из своје куће у северној Енглеској управо због

паукова. „Ужасавам их се. Велики су као лоптице за голф и лове у групама од шест чланова“.

Џејн Пати из Сомерсета следила се од страха за вола-

ном свог аутомобила када је паук пао са ретровизора. Незгода је њено осигуравајуће друштво коштала 1000 фунти. – Паук није био велики, али када сам хтела да га стресем са хаљине пао ми је на ногу. Толико сам се уплашила да сам аутомобилом улетела право у ограду.

Лондонски институт за психијатрију одлучио је да помогне онима који, чим угледају паука, изгубе главу. Курс превазилажења страха траје шест месеци, паника се савладава постепено све док се, на крају, полазници не охрабре толико да не баш вољену бубу узму у руке. ■

ПОДМЕТНИТЕ МУ БОСИЉАК!

У средњем веку људи су веровали да су биљке у тесној вези с њиховим љубавним животом. Невен је значао обожавање. Рузмарин је симболизовао бесмртну љубав па се и данас у многим народима, као и код нас, њиме ките сватови. Када цвет кантариона, убран у летњу поноћ девојачком руком, остане свеж до ујутру, било је извесно да ће се дотична убрзо удати. Босиљак је, опет, сматран чаробном биљком која ће свакако пробудити љубав у срцима оних који га носе. А, ако је мушкарац неопрезан и од жене прими струк босиљка, надрљао је јер ће је довека лудо волети. ■

Илустровао: Зоран Петковић – Петко

ЛИФТ

Живот
пише
драме

ЗА ПОДВОДНИ ПАКАО

Зеленкаста површина језера Окихото, у југозападној Африци, завођиво се мрешкала на ранојесењем сунцу. Георг Мелцер и Ерик Јарвис, пријатељи, никако нису успевали да ту сместе тајанствене приче. Није им ишло у главу да је ту неко могао да страда, и то изузетни пливачи, како су им причали мештани. Још једном су се насмејали сетивши се како их је стари Цитсман одвраћао од намере да „освоје“ језеро.

Први је скочио Георг Мелцер, пливачки шампион међу вршњацима. Ерик се мало колебао и, стиснувши зубе, кренуо за Георгом који је уживао у води. Весели гласови двојице раздраганих пријатеља сударали су се над мирном површином језера а онда их је прекинуо крик.

Док се Ерик окренуо да види где је Георг, њега више није било. На месту где се само тренутак раније видела његова глава сада су се ширили кругови. Од Георга ни трага. Момак се успаничио.

– Георге... Георге... – вриштао је. – Где си? Јави се... Шала ти није баш сјајна...

Тада је осетио да га нека непозната сила вуче према дну. Батргајући се свом снагом, запливао је уназад. Успео је да победи вртлог и докопа се обале. Георга није било.

Је ли жив?

Као без главе појурио је до кола, извадио опрему за роњење и вратио се на обалу дахнућу. Мора покушати да спасе пријатеља.

Хитро је на леђима причврстио боцу с кисеоником, ставио маску, извукао дугачко уже и један његов крај везао за дрво. Тресући се од страха и потајне наде да за Георга још има изгледа, запливао је према вртлогу. Пустило је да га вода носи и онда му се учинило да се укрцао у језиви водени лифт који га је вукао на дно. Дугачке стабљике биљака и алги ударале су га по лицу и раменима.

Одједном је осетио бол у леђима као да га је запарао шиљак неке стене. Потмули уда-

На дубини од двадесет пет метара Ерик је, и сам заточеник мрачног простора, упорно покушавао да спасе онесвешћеног пријатеља

рац у бок... Као да га је неко бацио на нераван зид. Тада се догодило нешто невероватно: глава му више није била у води. Изненађен и уплашен напицао је једну стену. Био је мрак, али је осетио да између воде и те стене изнад њега има шездесетак центиметара слободног простора. Без сумње, налазио се у подводној пећини.

Запливао је према задњем делу шпиље и осетио да је ту вода плића. Стресао се кад је, случајно напицајући око себе, додирнуо нешто мекасто. Георг! Грозничавом брзином потражио је његову главу и, с огромним олакшањем, утврдио да му је лице изнад воде. Зграбио га је за руку и напицао путе. Био је слаб. Георг је још био жив.

Повукао је пријатеља ка месту које је било још плиће, скинуо маску и навукао је на лице онесвешћеног Георга. Тек тада је осетио како је у пећини ваздух врео и неиздржљиво загушљив. Ипак, то је био ваздух. Убрзо је приметио да Георг почиње дубље да дише, а после два-три минута дошао је свести.

Ерик је знао да сада све зависи од тога како ће Георг схватити положај у коме су се нашли.

Уже је било дуже

Мирним гласом, који је необично одзвањао на месту где раније никад никаквог звука није могло да буде, почео је да објашњава Георгу:

– Имали смо среће, живи смо. Водена струја нас је увукла у пећину. Морамо да покушамо да се извучемо, а имамо само једну маску.

Прво пођи ти, а после ми врати маску. Овде је и уже које сам везао за дрво на обали. Други крај везан је око мог струка. Можеш да се извучеш једино помоћу њега. Чим испливаш, одвежи онај други крај ужета везан за дрво и чврсто га вежи око апарата с кисеоником. Поред дрвета наћи ћеш још једно уже. И њега причврсти око апарата, а други крај добро обавиј око стабла и вежи у чвор. Кад будеш готов, дај ми знак затресавши уже. Тако ћу знати да могу да почнем да привлачим апарат.

Георг је, климајући главом, потврдио промрмљао. Значи – схватио је. Ерик му је причврстио боцу кисеоника на леђа и затим га снажно одгурнуо. Георг је кренуо према површини, свом и Ериковом спасу.

Иако није знао на којој је дубини, Ерик је израчунао да ће морати да чека бар десетак минута док ужетом не добије знак. Да ли ће, само, успети да издржи у овом паклу а да се не онесвести? Гушило га је, али он је покушао да броји не би ли му време пре протекло. Последњим напорима свести чепркао је по сад већ шестоцифреним бројкама. У грудима му се накупило толико смрада да би, да може, најрадије повраћао.

Чинило му се да је прошла читава вечност пре него што је осетио да се уже затрело. Значи, Георг је успео. Да ли ће и он? Било му је потребно још пуних пет минута док су његови прети, најзад, на другом ужету напицали апарат за дисање.

С маском на лицу и боцом на леђима ускоро се поново нашао у вртлогу. Ваљало је савладати ту водену барикаду. Хтео је горе, а струје су га вукле доле. Уз помоћ ужета, које је Георг затегао, напредовао је метар по метар. Притисак воде бивао је све мањи. Површина језера се наслућивала.

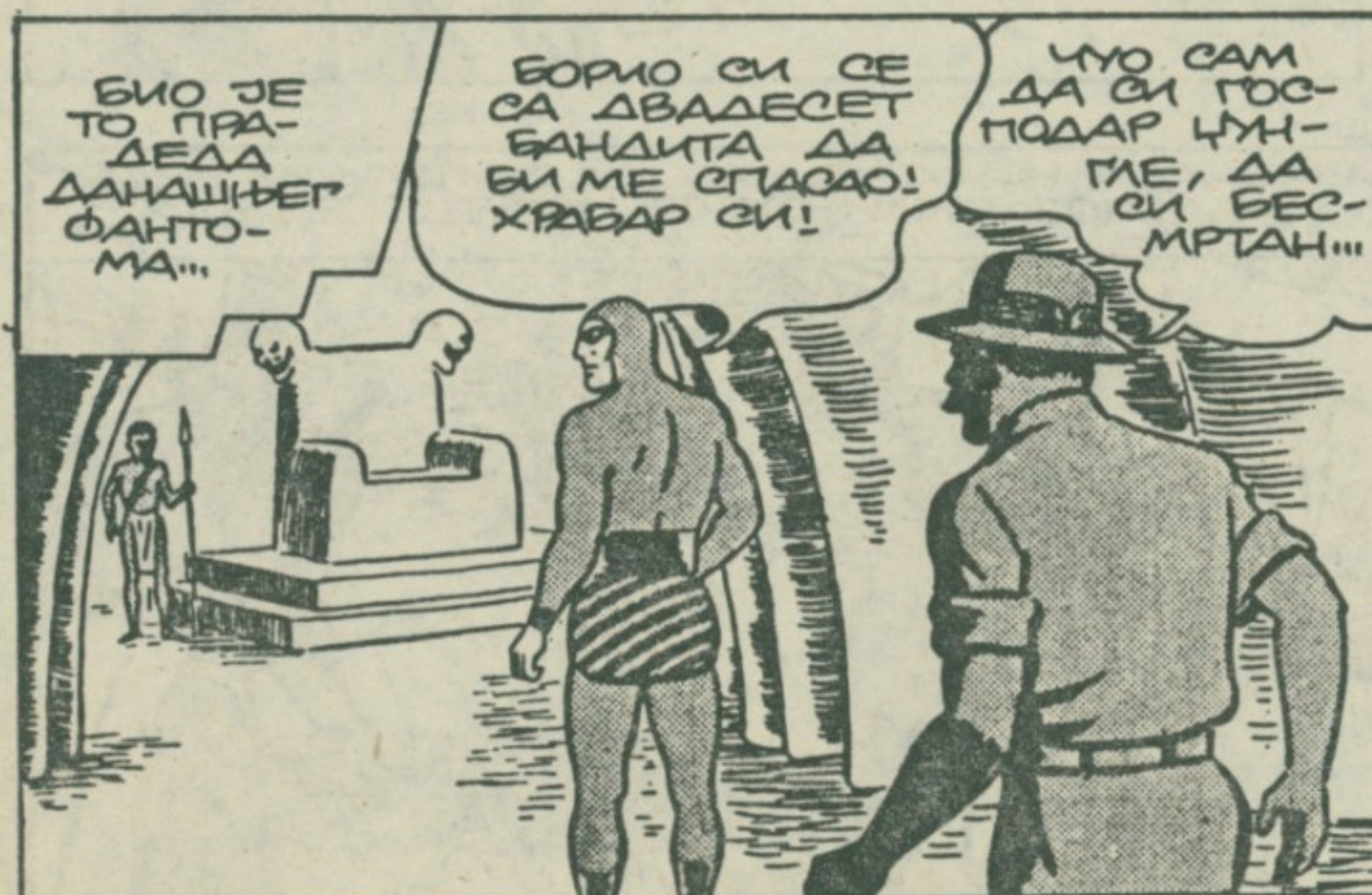
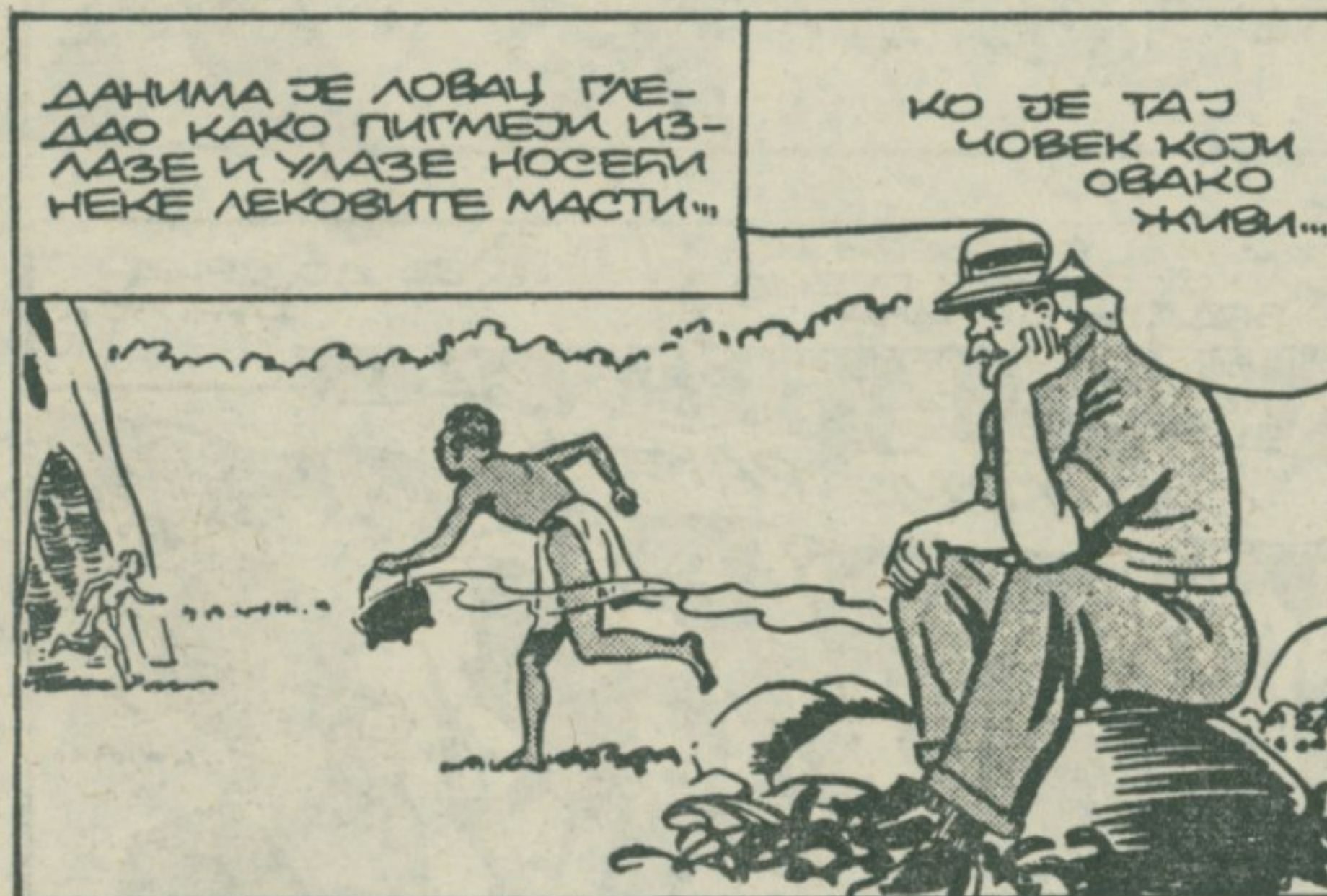
Касније, на обали, уморно се смешкајући, измерили су уже и утврдили да су у подводном загрљају смрти били на дубини од 25 метара. Никада више нису се приближили обалама тајанственог језера Окихото. **П. З.**

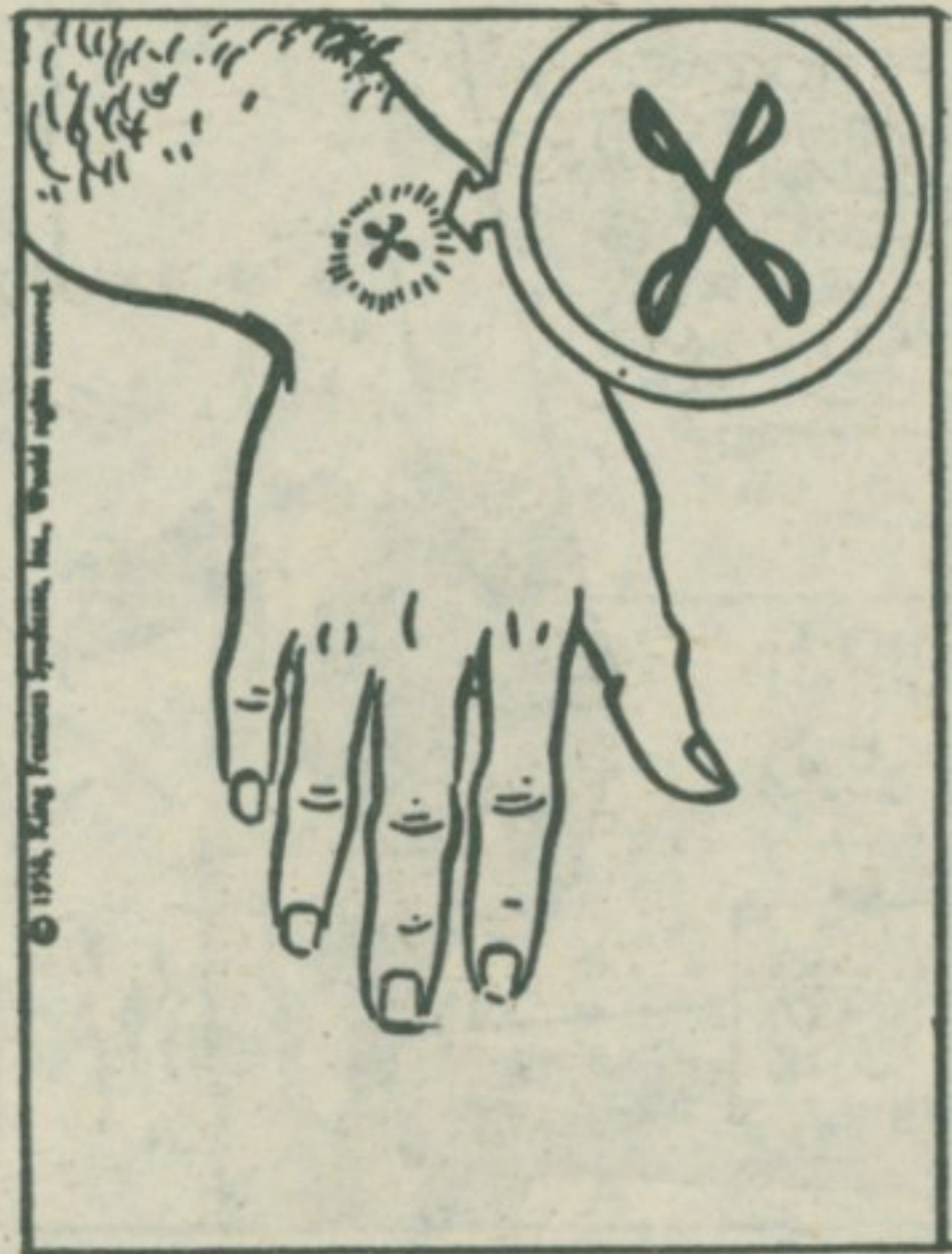
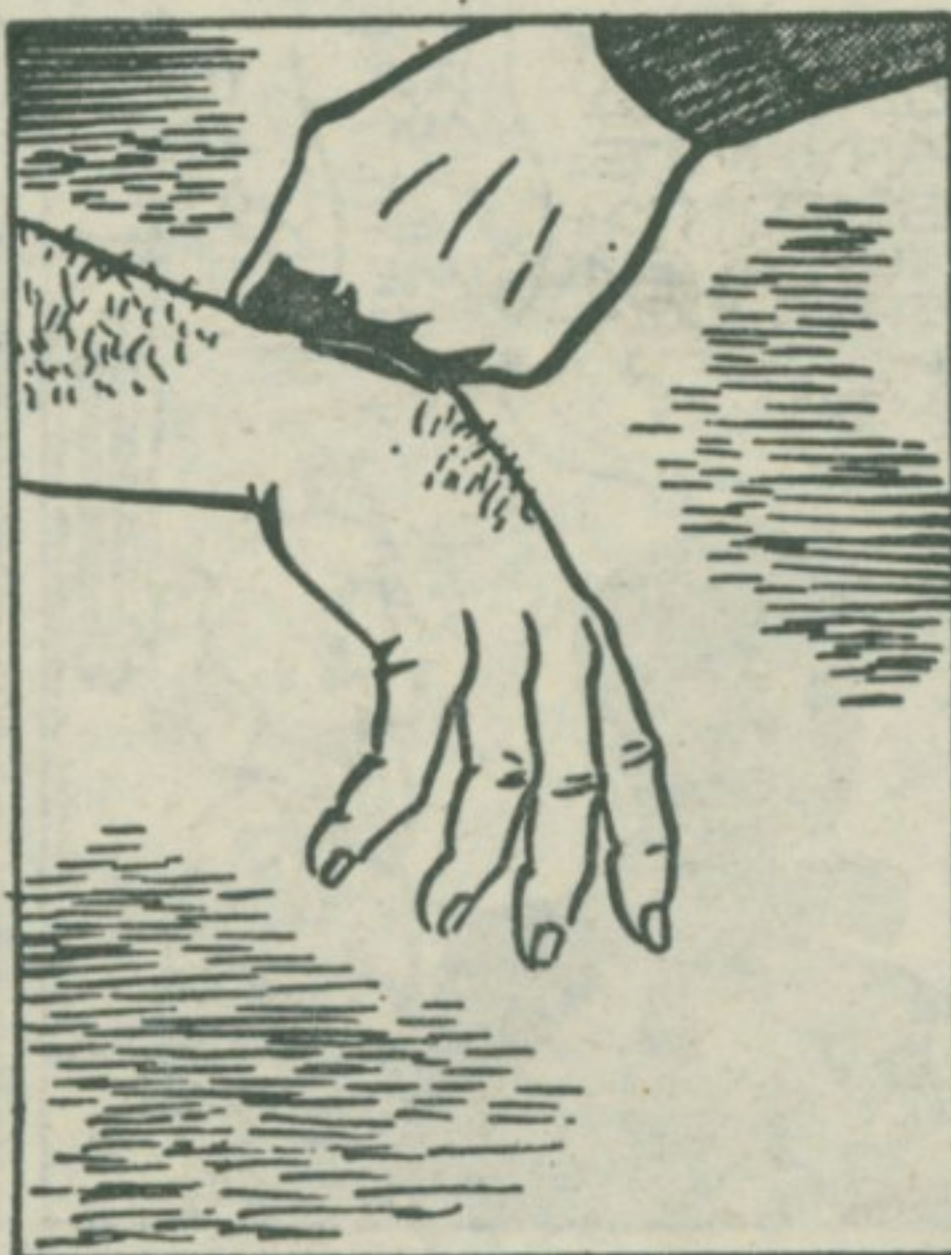
Илустровао: Брана Јовановић

ФАНТОМ МЕЛЕНИ МЕДЕЦ У БЕНТАМБУ

ДОГОДИЛО СЕ ТО ПРЕ
СТО ГОДИНА... ЦУНГЛОМ
СУ ИЗНЕНАДА ОДЈЕКУ-
ЛИ ГИЉИ...

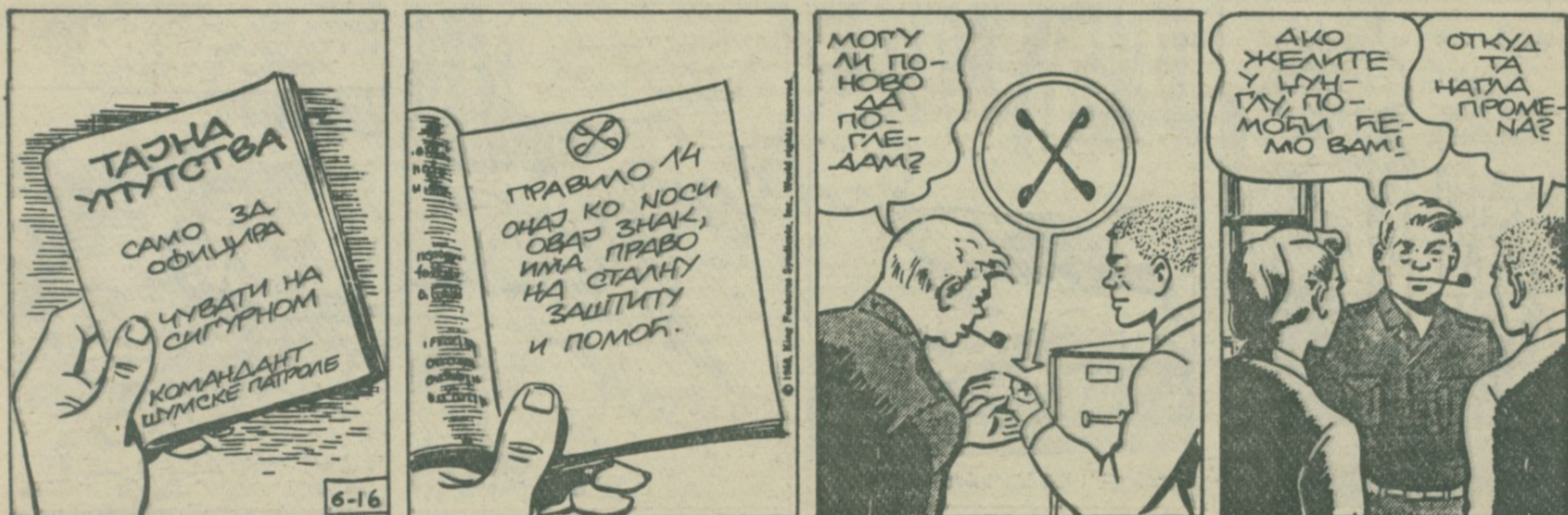

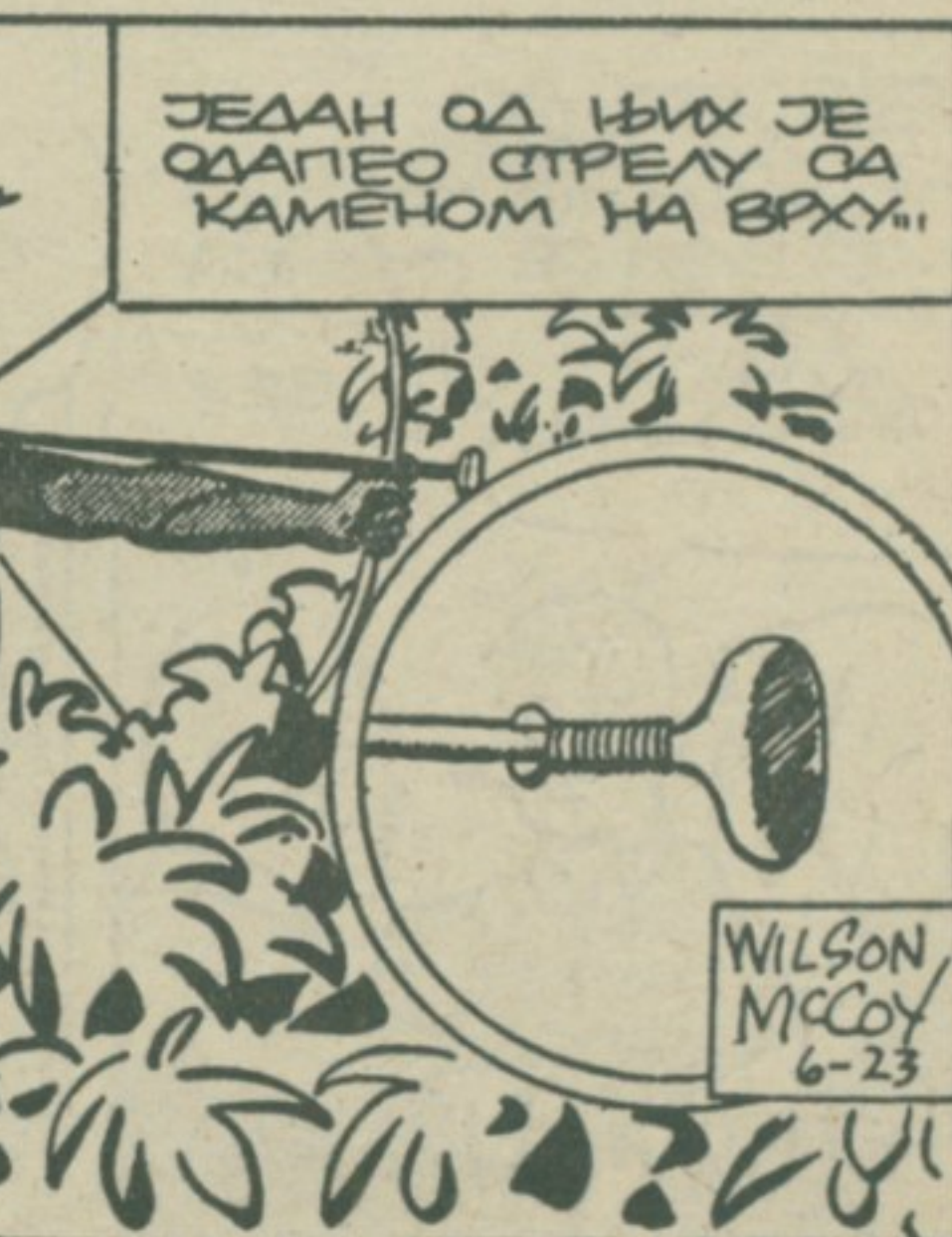

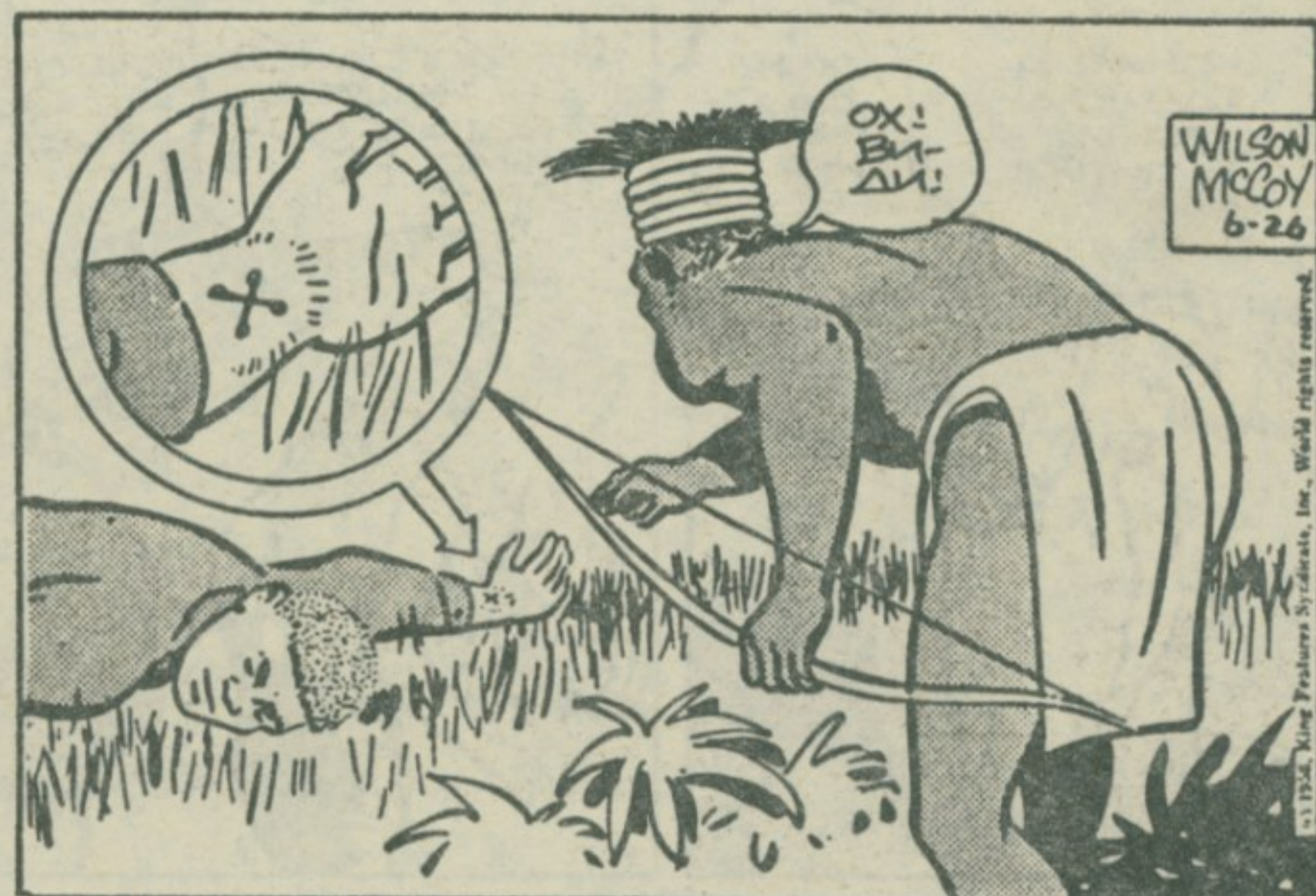

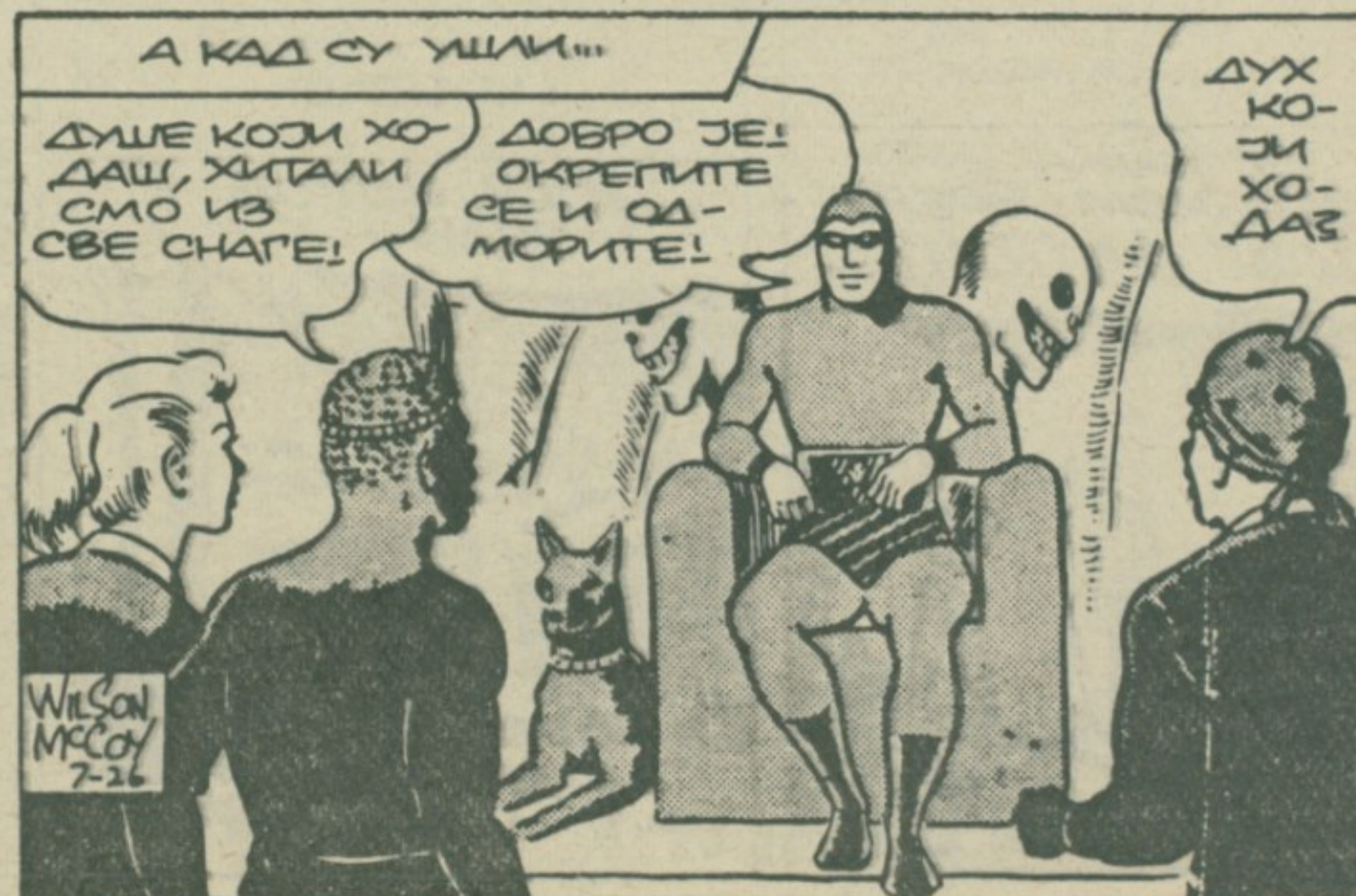
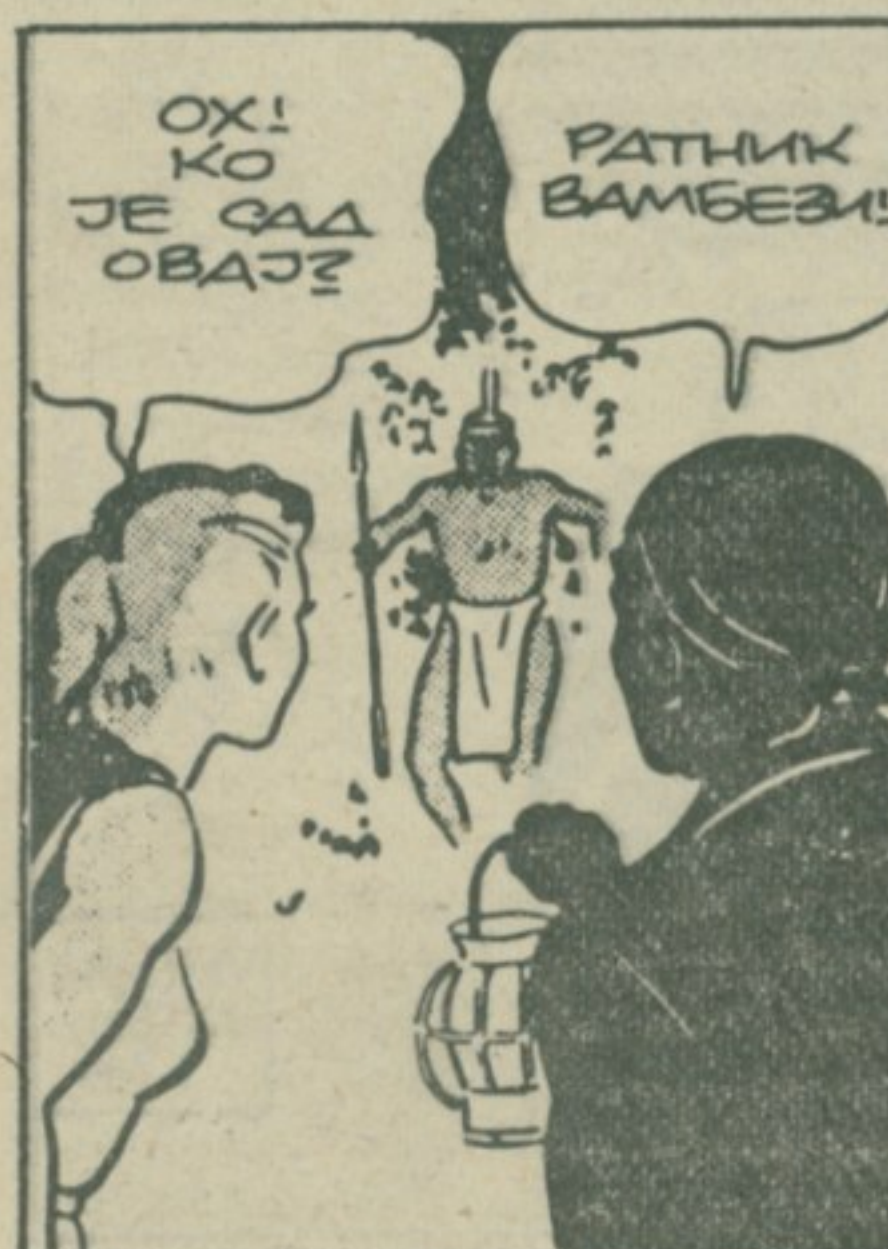

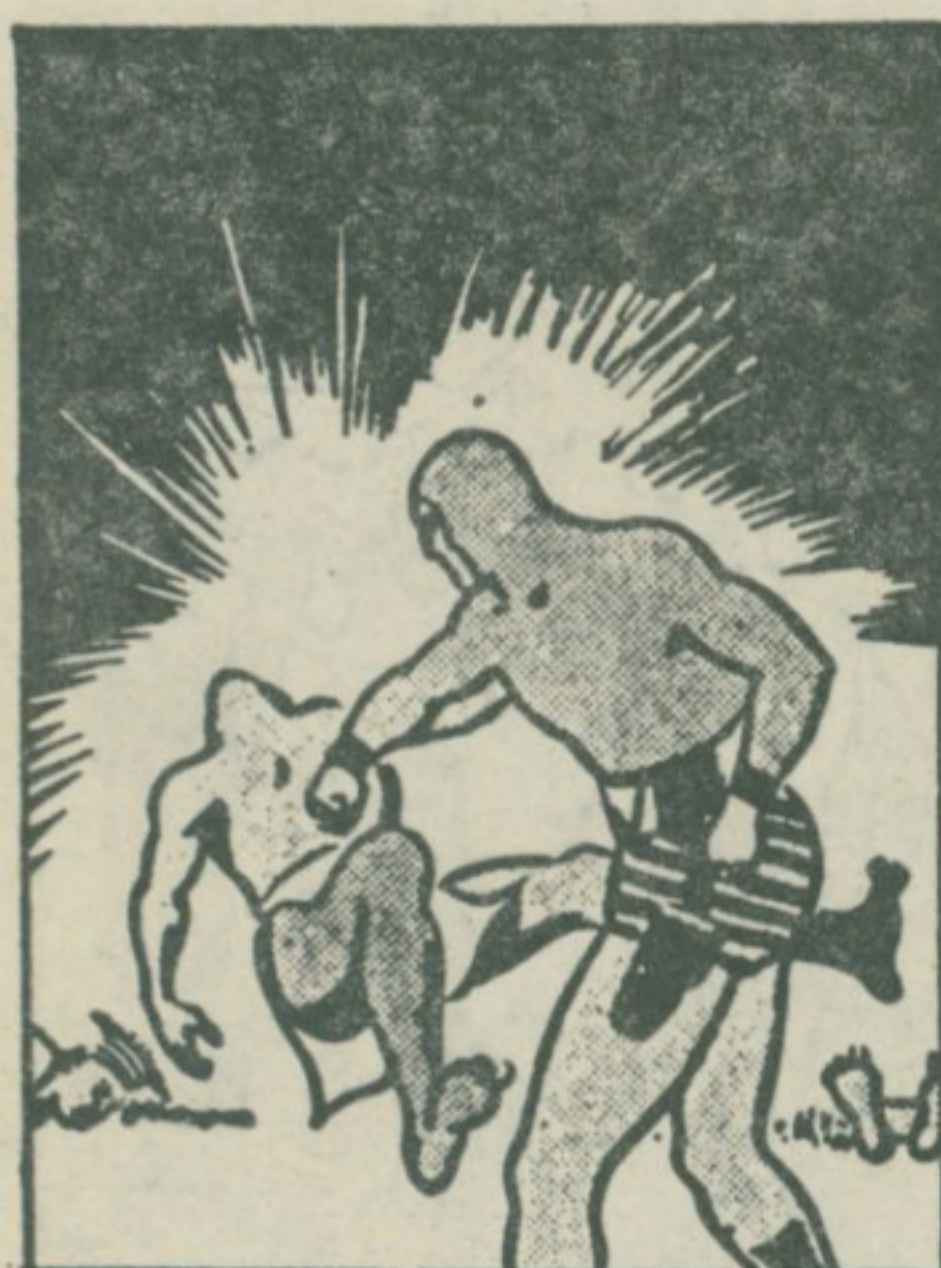

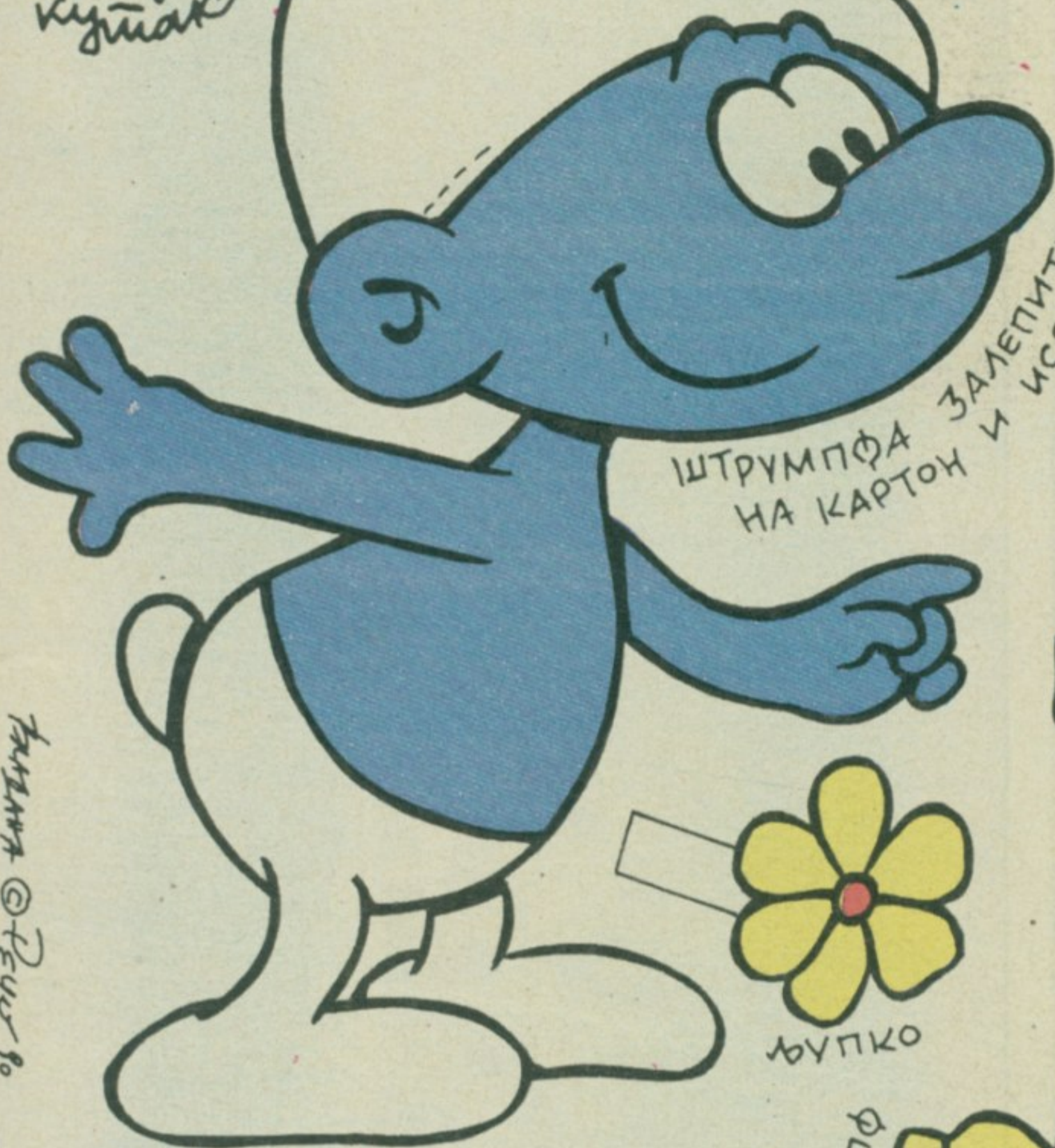

ОБИЦИТЕ ШТРУМПО

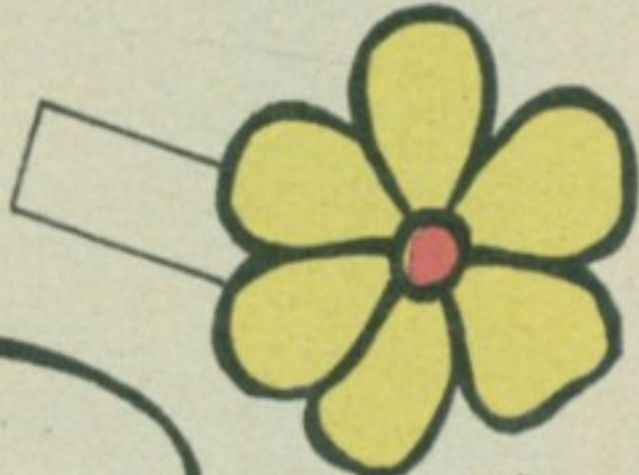
црвени
куќињак

ШТРУМПО ЗАЛЕПИТЕ
НА КАРТОН И ИСЕЦИТЕ

ГУРКО

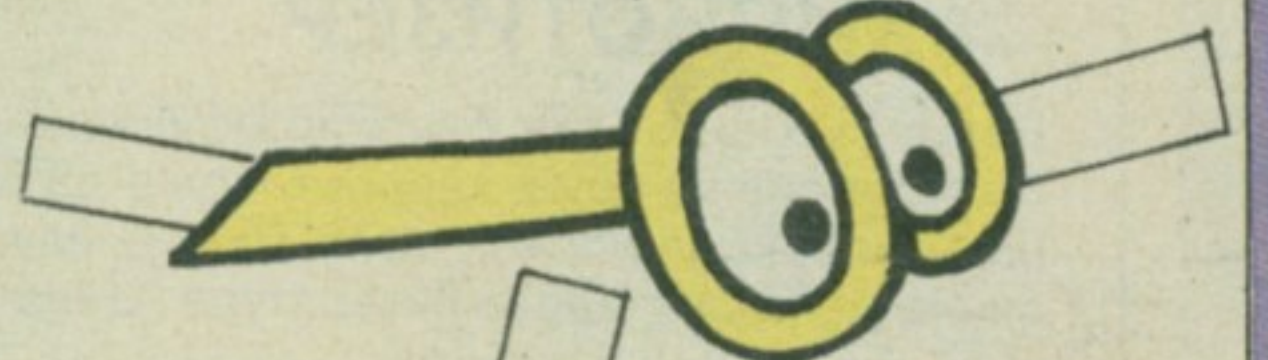

ЉУПКО

ВЕЛИКИ
ШТРУМПО

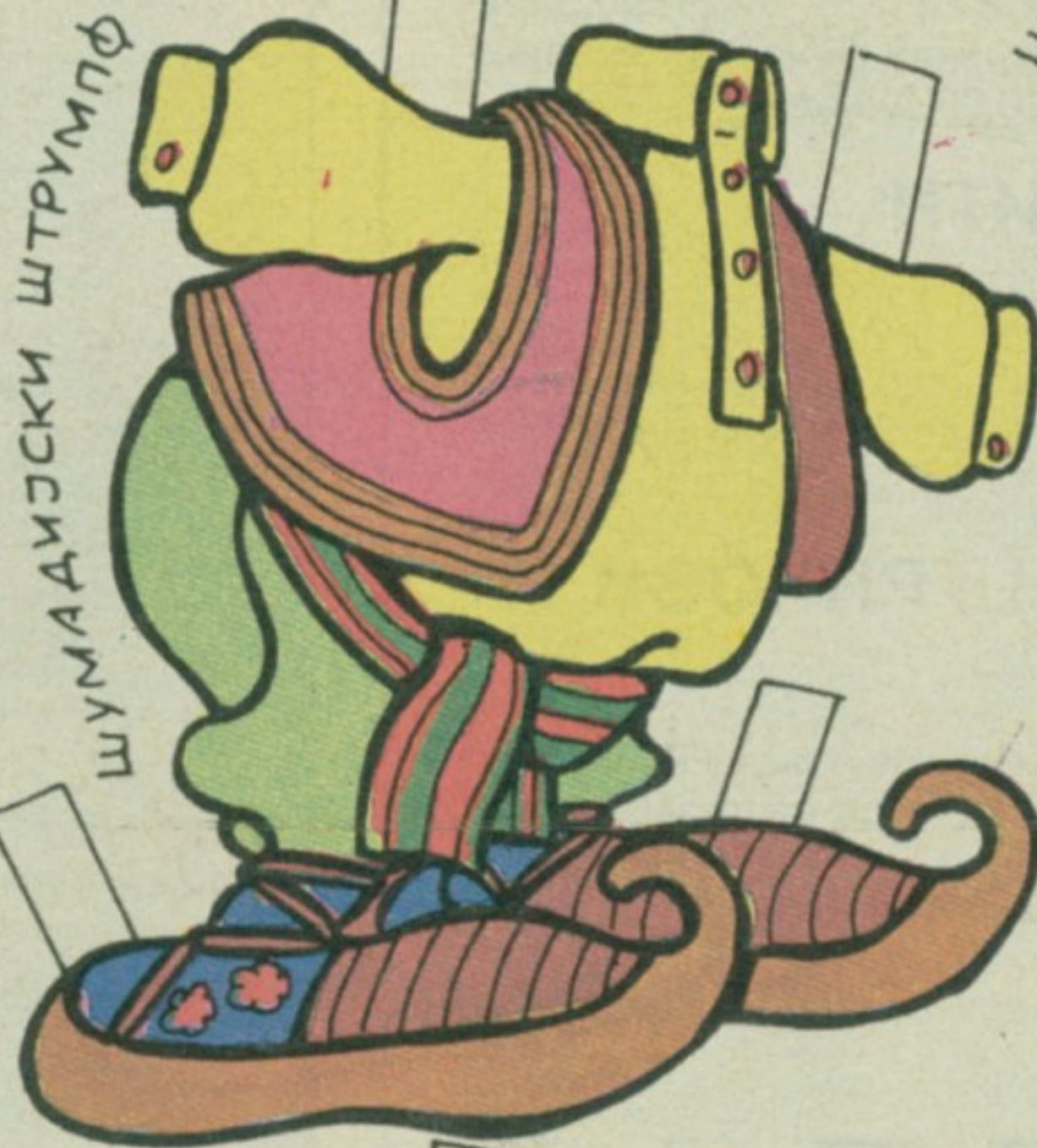
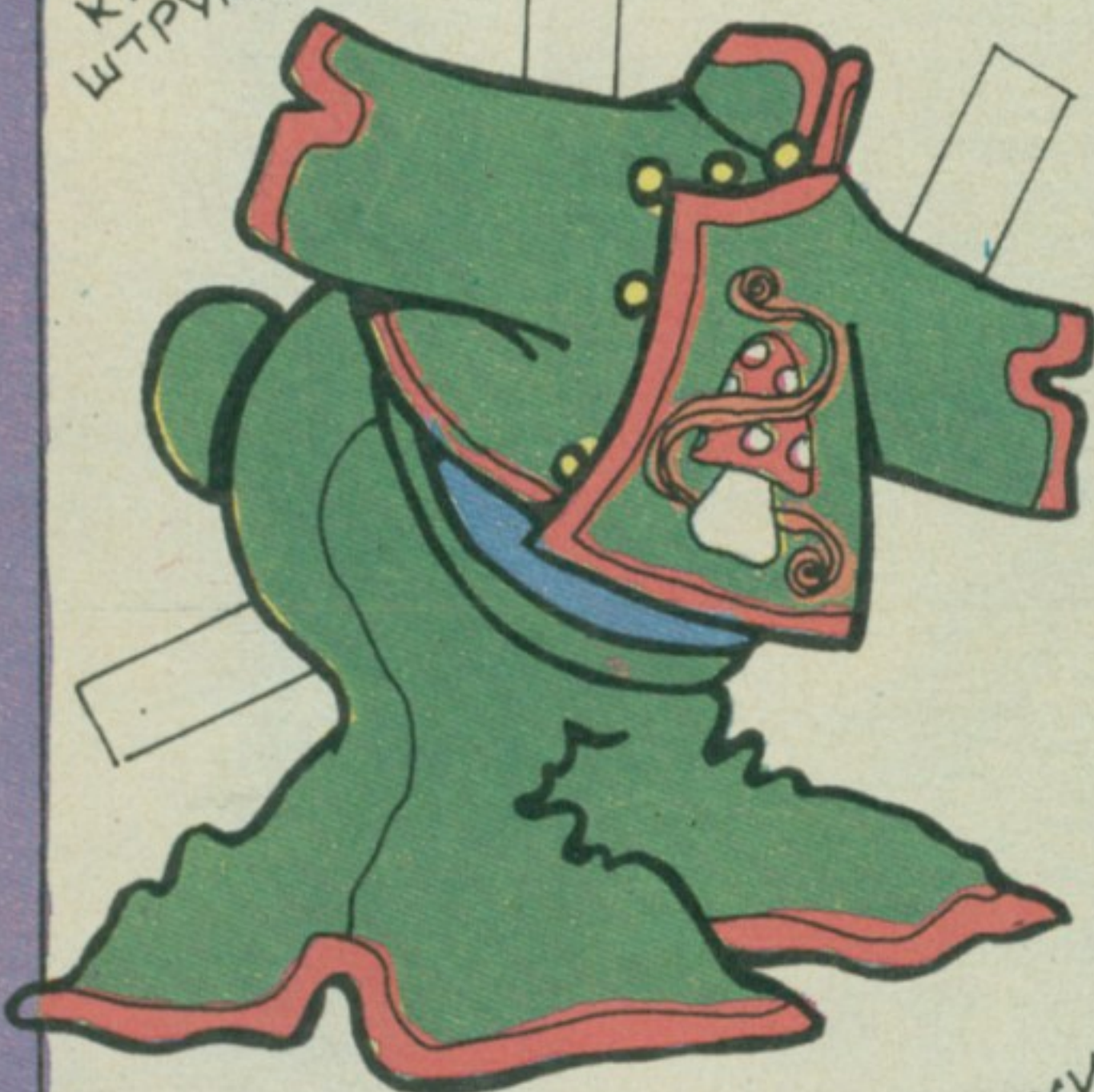
КЕФАЛО

ШТРУМПО
МОРНАР

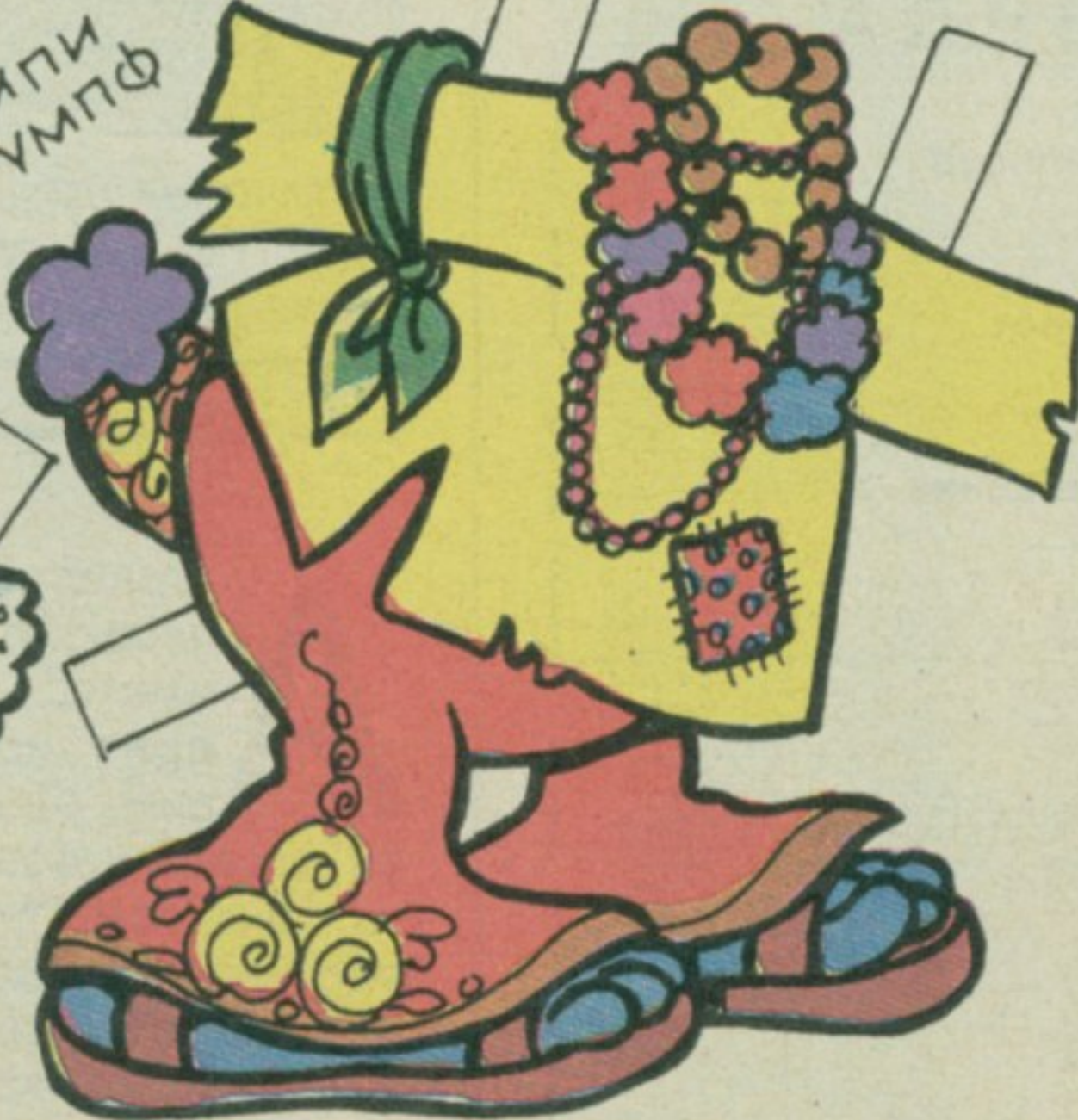

КИНЕСКИ
ШТРУМПО

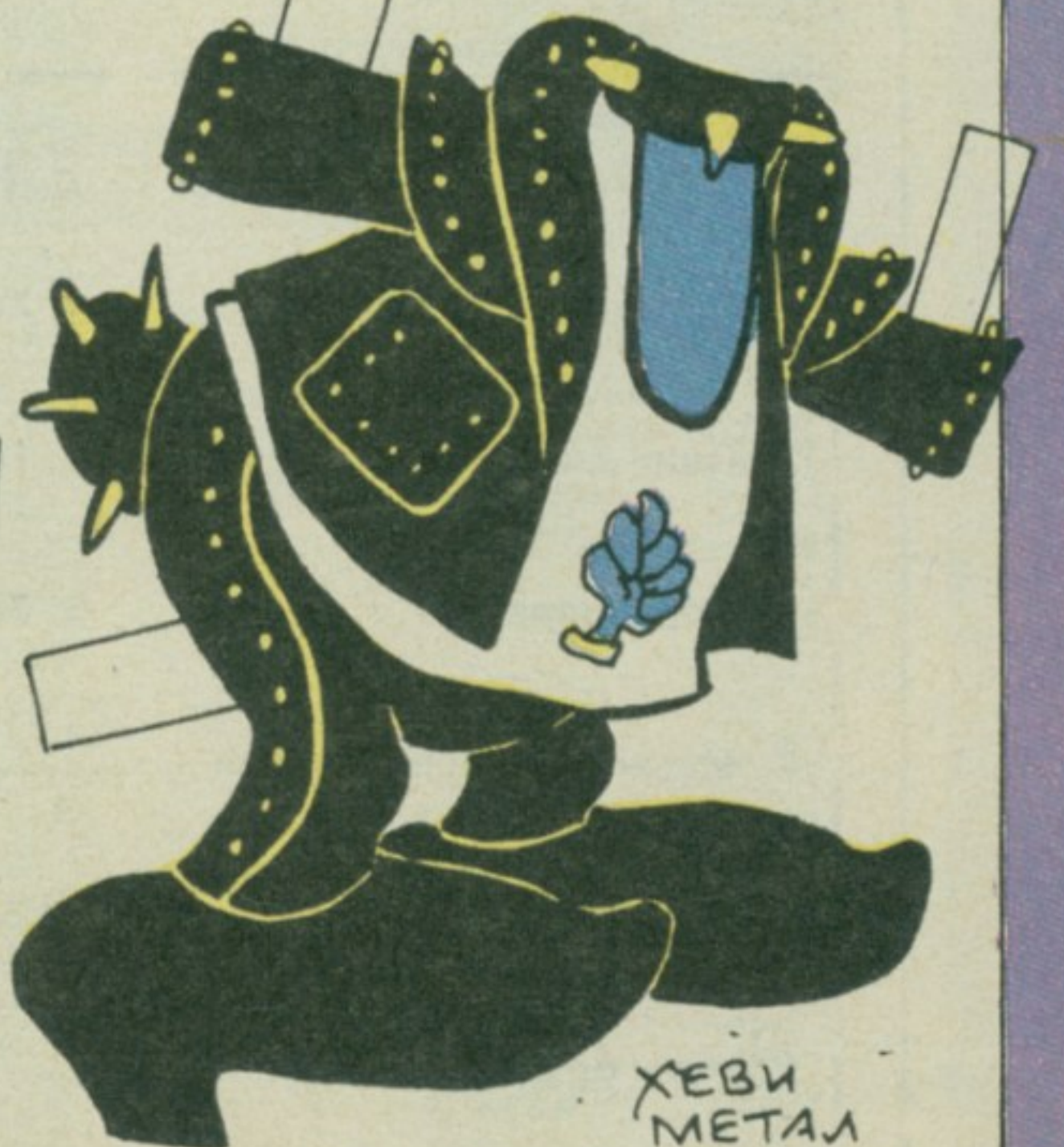
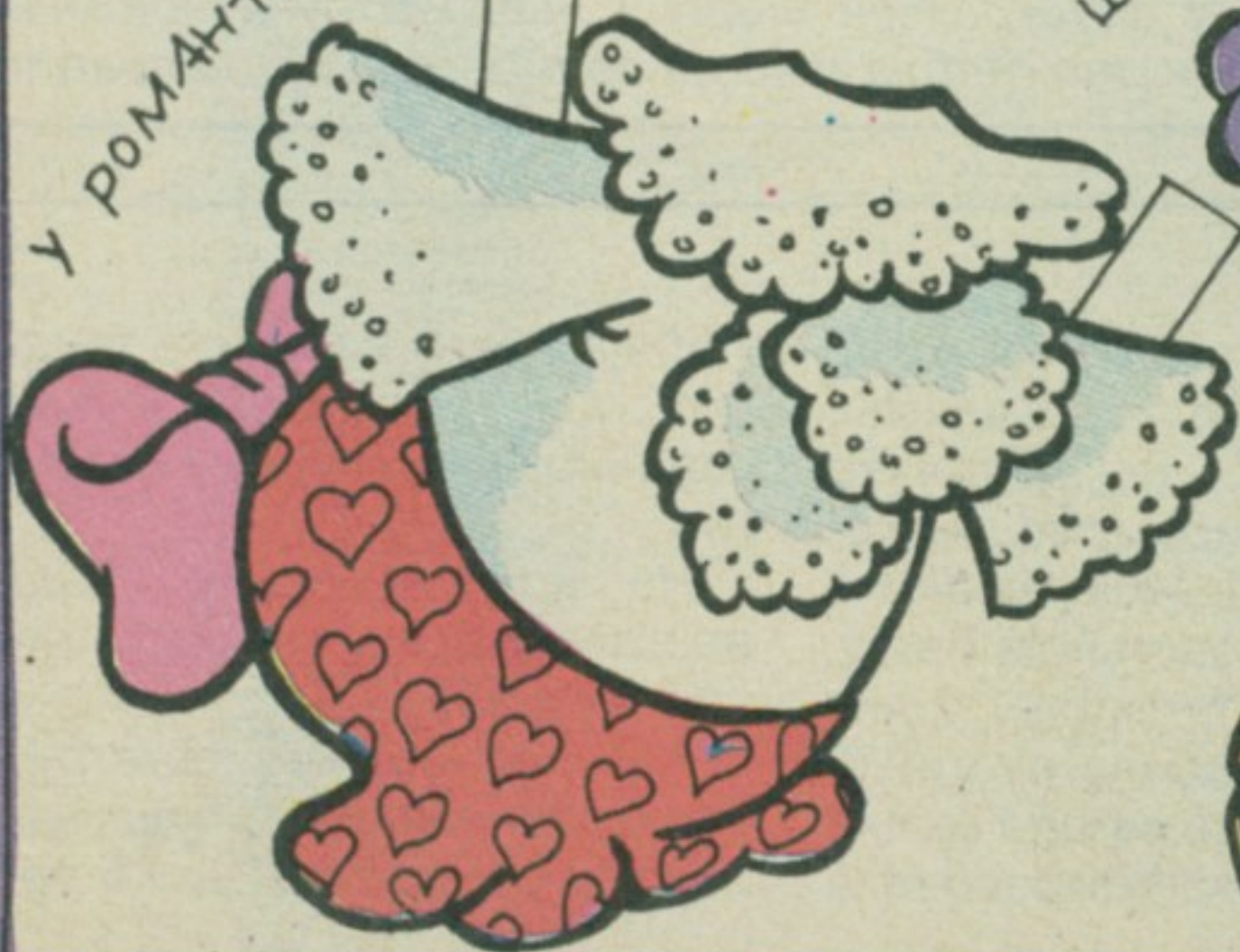

ШУМАДИЈСКИ ШТРУМПО

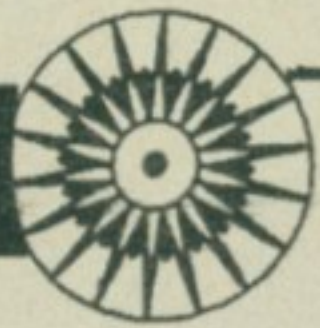
ХИПИ
ШТРУМПО

У РОМАНТИЧНОМ
СТИЛУ

ХЕВИ
МЕТАЛ
СТИЛ

СВЕТИОНИК

Књижевно
—издавачка
задруга

1. РИЗНИЦА МУДРОСТИ И ПОУКА

Мисли великих умова, изреке познатих и признатих људи, афоризми као лек за грешке и пропусте. Казивања о пријатељима, непријатељима, рату, миру, победи, поразу, љубави, мржњи, добру, злу. Када је једном прочитате, увек ћете јој се враћати. Цена 120,00 динара.

2. ГИРИ

Оно што је за Јапанце обавеза самураја, за Американце је задовољење правде. ГИРИ, велики познавалац борилачких вештина, на трагу је опасне мафије која делује на огромном простору, од Европе до Далеког истока. Гири пролази кроз велика искушења, али се бори. Да ли ће успети — сазнајте сами. Ово је први превод код нас. Цена 70,00 динара.

3. САЊА КАРАТЕ

Девојчица која у раном детињству остаје без родитеља стицајем околности учи борилачке вештине и упада у вртлог занимљивих догађаја. Цена 35,00 динара.

4. ХИПНОЗА — КАКО ПОСТАТИ ХИПНОТИЗЕР

Ретке су књиге које без мистификације говоре о хипнози. Још су ређе оне из којих хипноза може да се научи. Ова књига Жана Леклерка је управо то. Књига је илустрована и спада у класична дела ове врсте литературе. Цена 50,00 динара.

5. МАГИЧНИ ТАРОТ

То је књига са шпилом карата која разјашњава све што је потребно да знате о прорицању будућности. Уз помоћ јасних и сасвим разумљивих објашњења можете постати мајстор прорицања. Зашто да не знате шта вас сутра чека? Цена књиге, заједно са шпилом од 78 карата, износи 110,00 динара.

6. ЗАБАВНИК — ВЕЧИТИ КАЛЕНДАР

Хороскоп, вечити календар, сановник, круг среће, гледање у карте, у длан и шољицу од кафе, све у једној књизи! Цена 90,00 динара.

7. МАФИОНИЧАРСКИ ТРИКОВИ И ВЕШТИНЕ

Трикovi који се лако изводе и брзо памте. На основу природних закона и појава и уз мало знања и ви ћете се лепо забављати. Цена 50,00 динара.

Књиге шаљемо поузећем уз надокнаду поштарине.

Поруџбине слати на адресу:

КИЗ „СВЕТИОНИК“, Земун, Градски парк 2, хала ПИНКИ или на телефон 011/108-643.

НАРУЏБЕНИЦА

1. Ризница 4. Хипноза

2. Гири 5. Тарот

3. Сања карате 6. Забавник

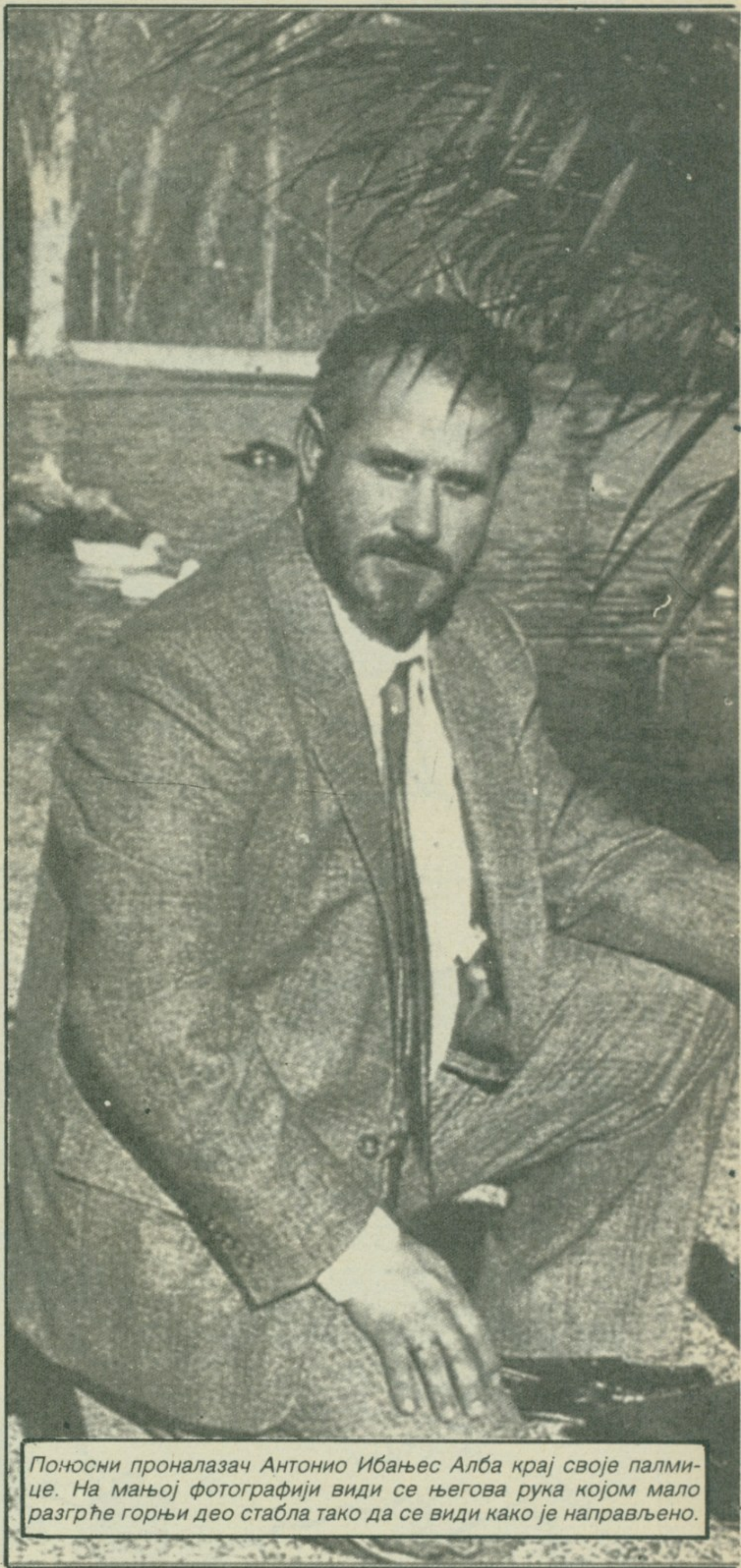
7. Мафионичарски трикови

Име и презиме

Улица и број

Место и поштански број

НОВА БИЉНА ВРСТА:

Поносни проналазач Антонио Ибањес Алба крај своје палмице. На мањој фотографији види се његова рука којом мало разгрће горњи део стабла тако да се види како је направљено.

Антонио Ибањес Алба, шпански проналазач, изумео је вештачко дрво које, по његовим речима, уколико се посади у довољном броју, за само десет година може потпуно да озелени пустиње. Међу првима се за ове палме из епрувете заинтересовала

Либија и већ наручила тридесет до четрдесет хиљада „садница“ као пробну количину.

На ком принципу „ради“ вештачко дрво — у овом случају палма?

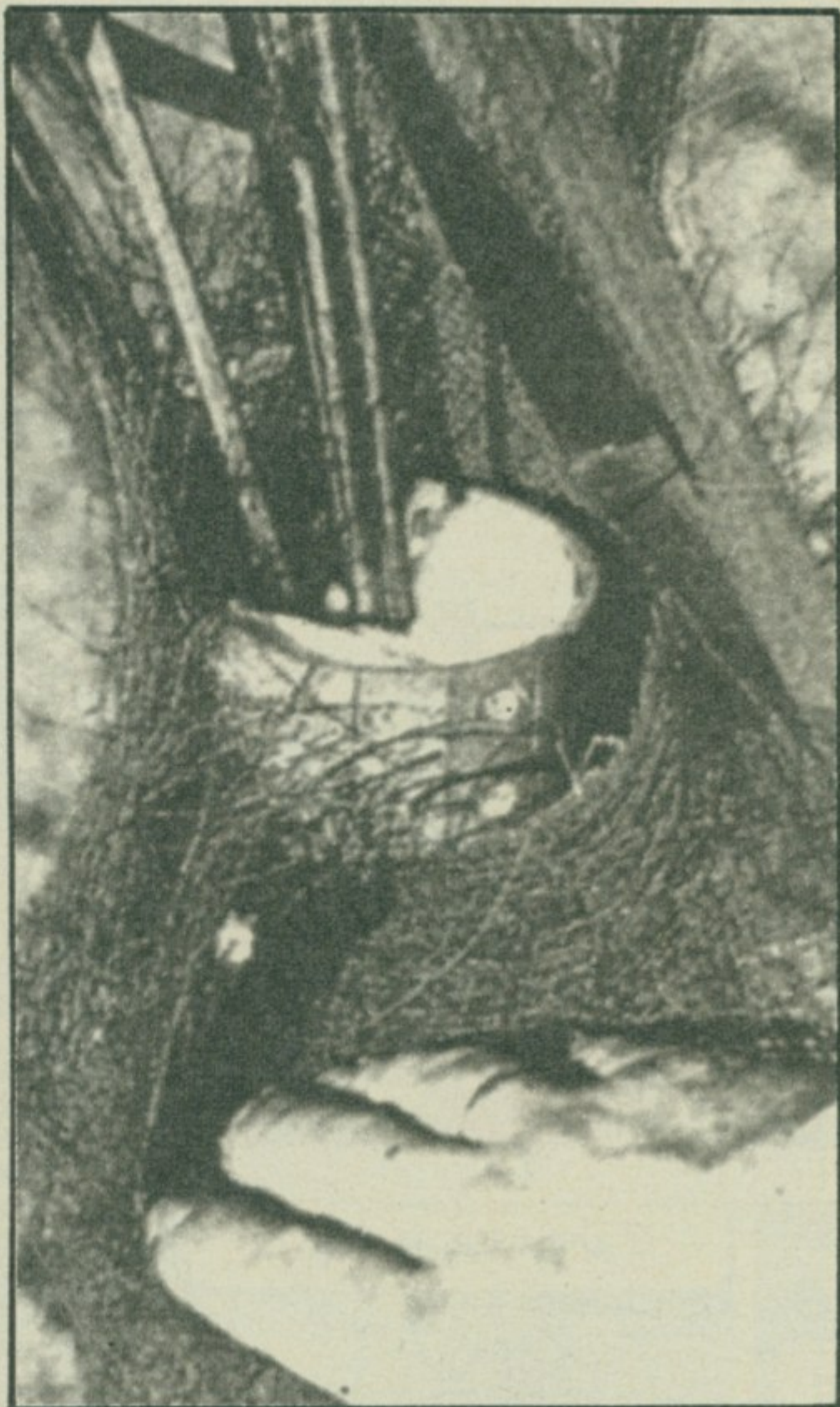
Антонио Ибањес, по струци електроинжењер, објашњава да оно мења временске при-

ПАМЕТНО

НЕКО

ДРВО

●
*Инжењер из Барселоне
смислио је, чини се,
праву ствар
за спас целе
планете Земље*
●

лике тамо где се „засади“ и то тако што изазива већу количину падавина. А то је и главно у пустињама. Киша се изазива на крајње једноставан начин – и овде важи опште правило код свих проналазака: једноставно је, само се треба сетити! Сам проналазач каже:

– Ако киша настаје при сусрету топлог и хладног ваздуха, све што треба учинити јесте да се створи извор ниских температура чиме се ствар убрзава и подстиче.

Баш то и чини вештачко дрво.

У ствари, оно у току ноћи, а ноћи су у пустињи веома

хладне, сакупља влагу која се ствара на његовој површини. А када сване врели пустињски дан, „паметно дрво“ испушта ту влагу мало помало хладећи тиме ваздух око себе!

Природа – најбољи дизајнер

Висина вештачке палме је седам до десет метара. Она је плод четворогодишњег истраживања и лабораторијског испитивања. Начињена је од полиуретана који не може да се запали и фенолске пене и није само по изгледу слична правој палми као јаје јајету, него се и понаша као право дрво у погледу упијања росе и испаравања. Све то уз „малу“ разлику: не тражи заливање.

Инжењерово дрво има свој корен, стабло и крошњу. Стабло се напуни полиуретаном, али се остави шупљи канал целом његовом дужином. Управо ти канали и упијају влагу као што то чине капилари, тако што вода пролази из гушће средине у ређу, то јест у шупљине цеви. Како је полиуретан у стаблу различите густине, он током дана пропушта влагу поново у спољну средину, али постепено, тако да тај процес дуго траје. Густина полиуретана при дну стабла износи шест килограма по кубном метру, док је при врху четири и по.

Антонио Ибањес је мислио на све, па и на јаке пустињске ветрове који знају да „лудују“ и брзином од 140 километара на сат. Његово дрвеће мора зато да има и те како снажно корење. Оно се састоји од шупљих цеви распоређених у три крака. Кад се дрво „засади“ на одређено место, опет се убризга полиуретан, и то под јаким притиском, тако да он прође кроз цеви и продире даље у тло, чак до двадесет метара дубоко. Довољно је свега пола сата да се та маса стврдне и дрво је приковано баш као да је само ту израсло.

Што се грана и лишћа тиче, они су направљени од фенолске пене и обликовани да изгледају као палма, али нimalo случајно. И не само зато да би палма одговарала пејзажу, него зато што је баш њено лишће обликовано на идеалан начин управо за сакупљање росе. Природа је најбољи дизајнер, вели Антонио Ибањес. Гране, као и стабло, имају различиту густину свог „ткива“ из већ описаних разлога.

Све је прво било урађено на папиру, а онда је пластично дрво направљено и постављено у лабораторију. Испитивано је његово понашање под различитим температурним условима. Показало се да све ради да не може бити природније! Ноћу би оно прикупило сву росу и влагу, да би већ у зору почело полако да „испаравати“. Што је сунце жешће грејало, палмица је испуштала све више невидљивих, али драгоцених честица H_2O око себе.

Оазе, али не фатаморгане

Испитивања су, даље, показала да вештачко дрво изванредно обавља свој посао при тако огромним температурним разликама од плус 70 степени Целзијусових до минус 5, а то су услови који владају у пустињама. Сада је, каже проналазач, потребно неколико година па да се на простору засађеном његовим палмама клима промени и стабилизује по жељи. Ево како. Полиуретанске палме, непрестано расхлађујући ваздух, довешће до тога да масе облака са обале „доплове“ дубоко у унутрашњост и ту се задрже просипајући толико неопходну кишу по пустињи. А онда... Право зеленило већ ће почети да буја само од себе:

– Кад бисмо могли да посадимо милионе полиуретанских стабала, а између њих једнаку количину правих, било би довољно десет година да пустиње озелене – тврди Антонио Ибањес. Деценија би била довољна да дрвеће пусти корен и сасвим сигурно се учврсти на песку, а даље би природа деловала сама од себе.

Проналазач сматра да је велика предност његових „палмица“ и у томе што не захтевају баш никакву негу, чак ни заливање. Он наводи и жалосни пример како је озелењавање пустиње правим садницама у Нигерији пропало само зато што се наводњавање показало немогућим. А полиуретанске палмице су, уз све предности, и веома јефтине.

Чини се, ето, да је на помолу спас за велики део Африке и свих других делова глобуса у којима владају најнегостољубивији услови и где живе најсиромашнији народи. Да ли ће успети спасавање природе на овај начин, остаје да се види и то врло брзо.

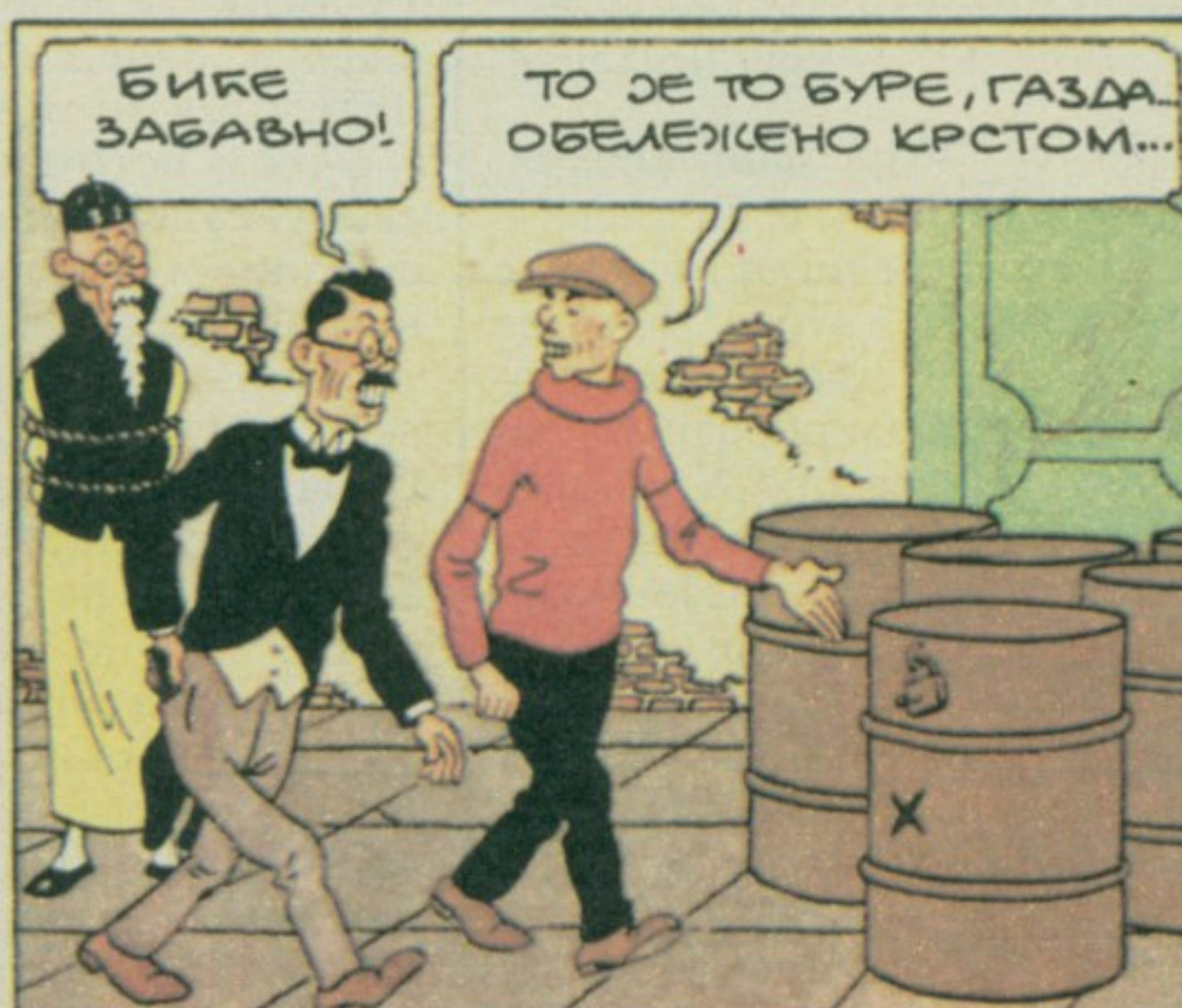
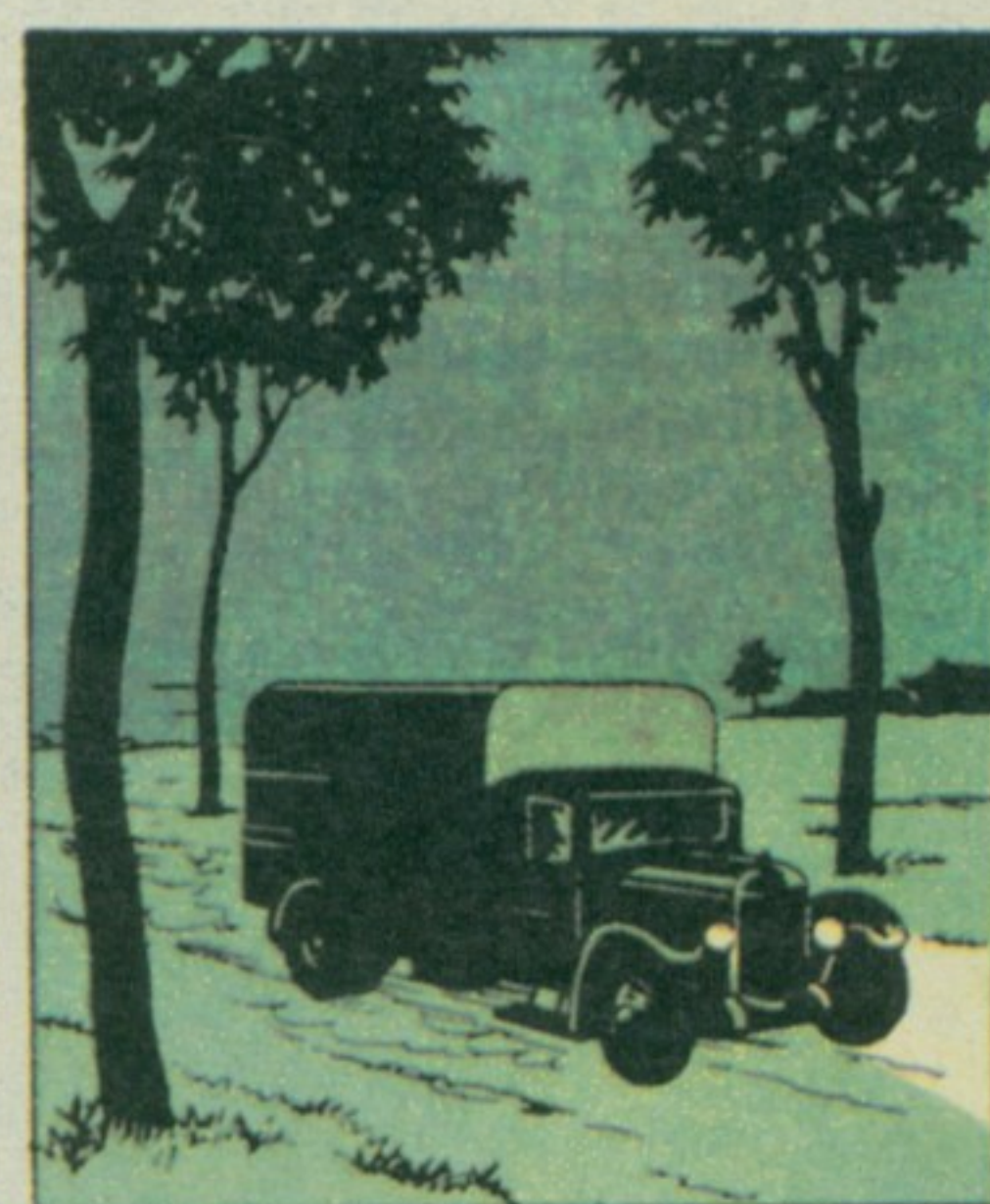
М. Н.

ТИНТИН **ПЛАВИ ЛОТОС**

Copyright © renewed 1990 by Casterman

ЦАХЦА ФАЏТАСТИКА

АНТОНИ БАУЧЕР

АМБАСАДОРИ

Ништа није толико запањило прву марсовску експедицију – чак ни сам одговор, који је требало да буде очигледан од првог тренутка, на загонетку канала – као биолошка основа самих Марсоваца.

Забавна литература, баш као и научна мисао, навела је чланове експедиције да очекују једну од двеју могућности: да сусретну расу у мањој или већој мери сличну нама – која, при том, живи под високим куполама или има велика, наглашена прса – или створења са безброј пипака и сличне ужасе из петпарачких романа.

Дакле, радило се о нечем препознатљивом, или монструозно непознатљивом, били смо спремни да успоставимо контакт, али нисмо ни помишљали на сличност у различности, са којом смо се коначно сусрели.

Било је то оне ноћи када је експедицији на Марсу при-

ређена званична добродошлица, када су размењени геометријски и астрономски дијаграми, што је значило представљање мере интелигенције коју је свака од двеју раса досегла. Дакле, баш је те ноћи наш зоолог, професор Хуњади, успео да коначно уоквири своја проучавања.

Да су Марсовци сисари, било је само по себи очигледно. Неке појединости везане за њихове зубе, њихове прсте, као и праменови длака на њиховим образима, навели су професора Хуњадија да их, уз љутите протесте својих колега неззоолога, сврста међу звери. Друге техничке појединости, као што су, на пример, облик ноздрва и број и распоред брадавица код женки, одвели су га преко породице паса и рода паса до врсте вукова.

– Господо – саопшти најзад професор Хуњади – ево мог коначног налаза: *canis lupus sapiens*. Другим речима, уколико за човека можемо рећи да је интелигентни мајмун, овде смо суочени са интелигентним вуковима.

У том истом тренутку, по свему судећи, неки марсовски зоолог дошао је до истоветног закључка; последице тога биле су савршено јасне већ следећег дана када је Прва међупланетарна конференција наставила своја симболичка разматрања.

Јер, док је нашим представницима било веома тешко да озбиљно схвате поступке нечега што је изгледало као чопор запањујуће паметних и добро обучених паса, Марсовцима једва да је

било могуће икакво друго осећање осим задивљености за лудорије трупе свемирских путујућих мајмуна.

Земљанин би, у то доба, употребио израз „Цукело!“ да би изразио презир према некоме. Марсовцу би, пак, свако обраћање са „Мајмуне!“ деловало не само погрдно, већ и бескрајно смешно.

У тренутку када је Прва међупланетарна конференција окончана и када је посебно надареним лингвистима обеју страна већ било пошло за руком да, бар делимично, овладају говорним језиком оних других, први, видљиви знаци међусобног поштовања почели су да се пробијају. Ово се нарочито

сјајних стручњака који су чинили посаду, био у стању да смисли решење које ће из темеља изменити историју двеју планета.

Светска штампа се или кидала од смеха или вриштала од гнева када је, по повратку, зоолог преко светске видео-мреже обелоданио свој предлог да се, на добровољној основи, марсовским вуковима као амбасадори пошаљу земаљски вукодлаци.

Ма колико човечанство данас може да нам делује варварски, тада је било подељено у три групе: на оне који уопште нису веровали у постојање вукодлака, на оне који су их се плашили и мрзели их, и, наравно, на оне који су били вукодлаци.

Повољан положај који је имало троје, до тада неосумњаних припадника ове последње групе, допринео је да се стишају и смех и гнев што су до тог тренутка витлали светском штампом.

Захваљујући позиву професора Хуњадија, професор Гару са универзитета Дјук најзад је смогао храбрости да објави своју монументалну тезу (утемељену на претходним Вилијамсоновим

проучавањима) која је, напосред, недвосмислено показала да у вукодлачком преображавању нема ничег натприродног; у питању је, напосред, било научно, до краја проверено, испољавање психокинетичких моћи до које долази при промени молекуларне грађе. Професор Гару је још додао да је и њему самом својствена та врста промена.

Ово је признање, потом, са своје стране, охрабрило кардинала Мезолупа, директног потомка често погрешно схватаног Вука од Губија, да обелодани оно што га је одавно мучило и да, користећи се једним цитатом из Библије, изрази осећање да Бог на највеличанственији начин исказује своју бескрајну мудрост тиме што је Земљи подарио једну дуго прогоњену расу коју нико није разумео и која, ево, најзад, може да послужи човеку у његовој првој великој нужди која превазилази границе Земље.

Међутим, ни научни докази који су отклонили подсмех и неверицу, ни религијска уверавања да нема места ни страху ни мржњи нису, сами по себи, били довољни да измене став огромне масе човечанства. До потпуног преобраћања дошло је тек пошто је Шаров, псећи краљ кинескопа и најомиљенији четвороножац у историји естраде, изјавио да је глумачку каријеру као пас вукодлак одабрао једино зато што је ту конкуренција била мања него међу људима глумцима... вукодлацима!

Документарни филм који је Шаров наредио да се направи, под називом „Дан у животу једног обичног вукодлака“, уклонио је и последње трагове неверице, односно страха и мржње, и коначно допринео да се појаве и добровољци који се више нису плашили да јавно саопште оно што јесу; ни у њима више није било страха да ће их упуцавати сребрним метком или, чак, терати да се подвргну психоанализи.

Невоља је сада, заправо, била друге врсте: не у налажењу добровољаца, већ у њиховом одабиру. На срећу, један недавно пензионисани полицијски агент (чији су се подвизи као вукодлака добре воље свуда препричавали) узео је на себе да масу вукодлачких кандидата очисти од оних са преступничким склоностима (статистичари су одмах утврдили да им проценат није већи него у другим социјалним

групама). Професор Гару, са своје стране, постарао се да припреми и одговарајуће тестове.

Можда би требало поменути да је приликом одабирања дошло и до једне мање незгоде... Једна лепа аустралијска глумица, савршено јасне дикције (у оба своја облика) и изразит лингвистички таленат, током метаморфозе се, како се испоставило, претворила не у европског (Canis lupus), већ у тасманијског вука (Thylacynus cynocephalus) и професор Гару – ван сваке сумње, потпуно оправдано – поставио је питање како би на Марсовце деловале њене торбарске особине (ма колико их високо ценили познаваоци тих врлина).

Остало је историја. Нема потребе да се овом приликом дају појединости право комуникацијског тријумфа који су остварили ови први изасланици, као и они који су дошли после њих, већ сам број година, колико траје наше међупланетарно пријатељство, чини им најбољи споменик.

Не би, с друге стране, требало занемарити ни сјајне, шармантне вукомајмуне који су са толико спретности представљали своју планету у марсовским амбасадама на Земљи.

Јер, оног тренутка када су Марсовци уочили сву савршеност решења професора Хуњадија, њихови етнологичари схватили су да и сам Марс трпи од једне мањинске невоље о чијем постојању већина појма није имала. И тако су оне богоугодне речи које је изговорио кардинал Мезолупо нашле свој одјек код самог Великог врака, тог чудовишта из марсовских легенди, вукопримата који је напосред добио прилику да заузме достојно место међу угледним грађанима своје планете.

Било би сасвим нормално завршити ову кратку причу описом професора Хуњадија, као пензионисаног старца коме оба света, и Земља и Марс, много дугују... Међутим, тај немирни и никад задовољни геније искористио је прилику и придружио се једној новој међупланетарној експедицији – верујући да је Бог, подједнако, и кардинала и врака, у својој бескрајној милости сместио негде планету насељену интелигентном расом шишмиша (Vampyrus sapiens), на којој би он био идеални први амбасадор.

В. Б.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Могу да кажем: Елвис Присли, Роберт Плонт, Џорџ Мајкл и ја смо отелотворење секса. Мене су створили ванземаљци по угледу на најпопуларнију личност која је икада ходала земљом – Елвиса Прислија“
Тортелвис (певач америчке групе „Dread Zeppelin“)

КАРИЈЕРЕ:

„Руж“

ВИШЕ ОД ИГРЕ

Када се пре две и по године појавила група „Руж“ са деби албумом „Још један плес“, све је деловало као пролазна тинејџерска забава. Лепушкаста, необавезна четворка коју чине певач Вук Росандић, браћа близанци Марко и Милош Козић (бас и соло гитара) и бубњар Зоран Томашевић, недвосмислено је подсећала на копију „Плавог оркестра“ и било је јасно да желе да освоје њихову публику.

Први албум није код публике прошао тако добро као што се очекивало и онда је настала дужа пауза. Дечаци су за то време били у војсци, преминули шта да раде и недовољно се појавио њихов други албум „Ноћно купање“. Други покушај показао се као далеко успешнији. Хит песма „Немнина“ већ је увек напредовала претходницу „Зубарку“ а ту су још и „Американка“, „Наташа“ и други потенцијални хитови.

Наша плоча требало је да изађе пре лета – каже Вук Росандић – али је због промене диско-куће закаснила и појавила се тек у августу. Иако су на њој претежно „летње“ песме, брзо се допала публици. Свима су остала свежа сећања на море, тако да се испоставило да смо је објавили у право време. Мислим да ми је помогао боравак у Лондону, сакупљао сам фазоне на правом месту и од правих људи. Наравно, најзаслужнија су, ипак, браћа Козић који су написали готово све песме на плочи.

А за све вас који сте писали „Забавнику“ ево основних података о члановима групе. Браћа Козић су рођени 1970. у знаку Водолије, Зоран 1968. у знаку Шкорпије а Вук 1969. у знаку Лава. Ако желите да их пишете, адреса је: ПГП РТБ, Македонска 21, Београд, за групу „Руж“.

ТРАЖИЛИ
СТЕ
ПЕСМУ

STEP
BY
STEP

Step by step
Gonna get to you girl
Step by step ooh baby
Gonna get to you girl
Step by step ooh baby
Really want you in my world
Hey girl in your eyes
I see a picture of me all time
And girl when you smile
You got to know that you
drive me wild
Step by step

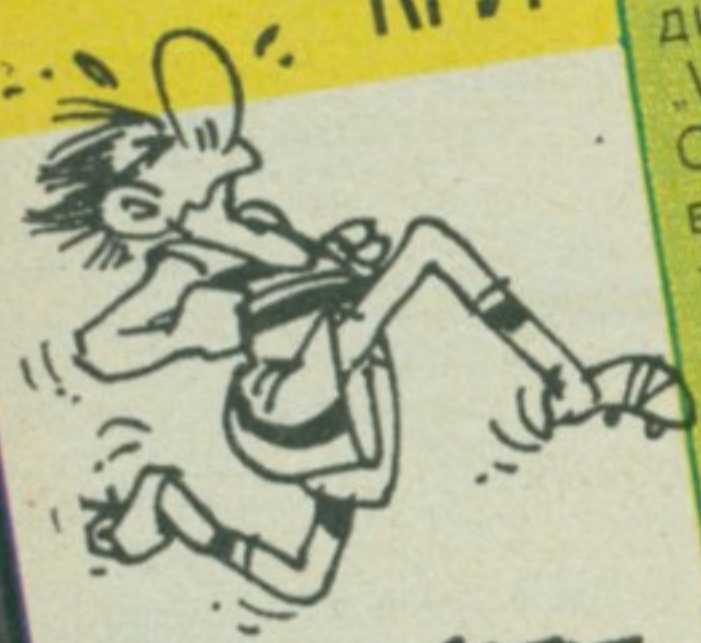
You're always on my mind
Step by step
I really think it's just a matter
of time
Hey girl can't you see
I got to have you all just for
me

And girl yes it's true
No one else will ever do
Step one
We can have lots of fun
Step two
There's so much we can do
Step three
It's just you and me
Step four
I can give you more
Step five
Don't you know that the time
has arrived

DRUG-FREE
SCHOOL
ZONE

МАРАТОНЦИ ТРЧЕ ПОЧАСНИ КРУГ

КОРАК ПО КОРАК

Корак по корак
Имаћу те, девојко,
Корак по корак
Ох драга

Имаћу те, девојко,
Корак по корак ох драга
Занста те желим у свом
свету

Хеј, девојко, у твојим
оцима
Стално видим своју слику
И, девојко, кад се
насмешниш

Знај да издихнем
Корак по корак
Само на тебе мислим
Корак по корак
Стварно мислим само је
питање времена

Хеј, девојко, зар не видиш
Морам те имати
само за себе

И тачно је девојко
Нико други то неће успети
Коракни једанпут
И провешћемо се сјајно
Коракни двапут
Много тога можемо да
учинимо

Коракни трипут
То смо само ти и ја
Коракни четири пута
И даћу ти више
Коракни пет пута
Зар не знаш да је наше
време већ ту

Текст и музика: M. Starr
Извојач: „New Kids On The
Block“, главни вокал Џорџан
Најт

• Боб Дилен је 17. септембра објавио нови албум „Under the Red Sky“ (Под црвеним небом). Плоча доноси десет нових песама а први сингл са ње већ је скинут и на њему је песма „It's Unbelievable“. Дилену је око плоче помогао задивљујући број познатих музичара. На листи сарадника нашли су се басиста (уједно радио и продукцију) Дон Вас, из састава „Was Not Was“, ту је и певач ове групе Свит Еткинсон. Елтон Џон је свирао клавири, Дејвид Крозби се придружио у пратећим вокалима, док је Џорџ Харисон свирао слајд гитару у насловној песми. Недавно преминули Стиви Реј Вон и његов брат бивши члан групе „Fabulous Thunder birds“ Џими Вон су на три песме уприличили дуел гитара. Брус Хорнсби је такође свирао клавир и као гост се појавио и Слеш из састава „Guns n'Roses“. На плочи може да се чује и Ал Купер који је први пут снимао заједно са Диленом пре 25 година када су радили легендарну песму „Like A Rolling Stone“.

Из Диленове дискографске куће најављују серију архивских плоча на којима ће се наћи до сада необјављене песме настале на студијским снимањима почетком шездесетих година. Избор песама ће направити лично Дилен.

BOB DYLAN

МУЗИЧКА ПОШТА

✉ Ђао Забавнице,
Да ли у Тузли могу да нађем касету или плочу групе „Skid Row“? Ако то није могуће, напиши ми неку адресу у Југославији гдје бих могла да наручим касету?

ИРЕНА из Тузле

Плочу групе „Skid Row“ код нас је објавио загребачки „Југотон“. Ако је не нађеш, обрати се на адресу „Metal Rocks“ Вука Караџића 4, 11000 Београд, они располажу великим избором хеви метал касета.

✉ Ђао,
Које је албуме издала група „Strangers“?

ЉУБА из Београда

Објавили су десет студијских плоча и четири на којима су концертни снимци и компилације старих хитова. Редослед је следећи: „Rattus Norvegicus“ (1977), „No More Heroes“ (1977), „Black And White“ (1978), „Live“ (1979), „Raven“ (1979), „Men In Black“ (1981), „La Folie“ (1981), „Collection 1977-1982“ (1982), „Feline“ (1983), „Dream Time“ (1986), „Off The Baeten Track“ (1986), „Aural Sculpture“ (1987), „All Live And All Of The Night“ (1988), „10“ (1990).

✉ Здраво,
Био бих вам веома захвалан када бисте објавили албуме које је издала група „Yes“.

ДАМЈАН из Лознице

Група је основана 1968. године, а први албум под називом „Yes“ објавили су годину дана касније. Следеће плоче: „Time And A Word“ (1970), „The Yes Album“ (1971), „Fragile“ (1971), „Close To The Edge“ (1972), „Yessongs“ (троструки концертни 1973), „Tales From Topographic Oceans“ (1973), „Relayer“ (1974), „Yesterdays“ (1975), „Going For The One“ (1977), „Tormato“ (1978), „Drama“ (1980), „Yesshows“ (1980), „Classic Yes“ (1981), „90125“ и „Big Generator“.

✉ Драги Забавнице,
Ко је извођач композиција у филму „Дипломац“ и да ли касета с том музиком може да се купи код нас?

ДУШКО

Музику за овај филм направили су „Сјамон и Гарфанкл“. Касета са оригиналном музиком код нас више не може да се купи, али у продаји је њихов албум „Greatest Hits“ на коме су неке песме из филма, на пример: „Mrs Robinson“, „Scarborough Fair“, „The Sound Of Silence“ и друге.

Biblioteka
POLARIS

Biblioteka
POLARIS

Biblioteka
POLARIS

Biblioteka
POLARIS

НАЈСТАРИЈА ДОМАЋА ПРИВАТНА ИЗДАВАЧКА КУЋА

ПОЛАРИС

позива вас да у
претплати обезбе-
дите неки од ве-
ликих хитова из
наше три едиције

Едиција научне фантастике ПОЛАРИС

1. Исак Асимов, ЧЕЛИЧНЕ ПЕЋИНЕ

Прослављени роман великог ма-
га америчке и светске SF сцене у
коме се први пут срећу двојица
његових знаменитих јунака: де-
тектив Елија Бејли и робот Денил
Оливав – тандем који ће се кас-
није јавити у низу сјајних остваре-
ња која чине јединствену мегасе-
рију РОБОТИ-ЦАРСТВО-ЗАДУЖ-
БИНА...
(латиница, меки повез, страна
174, цена 135 динара)

2. Исак Асимов, ГОЛО СУНЦЕ

Друга пустиловина тандема Елија
Бејли – Р. Денил Оливав. Овога
пута Земљанин и робот налазе се
пред крајње драматичним и за-
мршеним задатком – морају да
одгонетну тајанствено убиство на
једном свету где је злочин на-
просто непојмљив. Посреди је
Соларија, планета моћних и дуго-
вечних свемираца који су – бар
тако је изгледало – нарасли све
примитивне пориве својих дале-
ких земаљских предака...
(латиница, меки повез, страна
176, цена 135 динара)

3. Исак Асимов, КРАЈ ВЕЧНОСТИ

Једини Асимовљев роман који
прича узбудљиву сторију о мати-
ци надвремена и свемоћним
Вечнима што равнодушно утичу
на „обичне“ временске токове.
Но, њихове моћне прорачуне
безнадежно ће помрсити љубав-
на веза чији актери потичу из ме-

ђусобно веома удаљених раз-
добља...
(латиница, меки повез, страна
180, цена 135 динара)

4. Џин Волф, СЕНКА МУЧИТЕЉА

Први део у петоделној серији
„Књига новог сунца“ великог мај-
стора америчке научнофантастич-
не сцене Џина Волфа. Према јед-
нодушном суду критике и читала-
ца, посреди је најузбудљивије SF
штиво које се појавило у осамде-
сетим годинама – циклус који
представља јединог ваљаног
следбеника знамените „Дине“
Френка Херберта из претходне
деценије...
(латиница, меки повез, страна
240, цена 180 динара)

5. Џин Волф, КАЊА ПОМИРИТЕЉА

Други део у серији „Књига новог
сунца“. Чаролија једног света да-
леке будућности, огрезлог у ат-
мосферу далеких земаљских
предака, са моћним и тајанстве-
ним поглаваром Аутархом, нео-
дољиво делује на читаоца који
готово без даха прати пустилови-
не главног јунака, бившег припад-
ника касте мучитеља који се, во-
ђен тајанственим разлозима,
вртоглаво успиње пирамидом
моћи... Преостала три дела сери-
је биће објављена ускоро.
(латиница, меки повез, страна
240, цена 180 динара)

6. Артур Кларк, ПАД МЕСЕЧЕВЕ ПРАШИНЕ

Последњи, код нас још непреве-
ден, „свемирски“ роман великог
мага британске и светске научне

KETRIN NEVIL
OSMICA

DŽIN VOLF
SENKA
MUČITELJA

DŽIN VOLF
GOLO SUNC

URSULA
LEWIN
TEHANU

ISAK ASIMOV
ČELIČNE
PEĆINE

UTKANI
SVET

STIVEN DONALDSON
KOB
POGLAVARA
KLETNIKA

URSULA
LEWIN
TEHANU

ISAK ASIMOV
KOSMOS
KARL SEIFAN

KOSMOS
KARL SEIFAN

DŽIN VOLF
KANĐA
POMIRITELJA

STIVEN HOKING
KRATKA
POVEST
VREMENA

фантастике. Кларк надамне узбуд-
љиво прича о грозничавим насто-
јањима да се из лунарних безда-
на избави туристичка лађа „Селе-
на“, пуна безазлених путника, које
Месец неуморно суочава са но-
вим изненађењима...
(латиница, меки повез, страна
240, цена 180 динара – излази по-
четком новембра)

Едиција епске фантастике РУНЕ

7. Клајв Баркер, УТКАНИ СВЕТ

Најзначајније остварење новог
великог мајстора фантастичне
прозе, за које је знаменити Сти-
вен Кинг изјавио: „Видео сам бу-
дућност хорора!“ Баркер гради
визију чудесног паралелног света
утканог у шару једног ћилима у
који узмак пред искомским злом
налазе не само његови доморо-
дачки житељи, него и један човек
изненада суочен са посебним ви-
дом тог истог зла. Филмска права
за „Уткани свет“ недавно су про-
дата за рекордно високу своту...
(латиница, тврди повез, страна
480, цена 200 динара)

8. Кетрин Невил, ОСМИЦА

Један од великих овогодишњих
хитова америчке фантастичке
сцене већ се налази пред нашим
читаоцима. Невилова прича о
грозничавом трагању многих ве-

ликих имена историје за тајан-
ственом монголском шахов-
ском гарнитуром која власнику
пружа највећи од свих дарова –
вечни живот. Сасвим неочекива-
но, учесник ове потраге постаје
једна млада Њујорчанка, струч-
њак за компјутере, за коју се ис-
поставља да је, можда, кључна
фигура гарнитуре, „црна краљи-
ца“...
(латиница, тврди повез, страна
492, цена 200 динара)

9. Стивен Доналдсон, КОБ ПОГЛАВАРА КЛЕТНИКА

Први део у прослављеном шес-
тотомном циклусу „Летописи То-
маса Ковенанта, неверника“. Кри-
тика је Доналдсона једнодушно
прогласила јединим Толкиновим
званичним настављачем, а читао-
ци су до кулних размера уздигли
његову чудесну сагу о једном па-
ралелном свету, попришту иском-
ске борбе Добра и Зла, у који не-
очекивано доспева један безна-
дежни земаљски губавац да би ту
постео главна узданица честитих
житеља пред надирућим легија-
ма мрака... Преосталих пет дело-
ва серије биће објављено до
краја 1991.
(латиница, меки повез, страна
252, цена 180 динара)

10. Урсула Легвин, ТЕХАНУ

Завршни део прослављене „Три-
логије о Земљоморју“ данас не-
оспорно највећег живог мајстора

Biblioteka
POLARIS

Biblioteka
POLARIS

епске и научне фантастике Урсуле Легвин. Овај роман, који се управо појавио и пред читаоцима у САД, враћа нас у чудесан свет Земљоморја причајући једну самосталну епизоду из његове повести чија је главна личност обогаљена девојчица Техану. У његовим рукама је кључ будућности њеног света. Чак и ако нисте прочитали „Трилогију о Земљоморју“, овај роман напосто не смеете да пропустите...
(латиница, меки повез, страна 176, цена 150 динара)

Едиција популарне науке СФИНГА

11. Алберт Ајнштајн, МОЈА ТЕОРИЈА

Најзад, и на нашем језику, из пера самог неимара једне од највећих научних револуција свих времена, једина популарна књига великог Алберта Ајнштајна, у којој читаоцу гимназијског образовања тумачи сложеност своје капиталне теорије релативности.
(латиница, тврди повез, страна 110, цена 120 динара)

12. Стивен Хокинг, КРАТКА ПОВЕСТ ВРЕМЕНА

Апсолутни бестселер популарне науке свих времена. Већ преко сто недеља Хокингово сјајно дело заузима водеће место на листама најпродаванијих књига у САД, Великој Британији, Немачкој, Француској... На популаран

начин један од водећих учесника велике револуције у физици, која се управо збива, води читаоца на чудесно путовање ка циљу свих физичара – јединственој теорији која би описала свеколику Васељену...
(латиница, тврди повез, страна 232, цена 160 динара)

13. Исак Асимов, ЖИВОТ У СВЕМИРУ

Велики мештар популарне науке и научне фантастике, аутор који има већ преко 400 објављених књига, у овом делу води читаоца у сусрет вероватно највећем духовном изазову модерног времена – трагању за нашом космичком сабраћом по разуму. Сјајно упућен у основе егзобиологије, Асимов нас учи истовремено опрезу и стрпљењу, али и разложној нади да ћемо једном у васељенским дубинама срести своје незнане интелигентне парњаке...
(латиница, меки повез, страна 284, цена 160 динара)

14. Карл Сеган, КОСМОС

После спектакуларног успеха телевизијске серије пре једне деценије и раскошне књиге ево, најзад, пред домаћим читаоцима и цепног издања (без илустрација) величанственог Сегановог „Космоса“ који није изгубио на актуелности током минулих десет година. Напротив, Сеганова мудра порука да смо ми „деца свемира“ и да је Васељена још од искона наша судбина данас је присутнија него икада у прошлости...
(ћирилица, меки повез, страна 360, цена 200 динара)

ПРЕТПЛАТНИЦА

Овим се неопозиво претплаћујем на следеће књиге (навести редне

бројеве одабраних наслова): _____

Обавезујем се да ћу уплату извршити у року од три дана пошто од издавача добијем поштанску упутницу попуњену на збирни износ наруџбине.

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ: _____

ПОШТАНСКИ БРОЈ И МЕСТО: _____

УЛИЦА И БРОЈ: _____

ТЕЛЕФОН: _____

Молимо вас да претплатницу попуните читко, штампаним словима и да је пошаљете на адресу:

Библиотека ПОЛАРИС
др Зоран Живковић
Сењачка 32
11000 Београд

Сва додатна обавештења можете добити на телефон 011/652-304.

ЕниГматика

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

●	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1								●				
2												
3								●				
4		●					●		●			
5				●								●
6							●			●	●	
7												
8												
9												
10												●
11								●			●	
12												
13										●		

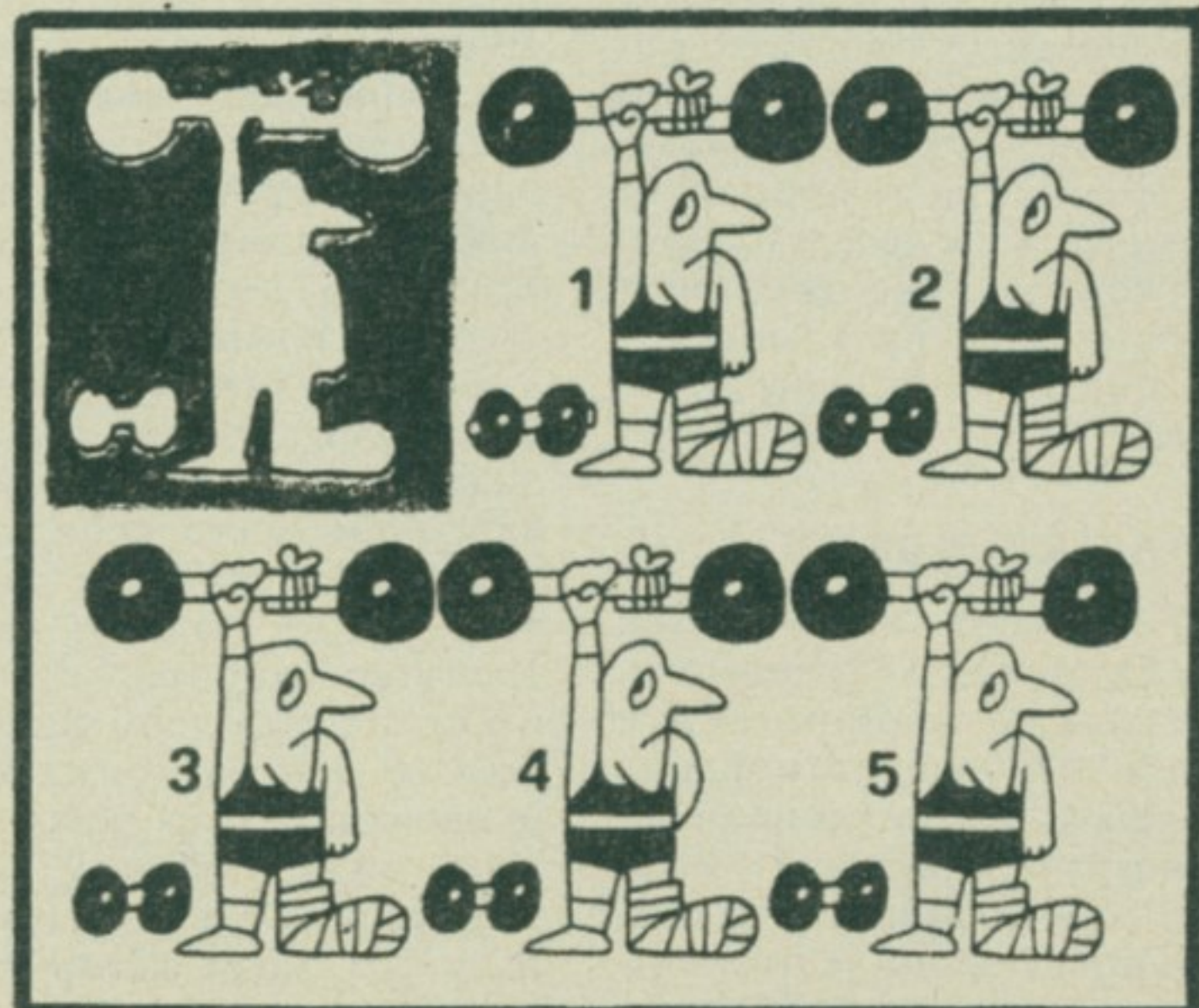

ВОДОРАВНО: 1. Држава у Азији – Лавина, 2. Стручњаци за енергетику, 3. Место у Словенији – Староегипатско врховно божанство, 4. Ознака за понд – Речни рибар – Симбол калијума – Позади, 5. Језеро у Аустралији – Израсти, развити се до одређене способности, 6. Град у Бугарској – Морски гребен – Симбол урана, 7. Америчка глумица, Феј, 8. Забавна музичко-сценска форма, 9. Одрезак меса, 10. Добар говорник, 11. Ауто-ознака за Ваљево – Име глумца и певача Монтана – Ознака за келвин, 12. Млитавост, тромост, 13. Име певачице Спијрове – Симбол арсена.

УСПРАВНО: 1. Ранији аргентински фудбалски репрезентативац, Марио, 2. Чешка афирмација – Једанаесто и 13. слово азбуке, 3. Грбови (тур.), 4. Фламмански сликар, Паул – Ознака за волт, 5. Плот, тараба (мн.), 6. Име и презиме певача са слике, 7. Грчка богиња освете – Ознака за рендген – Справе, направе, 8. Свеза – Ранији боксер, Примо – Лична заменица, 9. Учитељ – Планина у Босни, 10. Састанак „на врху“ – Врста ручног рада (мн.), 11. Обарачи – Лако испарљива течност – Лична заменица, 12. Алкохолно пиће (мн.) – Мајчин брат – Врста коњског хода.

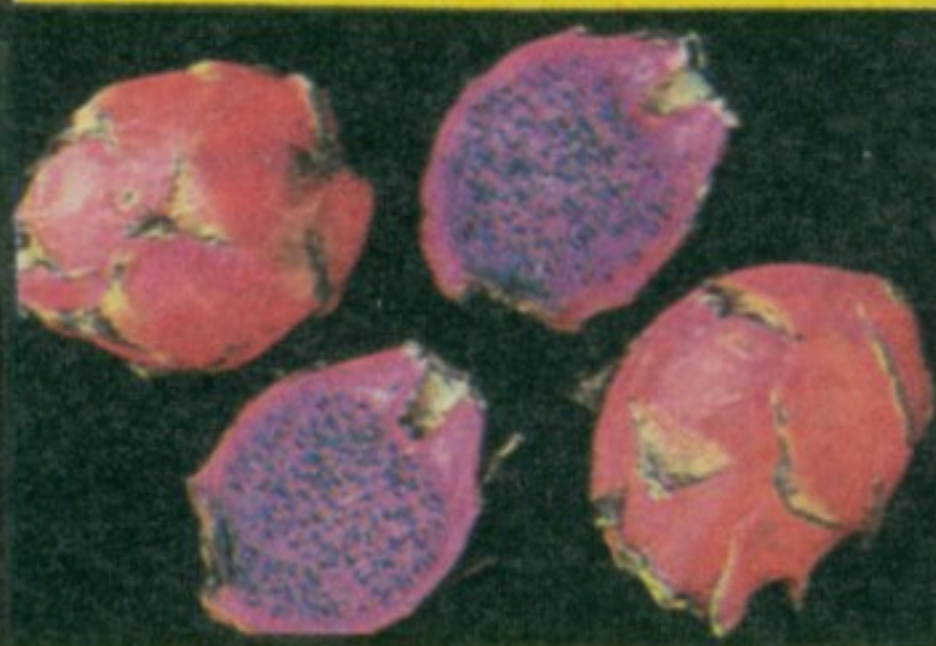
ЗАГОНЕТНА СИЛУЕТА

Ком цртежу одговара силуета горе – лево?

СТИЖУ С ДАЛЕКИХ ОБАЛА

БАБАКО. Плод му је бео, пун сока, а укус сличан грејфруту. Сасвим је другачија питаја (десно). Мале коштице које има не сметају да се ужива у њој.

МАНГУСТАН. Бисерна зрна плода упакована у чврсту „кутијицу“. Изванредног укуса. Једна од најцењенијих врста међу тропским воћем.

КИВАНОС. Бодљикава мешавина краставца и динје за коју Африканци верују да штити од разних болести.

Ананас, киви и кокос више нису егзотичне воћке. Њихово место преузимају мангустан, фајжоа, питаја, фазилис. Мирисни, укусни и — скупи

Добре старе европске јабуке, у хиљаду различитих варијанти. Питање је како да свака сачува своје особености.

Питаја има слатко и сјајно „месо“ бледољубичасте боје и плод је једног катуса без бодљи пореклом из Гватемале. Наши стиже из Азије и по укусу највише личи на златну крушку, само што је округлао, пршти под зубима, пун је миомириса. Физали, зову га и рибизла Рта добре наде, или још романтичније, — кавез за љубав, толико је сочан да се просто топи у устима, а изгледа као лампион од папира. Како да се овом букету раскошног прекоморског воћа супротстави обична домаћа јабука?

Чувај се дуријана!

Звучи помало невероватно, али још само пре две генерације, у време када су данашње деде и бабе били основци, поморанџа је била права реткост и на ново-годишњој трпези имали су је само они најбогатији. Пре тридесетак година Европа је откривала банане, ананас, грејпфрут ко-

ји су данас, тако рећи, домаћа роба, па невиђен успех доживљава сасвим ново егзотично воће за које никад нисмо ни чули: бабако, гојава, кивано... Просечан Француз данас, на пример, поједе годишње 6 килограма тог прекоморског воћа, од укупно 50 kg, а за последњих 20 година потрошња се у овој земљи удвостручила тако да је постала највећи потрошач тропских плодова, претекавши чак и Велику Британију познату по томе да лудује за њима.

За то је, кажу стручњаци, највише крив туризам. Путујући по далеким земљама људи откривају нове врсте воћа, а кад се врате кући, воле да га поново виде јер их подсећа на срећне тренутке одмора. Поморанџе им после тога дођу чисто досадне. Све се више тражи воће које је превалило бар 10.000 километара, чудног облика, заманог мириса и поетичних имена које се, уз то, може искористити на 101 начин.

Од једне једине гојаве цео стан мирише као да сте купили килограм најфинијег шимета. Мангустан испод тамносмеђе љуске крије седефастобели плод чији је укус мешавина малине и ананаса! Како онда не пробати маракују која стиже са Кариба, а зову је још и воћка љубави, како не загристи у наранџаста плод запоте из Хондураса која мирише на ванилу и јасмин истовремено или мироболане, необичне трешње које расту у Америци и Азији?

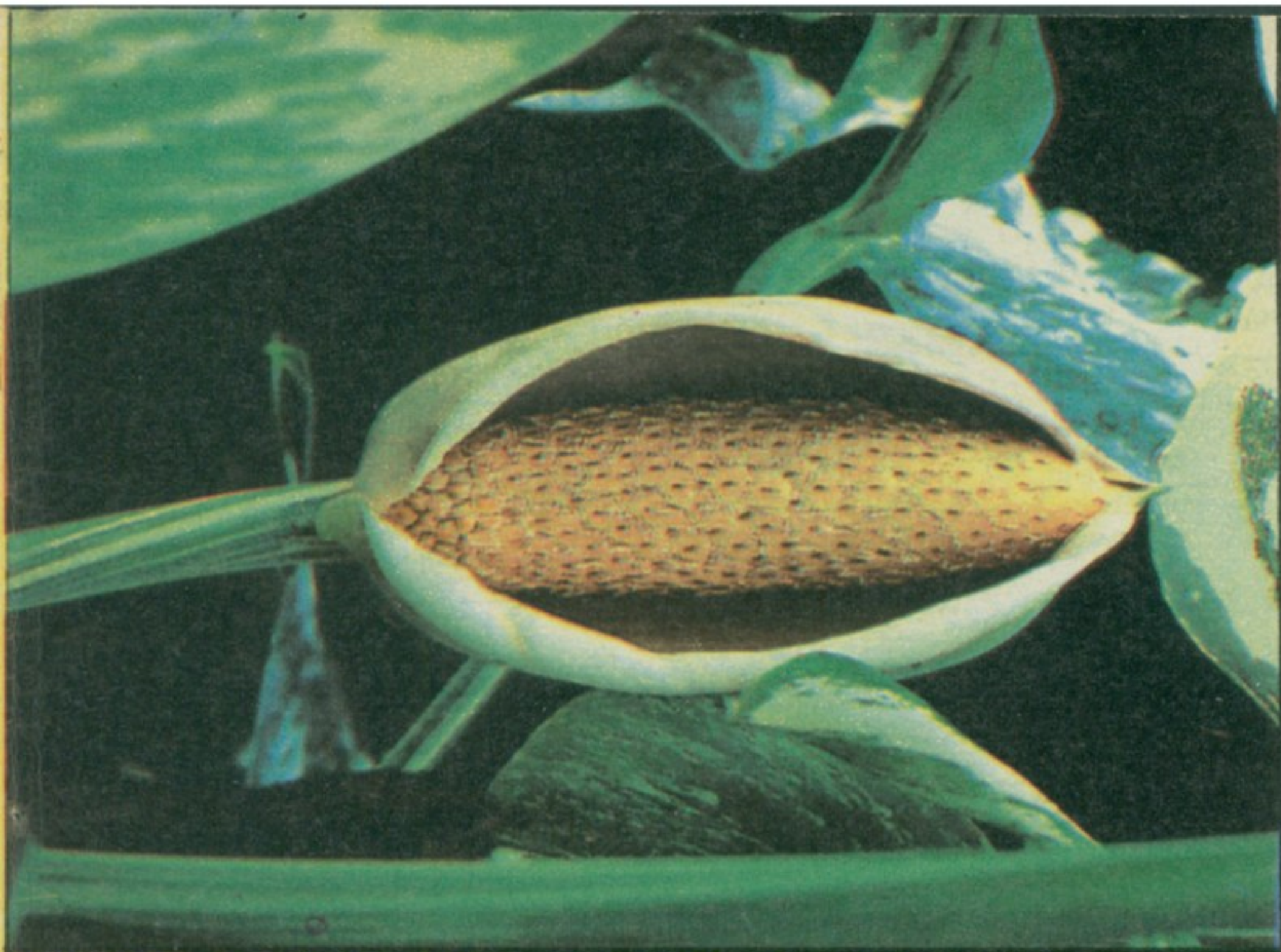
Али, чувајте се дуријана! То је зелено бодљикаво воће величине фудбалске лопте чији је плод рајски, а мирис — паклен. Зато што „мирише“ на покварен сир, у његовој домовини Индонезији забрањено је са дуријаном улазити у возила градског саобраћаја! Међутим, месо му је веома цењено, нарочито за сладолед, колаче, торте и бомбоне. Последњи хит у Европи је јабука из

Гое (савезна индијска држава) или, како је још зову, рибизла с коромандске обале.

Зелени одсјај на длачицама

Тржиште тропског воћа веома је променљиво и никад није сигурно да ће увезени плодови и успети да освоје нове купце. И шта је уопште егзотично воће? Банане, ананас и киви, којих има у свакој пиљарници, не могу се сматрати ексклузивним, а тако бива и са другим воћем које се, пре или касније, одомаћи. Зато се стално измишља нешто ново. Али, како купца натерати да проба неко од ових чудеса? Ту много помаже урођена људска радозналост. Важан је први корак: они који изаберу 2-3 плода да пробају, обавезно се враћају.

Ретко и скупо егзотично воће и јесте намењено оним „најсме-

СЕРИМОН. Латинско име јој је *Monstera deliciosa*, а њен плод величине клупа кукуруза има укус који је мешавина банане и ананаса.

ЛИЧИ. Сочна и киселастица планика гаји се сада и на Медитерану. Од ње се прави слатка ракија необичног укуса.

ТАМАРИНД. По тридесетак плодова висе на гранама необичног парадајза који је стигао из Перуа. Од њега се прави цем необичног укуса.

лијим", а то су, према истраживањима, углавном имућни млађи људи. И цене су, свакако, препрека за бољу продају, а за то су криви увозници: желећи да овој роби сачувају имидж ексклузивности, одређују високе цене и згрћу фантастичне зараде. Али, то је мач са две оштрице. Јер, утврђено је да постоји гранична цена од 15 динара по комаду изнад које купац неће да плаћа. Уз то, обичан свет тешко мења навике у исхрани, а невоља је и шта изабрати и како.

Зрелу крушку или јабуку лако препознамо, али како погодити да ли је чупави личи зрео? Најсигурнији знак је, кажу, зелени одсјај на врховима његових ланчана. Љуска маракује може да потамни и постане дрвенаста, али плод зато нимало не губи од укуса. Мале папаје су боље од великих, нарочито кад им се кришке попрскају соком зеленог лимуна. Најслађе гојаве су ру-

жичасто-жућкасте. Али, потенцијални купац пре тога мора да се упозна с овим воћем, због чега се у великим супермаркетима западне Европе све чешће приређује бесплатно пробање.

Тренутно четири „странца“ држе прва места на увозној топ-листи: личи, киви, манго и зелени лимун. Али, у неким земљама Европе се ово екзотично воће не само троши него и гаји.

Чупају крушке – гаје наши

Суочени са смањеном куповином „западног“ воћа, превеликом понудом и падом цена, неки произвођачи Француске прешли су на екзотично воће. Израчуна-то је, наиме, да се Француска налази на истој географској ширини као Нови Зеланд који је, захваљујући клими, велики произвођач овог воћа, само што је

Француска на северној хемисфери.

У почетку стидљиво и неорганизовано Французи су почели да саде неке врсте кивија које се нису баш лако прилагођавале новим условима, али природна селекција учинила је своје и данас се киви гаји у Дордоњи, Источним Пиринејима, на атлантској обали, у долини реке Роне. За десет година киви је постигао невиђен успех и данас је Француска са годишњом производњом од 9.000 тона други светски произвођач, одмах после Новог Зеланда.

Тренутно се произвођачи кивија, у страху од хиперпродукције, окрећу другом воћу као што је бабако, наши или фајжоа. Бабако је рођак папаје и воли заветрину, па се у Француској ова грмаста биљка с великим назубљеним листовима и гроздастим плодовима гаји у стакленицима. Насупрот њему, наши је веома отпоран и може да поднесе јаку зиму. Ово воће, такође са Новог

Зеланда, врло је популарно у Кини и Јапану, а његови округли плодови имају фин мирис, сочни су и подсећају на крушку. Свој муњевит успех наши је постигао јер, изгледа, нема мане. А фајжоа, коју зову и гојава-ананас, има и трећу примесу – мирис јагоде. Овај „божански“ коктел крије се иза мале зелене хрпаве јабуке чија је кора горка и мора да се љушти. Плодови се иначе беру руком, један по један, и нарочито пакују да се не би нагњечили јер се онда врло брзо квари.

Али, и одгајивачи нашија и бабакоа, ма колико да су успешни, имају невоља: не више како произвести екзотично воће, већ како га продати. Јер, врло је тешко издржати конкуренцију земаља произвођача тропског воћа које су, и поред цена превоза, и даље примамљивије за увоз и велетрговину. Ко зна, можда ће и француски „екзотичари“ потражити излаз у извозу?

В. М.

JA ♥

PTT

14000 БЕОГРАД
МАЛА ПОШТА
П.ФАХ 124
МАКЕДОНСКА 29

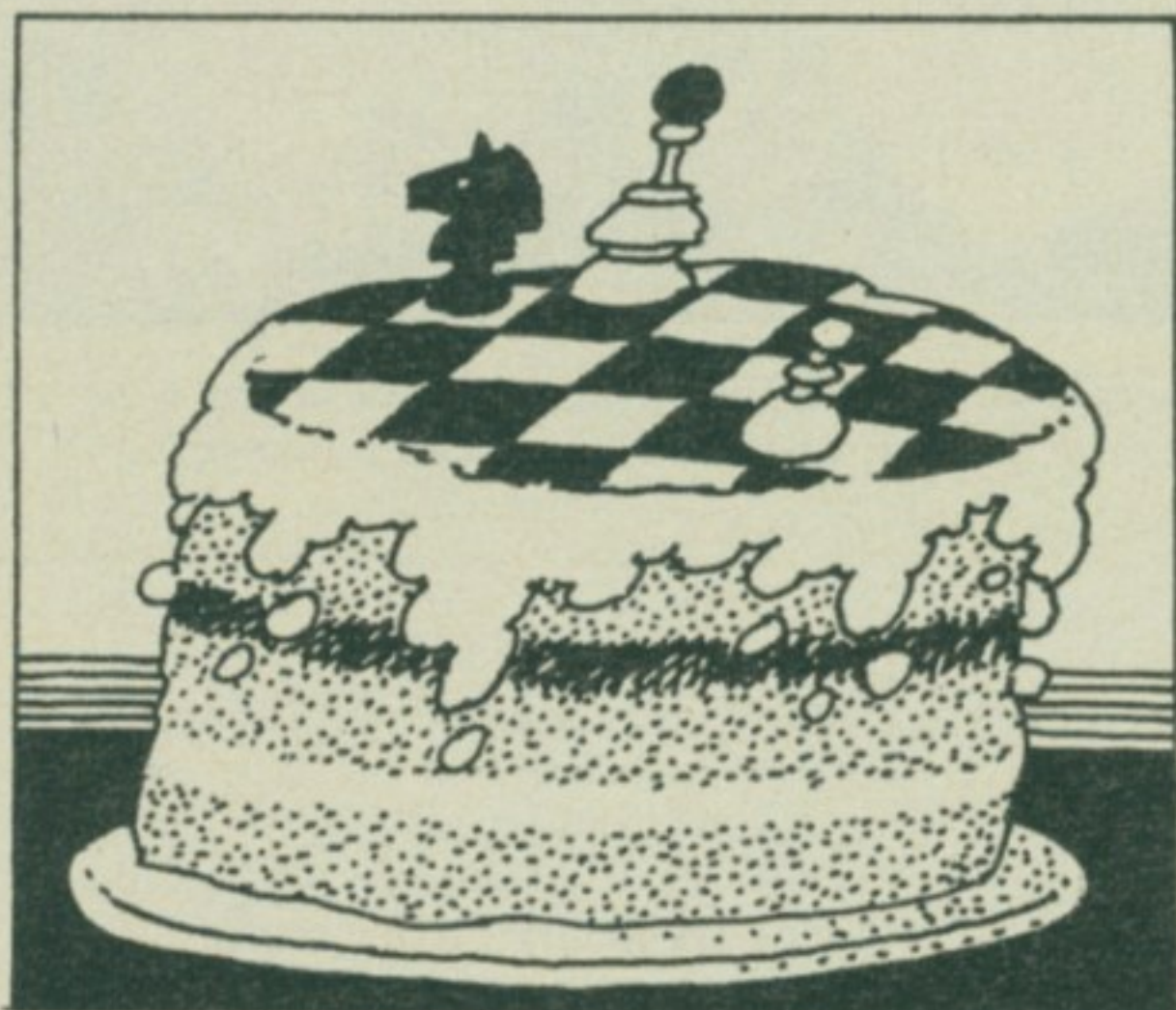
Уређује: Иванка Миладиновић

Штајниц против Цукерторте

Мене занима када је одржан први шаховски шампионат и ко је победио.

САША МИТИЋ
Књажевац

Такмичење за најбољег шаховског играча света, први шаховски шампионат, почело је 11. јануара далеке 1886. године у Њујорку. За титулу најбољег бори-

ли су се Вилхелм Штајниц и Јохан Цукерторта. Победио је Штајниц и постао први званични шампион света.

Књижевност уз допуну

Могу ли после завршене пољопривредне школе да студирам књижевност и које још испите треба да полажем? Унапред захвалан.

ЈОВАН
из Пожаревца

Пошто си ти са такозваном неодговарајућом струком за филолошки факултет, морао би да полажеш допунске испите: српскохрватски језик и књижев-

Први који забављивао
човек да је супер и
не улази читаву те
од своје 3 године и став
но си прва бела. Тко се
опети да стави као пакли
уцерици са мајки "DICK
TRACY" тој је уредио ствар
добру ствар. Свим се није
им уцерици и трећ оже
даће се не мајки мајки.
Молим те да одговориш као
пакли и једни уцерици
на Педонином Рино релатив
ва. и једни сеје од Ане
Терзије и
Пале

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

Имаћемо и твој предлог у виду. Хвала!

NIP. "POLITIKA"

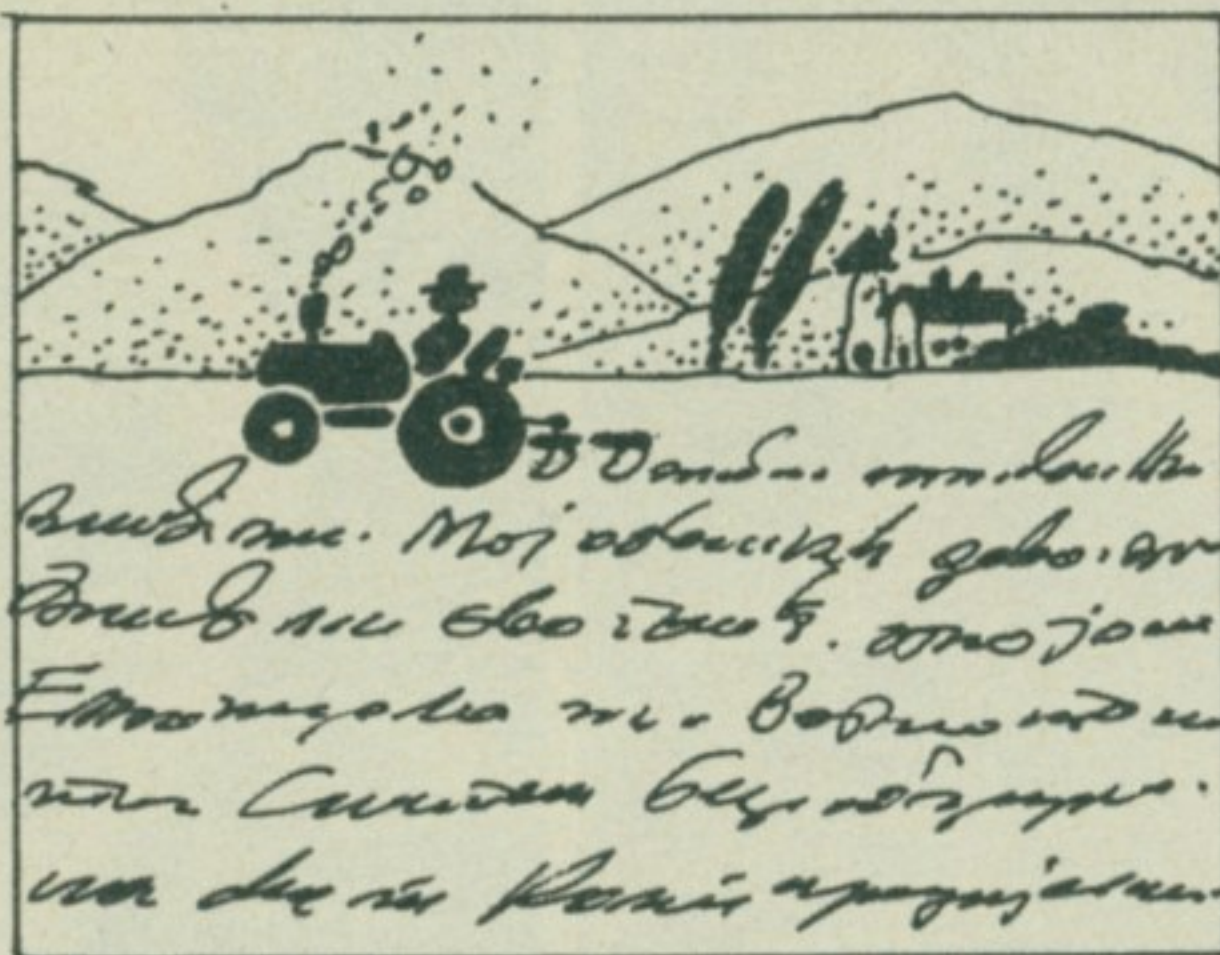
"POLITIKIN ZABAVNIK"

MAKEDONSKA 29

11001 БЕОГРАД

SR SRBIJA

Stamp: DCP "Sava Muntan" B. Crkva

ност (писмени и усмени испит) и страни језик по избору, писмени и усмени (француски, енглески, немачки, руски).

Програми за полагање допунских и квалификационих испита могу да се добију у Скриптарници Филолошког факултета у Београду, Студентски трг 3, телефон 638-622, локал 149.

Борилачке вештине

Твој сам редовни читалац па те молим да ми кажеш где бих могао да тренирам борилачке вештине. Одувек то желим!

УРОШ ВИТАС
Миријевски венац
Београд

Можеш да се обратиш Спортском центру Врачар у Сјеничкој 1, телефон 452-342.

Рондо

Као тему за предавање из музичког добила сам музички облик рондо. Пошто о ронду знам врло мало, молим те да ми ти напишеш нешто више.

ЈЕЛЕНА Ђ.
Крагујевац

Често нам се читаоци јављају са жељом да им решимо задатке из математике и ми смо у искушењу да питамо имају ли и музичку жељу!

Јелена, домаће задатке ипак морате сами да урадите, па се и ти потруди око ронда илии музичког инструменталног облика у коме се главна тема понавља после различитих међуставова. Најбоље би било да одеш до библиотеке или до музичке школе и замолиш да ти препоруче одговарајућу литературу.

Сањам да сам манекенка!

Од детињства сањам о томе да сам манекенка! Молим те да ми кажеш какве су ми школе потребне и да ли

је то могуће пошто имам криве ноге – за-
бацујем ногу при ходу. Нестрпљиво оче-
кујем одговор.

РАДА
из Остојићева

Посебна школа за манекене не посто-
ји, још увек се то учи на посебним кур-
севима. Што се тиче кривих ногу, зави-
си... Манекенка не мора да буде лепоти-
ца, важно је држање, правилан ход. Не-
што може да се научи, а понешто се
„добија“ рођењем. Ако већ толико же-
лиш, јави се кад у дневним новинама
прочиташ да почиње курс за манекене,
пођи на аудицију, па ћеш видети шта ко-
мисија мисли о твом ходу. Само, буди
спремна да останеш без својих снова,
што ти се, можда, без обзира на само-
критичност – неће допасти.

Алергија на мачке

Обожавам своју мацу, али у по-
следње време кад је узмем и поиг-
рам се са њом, добијам отоке и црвенило
око очију. Моја мама тврди да је то алер-
гија и да мачку морамо неке да дамо.
Шта да радим?

МАЈА
из Суботице

Вероватно је твоја мајка у праву – нај-
боље је да то потврди лекар.

Лекари имунолози са Универзитета
Сент Луис у САД предлажу: ако се мач-
ка једанпут месечно по десет минута ку-
па у млакој води, смањиће се присуство
супстанце коју лаче мачије жлезде а ко-
ја је главни кривац за појаву алергије

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ: Камбоџа, усов, енергетичари, Мо-
зирје, амон, п, алас, к, иза, Ејр, дораста, Сливен, рт, у,
Данавеј, оперета, нарезак, оратор, ва, Ив, к, атонија,
Нина, ас.

ЗАГОНЕТНА СИЛУЕТА: број 5.

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

**Виолета Станишић, 32234 Као-
на** – 12 година, сакупља салве-
те, воли музику.

**Татјана Делић, Жике Поповића
28, 15000 Шабац** – 14 година,
воли филм, музику и спорт.

**Стојанка Николић, Здравка Че-
лара 33а, 21410 Футог** – 11 го-
дина, сакупља значке и украсна
писма, воли спорт.

**Кристина Грабулоска, Марша-
ла Тита 128, 97500 Прилеп** – 12
година, сакупља постере, олов-
ке и гумице.

**Јасмин Бешић, М. Суљановића
31, 72101 Приједор** – 12 година,
воли дописивање, сакупља по-
стере и марке.

**Unn Grimstad, Nordslettveien
13, 7038 Trondheim, Norway** – 13
година, воли добру књигу и му-
зику, жели да се дописује са
младима из наше земље на ен-
глеском језику.

**Аида Детанац, 12. српских
бригада Б-14/14, 36300 Нови
Пазар** – 15 година, воли путова-
ња, дружење и спорт, нарочито
кошарку.

**Ивана Латас, И. Л. Рибара 7,
25221 Кљајићево** – 14 година,
жели да се дописује са вршња-
цима.

**Слободан Војводић, Церање
Доње, 57300 Бенковац** – 17 го-
дина, сакупља постере, воли
диско музику.

**Дејана Шкрба, Трг С. Филипо-
вића 2, 58340 Кардељево** – 14
година, сакупља марке и посте-
ре, одлично говори енглески.

**Марина Сурина, Ружице Мар-
котић 5, 58000 Сплит** – 13 годи-
на, воли плес, музику, филм и
путовања.

код људи. Међутим, кажу да ово купање
мачкама баш не прија, постоји могућ-
ност да огребу онога ко их бућне у воду.

У сваком случају, Мајо, мораш се по-
саветовати са лекарима, па ако нема
друге, одабери међу познаницима неко-
га ко воли мачке и није преосетљив на
њих.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2029

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је
28. фебруара 1939. године

Директор НИП „ПОЛИТИКА“
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђо-
ковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић,
Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаи-
ловић, Душан Петровић (председник), Драго-
љуб Петровић, Радован Поповић, Зора Прода-
новић, Радомир Ристић (заменик), Верица
Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Са-
вета из Редакције: Зефирино Граси, Соња Ја-
шовић, Мирјана Маринковић и Петар Милато-
вић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукади-
новић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светла-
на Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (ли-
ковно-графички уредник), Славољуб Кеџић
(помоћник гл. уредника), Мирјана Крстуловић,
Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник
стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милато-
вић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Не-
вајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић,
Љубомир Патрнogiћ, Зоран Петканић, Радоје
Савић, Весна Софреновић, Војислав Стамено-
вић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић,
Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранис-
лава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић
и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ – редак-
ција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска
29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Теле-
фони: секретаријат 324-471, редакција
324-483, техничка редакција 326-620, центра-
ла 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Ру-
кописи, фотографије и цртежи се не враћа-
ју. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел.
322-711. На основу мишљења Републичког
секретаријата за културу СР Србије, број
413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се
порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Месечна 48,00 динара, тромесечна 144,00
динара, полугодишња 288,00 динара

ПРЕТПЛАТА

ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Месечна 96,00 динара, тромесечна 288,00
динара, полугодишња 576,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број
60801-603-24875 уз обавезну назнаку НИП
„Политика“ – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ: „ПОЛИ-
ТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ШЕСТОМЕСЕЧНА:

САД	USD	50.–
СР НЕМАЧКА	DEM	83.–
ШВЕДСКА	SEK	297.–
ФРАНЦУСКА	FRF	276.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF	71.–

Уплате из иностранства слати на девизни ра-
чун НИП „Политика“ код БЕОГРАДСКЕ БАН-
КЕ, Деоничарско друштво, Главна филијала
„ИНВЕСТБАНКА“ – Београд, на рачун број:
60811-623-63-257310-999-00054 уз обавезну на-
знаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗА-
БАВНИК“

* ГОДИШЊУ ПРЕТПЛАТУ
НА ЛИСТ НЕ ПРИМАМО.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

**ПРОЧИТАЈ
ПРОСКИТАЈ**

ПЕРЕСТРОЈКА – КУЦЕ ЗА ГРИЗЛИ ГРДОСИЈЕ

Шта фали Јелоустоуну, најпознатијем и најстаријем националном парку у САД? Ништа осим што се, и то не тако ретко, дешава да посетиоци доживе непријатан сусрет прве врсте са огромним гризлијем. Гризли је заштићен законом. Управа парка сада је коначно пронашла начин да заштити и људе, а да при том не нашкоди медведима. Помоћ долази са стране с које би се до јуче најмање очекивала: из СССР-а. Ових дана из Карелске ССР у Јелоустоун стиже један број паса – специјалаца обучених управо за чување људи од медведа. Пси личе на вучјаке, али су мањи од њих, тешки двадесетак килограма, брзи и неустрашиви. У Јелоустону су уверени да ће увезени пси-експерти коначно решити питање нежељених сусрета, а разлога да сумњају заиста нема. У Карелској области их већ вековима обучавају искључиво за овај задатак. У сваком случају, „перестројка – куце“, како их Американци зову, само што нису стигле. А гризли – грдосије ни не слуте шта им се спрема.

1956.

1964.

1969.

1975.

1988.

1990.

1955.

1959.

1968.

1975.

1983.

1987.

1990.

ЗАГОНЕТНИ 25-ГОДИШЊИ ЦИКЛУСИ

Социолози тврде да се чак и безначајне, рекло би се савршено случајне промене у укусу маса, моди, понашању, врло често одигравају по неким скривеним законитостима. На ширину ногавица панталона и дужину сукње могу да утичу најразличитији чиниоци, као што су стање на светском тржишту, научно-технички напредак... Можда ће једног дана научници моћи да разјасне која су то велика историјска померања утицала на цикличне промене дужине косе код мушкарца или на дебљину сендвича.

БИОИСПРАНЕ ФАРМЕРКЕ

Ствар је статистички проверена. Од сто особа које купе фармерке, седамдесет се одлучује за избележену такзвану стоун вошд варијанту. Податак важи за Европу. Фабрички остареле фармерке можда су модерније, али зато трају краће од обичних. Ради се о томе да жељени утисак изношености произвођачи постижу захваљујући поступку тзв. абразивног прања у праху од вешплава. Фармерке хемијски избеледе,

али при том и материјал ослаби: поруби и шавови први страдају. Решење је изгледа, нађено, а заслуга припада данској компанији која се специјализовала за биотехнологије. Компанија се зове „Нордиск“, а спасоносно решење је ензим „денимакс“ од кога фармерке бледе, а да при том не страдају ни материјал ни машине за веш. „Денимакс“ је за сада у фази експерименталног испитивања у једној енглеској фабрици и за почетак се сасвим лепо показао. „Biostone washing“, тако се зове нови поступак, згодан је и за произвођача: до сада је осам рад-

ника радило на поправци фармерки оштећених у вешплаву. Код биобелења за овај посао довољан је један.

BATMAN

WITH ROBIN

BY BOB KANE

У БОРБИ ПРОТИВ ЗЛОЧИНА

BATMAN, ROBIN, and indicia are trademarks of DC Comics Inc. All Rights Reserved.

